LETO XIX. ŠT. 29 (896) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 7. AVGUSTA 2014

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

CONTIENE I.R.

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

26. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Foto DP

Foto JMP

Prof. Tomaž Pavšič:

"Slovenija, ostani naša!"

Ob romarski cerkvi Matere Božje na Svetih Višarjah so se minulo nedeljo, 3. avgusta 2014, srečali verniki treh Slovenij: matične, zamejske in izseljenske, saj je na prvo nedeljo v avgustu tudi letos tam potekalo Romanje treh Slovenij, na katerega je letos prišlo okrog 1500 udeležencev, nekateri so se na Svete Višarje odpravili že zjutraj peš in opravili molitev križevega pota, drugi so prišli kasneje, veliko pa se jih je pripeljalo z žičnico. Romanje treh Slovenij sta tudi letos priredila Rafaelova družba s pomočjo Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, nad vso organizacijo pa bdi Zveza slovenskih izseljeniških duhovnikov, ki se jih je tudi letos zbralo veliko.
Osrednji govornik na že 26. Romanju treh Slovenij je bil prof. Tomaž Pavšič, ki je svoj nagovor naslovil *Slovenija, ostani naša!* Prof. Pavšiča je predstavil predsednik slovenskih izseljenskih duhovnikov Janez Pucelj, ki je poudaril povezovalno vlogo romanja na Svete Višarje za ves slovenski narod in pozdravil vse prisotne. G. Pucelj, ki koordinira delo slovenskih duhovnikov, katerih glavna skrb so naši rojaki na tujem, nam je dejal, da so svetovišarska romanja najprej kraj molitve in srečevanj vseh Slovencev, obenem pa tudi čas za razmislek in notranjo poglobitev.
Tomaž Pavšič je v predavanju razvil predvsem svoj odnos do domovine Slovenije, jezika in do življenja na narodnosti meji. Njegov govor zaradi izjemne vsebine objavljamo v celoti, prav tako ga je mogoče prebrati na naši spletni strani: www. noviglas. eu
Po nastopu Tomaža Pavšiča sta za mikrofonom na ploščadi za cerkvijo na Svetih Višarjah vero v slovensko samobitnost izpričala tako nekdanji minister Republike Slovenije in veleposlanik dr. Andrej Capuder, ki je na Svetih Višarjah zatrdil, da je še vedno od vseh nas Slovencev odvisno, kakšno domovino bomo imeli, kot tudi evropski poslanec Lojze Peterle, ki je v svojem nagovoru poudaril, da bi se v Ljubljani lahko veliko naučili od Slovencev iz zamejstva in iz izseljenstva, še posebej odnosa do samobitnosti in ljubezni do slovenskega jezika, kot je tudi naglasil, da ni vse temačno, saj se dogajajo veliki premiki na bolje, in to v okviru Evropske unije, izrecno je poudaril vse več zanimanja za slovenski jezik ter vse več dvojezičnih napisov tako v Sloveniji kot v Avstriji, predvsem pa se je optimistično ozrl v prihodnost slovenskega naroda.
Slovensko peto mašo je z izseljenskimi duhovniki daroval celjski škof in apostolski administrator mariborske nadškofije msgr. Stanislav Lipovšek, ki je v svojem nagovoru razložil predvsem bistvo evangelija, ki zahteva ljubezen do bližnjega in dobra dejanja, za sedanje stanje slovenske katoliške Cerkve pa je dejal, da je "to čas razmisleka, in tudi v tem času, ko so nekateri v Mariboru zašli na stranska pota, je potrebno moliti in si prizadevati, da vse doprinese k skupnemu dobremu"! Prav tako je prisotne vernike, ki so napolnili cerkev s čudovitimi poslikavami Toneta Kralja, pozval, naj molijo za mir v današnjem času, da se ne pripeti nikdar več strahotna svetovna vojna, kakršna je bila prva svetovna vojna, med katero je tudi svetovišarska cerkev pogorela in so jo dobri ljudje kasneje na novo pozidali. Romanje treh Slovenij je škof označil za simbolni krst ali zrelostno birmo, pri katerih se utrjuje naša zaveza in povezanost s temeljnimi vrednotami našega naroda. Veliko časa je škof Lipovšek posvetil tudi razčlembi Slomškove znane misli o treh domovinah, ki jih ima vsak slovenski vernik: v eni smo se rodili, v drugi smo bili krščeni, tretja pa je večna domovina, ki si jo moramo zaslužiti z življenjem po nauku iz evangelija.
V nabiti cerkvi so peli domači pevci iz Žabnic in Ukev, ki so peli tudi po maši v krajšem kulturnem programu, prisotnih pa je bilo veliko ljudi iz naših krajev; letošnjega romanja se je udeležilo več slovenskih kulturnikov, predvsem pa vernikov iz zamejstva, osrednje Slovenije in zdomstva, ki se že poznajo, saj je to tradicionalno romanje, ki pod varno streho Višarske Matere Božje druži vse Slovence.

Jurij Paljk

Odbornik Torrenti je držal besedo!

Po deželnem rebalansu so manjšini dodelili dodatnih sto tisoč evrov

V številki Novega glasa, ki je izšla 12. junija letos, smo na naslovnici objavili portret deželnega odbornika in predsednika deželne

posvetovalne komisije za slovensko manjšino v Italiji Giannija Torrentija. Fotografiji smo dodali napis: Ali bo držal besedo? Danes lahko zapišemo, da je Torrenti držal besedo! Takrat je komisija namreč soglasno sprejela predlog, po katerem se Zadrugi Goriška Mohorjeva ne dodeli povišanje prispevkov iz sklada zaščitnega zakona v višini 50 tisoč evrov.
Ta poteza je pri Zadrugi sprožila veliko zaskrbljenost, pomirjevalne besede odbornika Torrentija in zagotovila predsednika Sveta slovenskih organizacij Draga Štoke, češ da bo v primeru težav Zadruge dežela takoj priskočila na pomoč, so se v tedanjih okoliščinah zdeli preveč ohlapni.

/ str. 2

Pogovor

Ravnateljica SCGV Emil Komel Alessandra Schettino o bogati pretekli sezoni in pogledih naprej 6

V Trstu

Odprli so Vojni mestni muzej za mir, ki je posvečen zbiratelju vojnih ostalin in mirovniku Diegu de Henriquezu 10

Novi provincial

P. Ivan Bresciani, po rodu iz Gorice, je nastopil službo novega provinciala slovenskih jezuitov 16

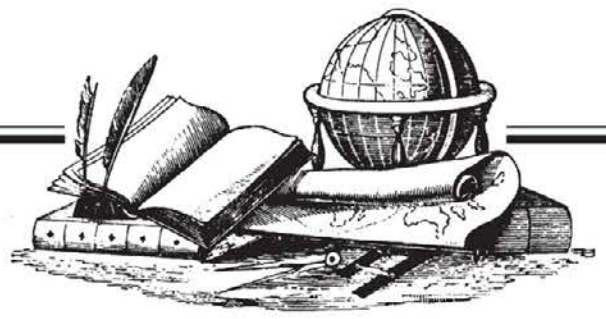

Dežela FJK / Razprava ob sprejemanju finančnega rebalansa

Intervencija deželnega svetnika SSk Gabrovca

"V teh dneh bomo obravnavali in sprejemali nov finančni zakon – rebalans – v času, ki ga žal še vedno označuje huda in že predolga faza gospodarske stagnacije, ki se zaznavno zrcali v teh dokumentih, v naših razpravah, v naših izbirah. Ta zakon zato lahko razumemo in primerno vrednotimo le, če ga uokvirimo v čas in prostor, kateremu je namenjen. Pogojujejo nas strogi finančni količki vsedržavne vladne politike, ki ne more mimo obveze o doslednem omejevanju javnih stroškov, ki se najbolj jasno pokažejo pri hudi blokadi investicij javnih uprav v izvajanje oz. neizvajanje javnih del ter v nezmožnosti zaposlovanja mladih in strokovno opremljenih kadrov, ki bi jih tudi javna uprava na vseh nivojih krvavo potrebovala za uvajanje novega in energičnega zagona v smeri popolne preureditve lastnega delovanja – recimo jim kar reforme, ki se lahko zgodijo s čvrstimi nogami in mislimi novih ljudi.

Pričujoči finančni zakon bolje razumemo in tudi primerno uokvirimo, če ga miselno povežemo na dva sklopa dokumentov, ki so aktualni v teh tednih: gre za programske dokumente evropskega značaja, med temi posebej poudarjam načrt za razvoj podeželja 2014-2020. V tem kontekstu moram - ponovno že vrsto let in nespremenjeno v prehodu iz prejšnje v novo upravo - spomniti na obveze, ki jih je tudi naša Dežela sprejela s podpisom protokola-sporazuma o Prosecco DOC. Gre za obveze normativne in finančne narave. Glede prvih je bilo storjenih kar nekaj pomembnih korakov v smeri poenostavitve prave džungle birokratskih obveznosti, ki dušijo podjetniške ambicije tudi kmetov na Tržaškem. Glede obvez finančne narave pa danes lahko le z zaupanjem gledamo na začetek uresničevanja načrta za razvoj podeželja, kjer se z ohranitvijo in - dodajam upanje - utrditvijo kraške Lokalne akcijske skupine odpira poglavje uresničevanja "sanjske knjige" kraškega Masterplana, se pravi načrta za razvoj podeželja tržaške pokrajine, ki izpostavlja več deset milijonov možnih investicij.

Drugi dokument, ki se nekako navezuje na izbire v tem zakonu, je nedavno poročilo računskega sodišča, ki poleg raznih priporočil vendarle zelo pozitivno ocenjuje naša prizadevanja in konkretne rezultate na področju nižanja izdatkov za delovanje političnoupravnih organov naše dežele, začenši z deželnim svetom in s prejemki vseh nas.

Decembra lani smo s finančnim zakonom sprejeli tudi vrsto obvez, ki so bile zapisane v resolucijah in jih v teh dneh v dobri meri spreminjamo v večja ali manjša konkretna dejanja in jih torej spoštujemo.

Med temi je tudi pomoč deželnemu čebelarstvu, ki tako kot drugod doživlja hudo krizo zaradi upadanja proizvodnje in širjenja bolezenskih ali parazitskih pojavov. Glede na pomen, ki ga ima čebelarstvo za ohranjanje biološkega ravnovesja v naravi, se moramo v najkrajšem času temu sektorju zelo pozorno posvetiti.

Konkretni znaki pozornosti so tudi glede promocije in podpore večjezičnosti in večkulturnosti v naši deželi, ki sta s priznanimi manjšinami temeljni steber za ohranjanje in utrjevanje naše posebnosti in torej statusa avtonomne dežele.

Med kritičnostmi naj izpostavim le primer Jadranskega zavoda združenega sveta, ki v tem trenutku beleži 500.000 evrov vreden primanjkljaj v primerjavi z lanskim letom. V fazi razprave v komisijah je uprava hvalevredno dodala 250.000 evrov, brez katerih bi bil primanjkljaj še tretjino višji. Vendar se moramo ob tem nujno zamisliti v vlogo in pomen, ki ga pripisujemo pomembni mednarodni vzgojno-izobraževalni ustanovi, ki je verjetno sami (kot dežela) nismo več zmožni vzdrževati. Pri tem mislim na nujno potreben novo finančno pomoč iz državnih blagajn. Za zdaj pa moramo mi ponuditi prvi odgovor na polmilijonski primanjkljaj, ki bo, če ostane tak, verjetno pokopal sam devinski zavod.

Končujem s t. i. namenskimi postavkami. Osebno jih ne vzporejam z "belzebujem", saj verjamem v pravico in dolžnost zakonodajalca, da z zakonsko normo ponuja hiter in neposreden odgovor na kritičnosti, ki so večkrat nepredvidljive in jih ne moremo uokviriti v običajne zakone in razpise, zahtevajo pa odgovore brez odlašanja.

S tem končujem svoj poseg, saj bomo posamezne tematike poglabljali med razpravo o posameznih členih in številnih popravkih. Voščim vsem nam umirjeno in tvorno razpravo, ki je sicer tudi že značilna v novi sestavi tega deželnega sveta".

National Geographic Traveler je nagradil fotografijo Slovenca

"Kako smo majhni v primerjavi z naravo!"

Na natečaju revije National Geographic Traveler je zmagala fotografija Marka Korošca iz Sežane, ki je žirijo prepričal z nenavadnimi oblaki v ameriškem Koloradu. Fotografijo je 32-letni meteorolog in fotograf posnel na enem izmed lovov neviht po ameriški Aleji tornadov, na kateri že od leta 2006 spremlja in raziskuje vremenske pojave. Marko Korošec je fotografijo poimenoval Dan neodvisnosti, saj ga je oblak, ki je bil podoben vesoljski ladji, spominjal na istoimenski film iz leta 1996. Dodal je še, da ga ta fotografija opominja na to, "kako majhni smo pravzaprav v primerjavi z naravo".

Eden izmed članov žirije, Dan Westergren, je o fotografij dejal: "Njena moč je v tem, da je razen oblaka vse običajno. Oblika letečega krožnika ti da občutek, da bo posrkal celotno pokrajino, kot sesalnik posesa prt. Nerešena napetost fotografije vzbudi željo, da bi jo videl vedno znova". Korošec je za nagrado prejel osemdnevno potovanje za dve osebi na ladji po Aljaski, piše na spletni strani National Geographic Traveler.

National Geographic Traveler je letos ocenjeval 18.000 fotografij v štirih različnih kategorijah: potovalni portreti, prizori iz narave, občutek mesta in spontani trenutki. Posnetke so ocenjevali glede na kreativnost in kakovost fotografije.

S 1. strani

Odbornik Torrenti ...

Na srečo je na podlagi rebalansa letošnjega proračuna dežela res namenila krovnima organizacijama SSO in SKGZ vsoto 100 tisoč evrov (50 tisoč evrov za vsako organizacijo), ki naj služi za sanacijo kriznih situacij: svojo vlogo sta pri tem pozitivnem razpletu odigrala tudi deželna svetnika slovenske narodnosti Igor Gabrovec (SSk) in Stefano Ukmar (DS). Svet slovenskih organizacij se je s predsenikom Štoko takoj obvezal, da bo to vsoto namenil Zadrugi Goriška Mohorjeva. Pri SKGZ pa razmišljajo, da bi svojo kvoto razdelili med beneškim tednikom Novi Matajur, goriškim Kulturnim domom in tržaškim Dijaškim domom Srečko Kosovel ter Slovik-om in ZSKD. Dodati gre tudi, da je rebalans dodelil 40 tisoč evrov izrednega prispevka Kmečki zvezi.

Vsaj za letos se je tako srečno kočala zgodba, pri kateri so bili v dobrem in slabem soudeleženi različni akterji, bodisi manjšinski predstavniki bodisi predstavniki dežele. Ob upravičenem zadovoljstvu pa se nam vsekakor vsiljuje vprašanje: Kaj bo prihodnje leto?

Povejmo na glas

Skupno dobro le še pravljica?

Bližamo se velikemu prazniku, zato nemara ni nenavadno, da nam prihajajo naproti misli, ki iz njega izvirajo. Pač iz izročila in bistva vere, ki nikakor ni nekaj v oblakih, čeprav je od naše resničnosti mnogokrat zelo oddaljena in zato na videz neuporabna. Vera kot da nam s svojim sporočilom kaže možen lepši svet, ki bi bil lahko nadvse srečen, gotovo dosti srečnejši od tistega, ki ga tudi danes živimo. Ponujeno nam je bratstvo med ljudmi, ponujeni so nam torej lepi medsebojni odnosi, ponujena nam je pravičnost in navrženo bogato plačilo, če navedene predloge iskreno uresničujemo. Toda stanje sveta in človeka v njem dokazujeta, da zadeva ni tako preprosta in hitro dosegljiva, o čemer priča vsaj dvatisočletna zgodovina, ki se je zdaj uspešno drugič neuspešno odvijala v približevanju k lepšemu in s tem bolj smiselnemu svetu in življenju v njem. In v ta smiselni svet slej ko prej sodi prizadevanje za skupno dobro, uresničevanje tega skupnega dobrega in uveljavljanje njegove kar najvišje ravni. Skupno dobro je primeren in dostopnejši izraz za tisto, kar nam sicer z bolj vzvišenimi besedami predlaga vera. Skupno dobro je popolno nasprotje dobrega zgolj zame in zase in na ta način se je pred nami že pokazalo temeljno razpotje, ki nas nenehno določa in na katerem se lahko ali se moramo vsakodnevno odločati: na eni strani skupno dobro, na drugi dobro zgolj zame oziroma zase. In če pogledamo na sedanje stanje v človekovi družbi skozi prizmo skupnega dobrega, bomo zelo hitro ugotovili, da ni mogoče govoriti o neki njegovi zavidljivi višini, narobe, sedanji čas je vedno navzoče odklone stopnjeval do te mere, da je to nemajhen problem. Če med mnogimi stvarmi vzamemo v pretres eno med njimi, nam stopi pred oči npr. korupcija. Gre za pojav, ki ga nihče več ne skriva, obratno, obstajajo natančni izračuni, do kakšne stopnje sega ta družbeni odklon v posameznih državah. Korupcija, podkupljivost, podkupovanje, nezakonito pridobivanje materialnih dobrin in takšnih ali drugačnih, tudi političnih privrženosti. Korupcija je danes v človekovo družbo vsajena trdno kot plevel s sedmimi življenji in je seveda v nebo vpijoče nasprotje prizadevanju za skupno dobro, je otrok načela zgolj zame oziroma zase. Potem je tu družbena nepravičnost, ki poraja vse večjo razliko med bogatimi in revnimi in predvsem vse več revnih, kjer je jasno, da je načelo skupnega dobrega izigrano do ciničnega norčevanja. Potem je tu vse večja brezposelnost mladih, kar pa je že usodnejše zavračanje skupnega dobrega, ki utegne ogroziti še znosno verodostojnost sedanje družbe in ji odvzeti popotnico za smiselno prihodnost. Kaj še vedno nismo odkrili, da je naša resnična sreča možna šele tedaj, če so istočasno srečni tudi drugi? Kaj nam je to še vedno tuje in želimo imeti več od sočloveka, pri tem pa se pogrezamo v hladni obup vse bolj praznega srca, medtem ko je naša rešitev blizu in brezplačna?

Janez Povše

Letni seminar ZCPZ iz Trsta poteka v Zrečah

Pevci in mladi organisti pridno vadijo

Zveza cerkvenih pevskih zborov vse od leta 1970 prireja poletne seminarje za pevce, organiste in zborovodje. Ustaljena praksa je sicer, da se jih udeležujejo tudi nekateri družinski člani omenjenih, tudi če ne pojejo. Letošnji seminar, ki poteka v tem tednu, od nedelje, 3., do sobote, 9. t. m., je torej priložnost, da pevke in pevci v jutranjih urah vadijo novo zborovsko literaturo, v popoldanskih urah pa na izletih spoznavajo bližnje in tudi nekoliko bolj oddaljene zanimivosti krajev pod Roglo. Pevski seminar letos vodita prof. Aleksandra Pertot, ki je zadolžena, da vadi posvetne pesmi, ob priredbah nekaterih narodnih sta to še Vrabčeva in Danevova pesem; ob Pertotovi je še prof. Tomaž Tozon, ki vadi sakralni del sporeda. Ob četrti Troštovi maši so v mapah še nekatere druge pesmi, ki jih bo nato med letom izvajal Združeni zbor Zveze, pridobljeno gradivo pa bo lahko primerno obogatilo nedeljske in praznične maše tudi izvirnih cerkvenih zborov letošnjih udeležencev.

Ljubljanski stolni organist in vodja orglarske šole Gregor Klančič je tudi letos prevzel vodstvo orgelskega tečaja, ki se ga udeležuje pet mladih, a obetavnih organistov, ki vsako jutro pridobivajo novo znanje in izkušnje pri imenitnih Škrablovih orglah v zreški župnijski cerkvi. Otroci, ki so s svojimi starši prišli na seminar, imajo dopoldansko dejavnost, med drugim pa tudi pojejo pod vodstvom Renate Vereš.

Jutra so torej po ustaljeni praksi namenjena pevski tehniki in vajam, popoldnevi pa posvečeni obiskom okoliških naravnih in kulturnih zanimivosti. V sredo je udeležence seminarja obiskal in nagovoril celjski škof Lipovšek, že v četrtek bo zvečer v zreški cerkvi prvi zaključni nastop, in sicer udeležencev orgelskega tečaja. Prikaz pevskega celotedenskega dela pa bo v petek, ko bo zbor med večerno mašo pel sakralne skladbe, ki jih vadi med tednom, po maši pa bo v hotelski dvorani še sklepni večer z ostalim programom.

Ob dejstvu, da se seminarja skupno udeležuje skoraj sto ljudi in da le kakih dvajset ne poje ali orgla, je to za organizatorje lepo zadoščenje in potrditev dobro zastavljenega delovanja med letom. S poletnim seminarjem se torej nekako končuje sezona, ki se bo obnovila s šolskim letom. Za konec septembra je napovedan izid 6. zvezka zbornika Glas naših zborov, v oktobru se napoveduje tretje čezmejno srečanje mladinskih zborov in nato ostalo redno jesensko delovanje Zveze od dekanijskih revij do samega občnega zbora Zveze, ki letos tudi obnavljala svoje vodstvo.

Prof. Tomaž Pavšič na Sv. Višarjah

"Slovenija, ostani naša!"

Slovenci in Slovenke! Spoštovani gospod škof, visoki predstavniki, drage romarice in romarji, udeleženci srečanja TREH SLOVENIJ na Višarjah, gospe in gospodje, dragi prijatelji, cenjeni gostje!

Dovolite še meni, da vam vsem, ki ste prišli – veliko med vami celo peš – na ta shod rojakov iz domovine, zamejstva in z raznih koncev sveta, izrečem prisrčen in topel pozdrav. Močno se veselim tega že 26. skupnega romanja kot vi vsi, še posebej pa sem hvaležen in si štejem v veliko čast, da so me prireditelji, zlasti prijatelj Lenart Rihar, povabili, da na tem posvečenem kraju, na tej izjemni točki slovenskega sveta, kjer se srečujejo narodi Evrope, na teh ljubih Svetih Višarjah, povem nekaj besed v korist in ponos slovenstvu. Čeprav je tako napovedano, vam danes v tem žarečem soncu ne mislim predavati, pač pa bi se z vami rad preprosto pomenil o stvareh, ki nas žulijo kot narodno skupnost, zato vas prosim, da dobrohotno sprejmete to moje marnjanje, Rezijani bi rekli "romonenje". Predvsem bi se rad ustavil ob narodni zavesti, jeziku in simbolih.

Foto JMP

Daleč je tisti čas, ko je zažarela misel, da bi se Slovenci za mejami domovine in tisti, ki so razpršeni daleč po svetu, bratsko sestali z rojaki iz domovine prav tu na Višarjah. Ti romarski in kulturno občestveni shodi z odmevnim imenom so se odlično uveljavili, in to zaradi uglednih oseb, cerkvenih in civilnih, ki so na srečanjih sodelovali, in seveda zaradi množic srčno zavednih slovenskih ljudi, ki hodijo na to sveto goro. Nekaj višarskih predavateljev je že odšlo k Stvarniku in teh se danes hvaležno spominjamo. Zadnji, ki je nenadoma odšel od nas, je bil učenjak medicine, sicer pa priznan etik in velik mož slovenskega duhá, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dr. Jože Trontelj. Danes ta dan tu dihamo čist planinski zrak, v zavetju Višarske Marije, in zremo v bližnje in daljne vršace, ki so videli že prve naseljence in naše davne prednike; mimo njih oziroma pod njimi so skozi stoletja hrumeli številni, tudi mogočni narodi in že zdavnaj izgubljena ljudstva. Vsaka gora v okolici je imela svojo burno zgodovino in svoje občudovalce. Tu mislim na Kugyja in Ojcingerja, na Dolharje, na duhovnika in profesorja Rafka Premrla, ki je ljubil te kraje in te ljudi – on je svoje zavzemanje za slovenske rojake Kanalske doline moral plačati z nemškim taboriščem. V še vidni daljavi se blešči Veliki zvonar ali Klek, ki ga je pred dvesto leti premagal duhovnik in človekoljub evropskih razsežnosti, vsestranski učenjak in strokovnjak Valentin Stanič iz Bodreža pri Kanalu.

Naše letošnje Višarje imajo še prav poseben pomen, ker bodo pri slovesni maši opoldne peli domači pevci in pevke, namreč cerkvena zbora iz Ukev in Žabnic in še Žabniški oktet "Mangart". Vsi ti se nam bodo predstavili tudi na kulturnem nastopu po maši na tem mestu, kjer smo zdaj. V času temnega obdobja pred drugo svetovno vojno so se tu sestajali narodno zavedni ljudje iz Primorske, nekaj predavanj je imel tudi Bovčan dr. Ivo Juvančič, sem so hodili nekateri slovenski dijaki, med njimi je bila tudi narodna junakinja Milojka Štrukelj, kot mi je nekoč povedal njen oče. Tukaj je večkrat govoril slavni rojak te doline, žrtev zahrbtnega vosovskega umora, duhovnik in profesor dr. Lambert Ehrlich, po katerem se imenuje tukajšnji dom, ki nas danes gosti. In prav dr. Ehrlich je bil eden prvih med Slovenci, ki je načrtoval in napovedoval samostojno slovensko državo.

Današnji prebujevalci sproščenega slovenstva in večjezičnega kulturnega razvoja v tej dolini dolin, Kanalski dolini, pa sedite med nami. Vse, ki smo priromali sem gor na to goro iz koroške dežele, iz drugih slovenskih pokrajin ter iz svetá, nas objema neki sladki nemir, ki nas na valovih spomina, uvidov in hrepenenj ter smelih upanj ziblje v slovenske sanje. Slovenstvo se kot lapuhov cvet, raztreseno po širnem svetu, kot lastovka zvesto vrača nazaj k svojemu bistvu, v svojo izvirno starožitno istovetnost in v naše današnje zavestno in polno-pljučno vztrajanje.

Ob tej priložnosti bi se rad z vami, ki ste se podali na to romanje posebne vrste, ki ga doživljamo kot nekakšen vseslovenski shod ali tabor, na kratko, a preprosto prijateljsko pogovoril o slovenski zavesti, našem lepem jeziku, o naših napakah in o nujnosti, da se oprimemo trdnih korenin naše istovetnosti, ki je najmanj štirinajst stoletij vztrajala v srcu Evrope. Ta nam je ravno tako potrebna, kot so nujna demografski razvoj in nova rojstva, če kot narod hočemo obstati.

Ob prvem višarskem srečanju, pred šestindvajsetimi leti, smo matični Slovenci živeli v že razpadajoči socialistični federativni Jugoslaviji, kmalu zatem pa se nam je uresničil tisočletni sen, postali smo neodvisni in naš slovenski jezik – še v Prešernovem času so govorili, da je to le jezik hlapcev in dekel – je postal uradno enakopraven med jeziki Evropske zveze. Naš narod se je leta enaindevetdeset tako povzdignil, da smo rodovi, ki smo takrat to doživeli, lahko srečni in hvaležno ponosni.

Ker vsa naša zgodovina, vse trpljenje in moč naroda, vse njegove dogodbe najčisteje odmevajo v naši poeziji, vam za obujeni spomin na tiste čase, vam, ki ste živeli za mejo in delali za demokratično samostojno Slovenijo, za uvod preberem pesem Toneta Kuntnerja iz zbirke Mati Slovenija:

Kdo je sanjal slovenske sanje,
ko ni bil čas za take sanje?
Kdo jih je sanjal ponosno in smelo,
kdo se jih je sramoval?
Kdo jih je skrival, zatajeval
in se jih bal priznati?
Kdo vanje dvomil, kdo veroval?
Kdo jih preziral, zasramoval,
kdo streljal vanje?
In za vse prvo
in zadnje vprašanje:
Kdo je zmagal,
ko so zmagale sanje?
(Ko so zmagale sanje,
smo zmagali vsi!?)

Boli me, ko vidim in slišim, kako jugonostalgiki najedajo vrednote osamosvojitve, hkrati pa bi se z njimi hvalili in kazali prvozaslužniki. Ti "šeškarji" slovenske demokracije so pravi zaviralci družbenega napredka in evropske usmeritve Slovenije. Seveda pa je precej odvisno od nas samih, koliko smo pokončni, koliko se hočemo zavzemati za svoje pravice. Pri manj številnih narodih je še ta nesreča, da so za mogočnejše države moteči element, njihovi interesi pa manj pomembni. Težave z raznimi etnijami in narodi so bile že od začetka sveta. Marsikdaj in marsikje so bile evangeljske besede, "Ko ne bo ne Grka ali juda, ne Galilejca ali Rimljana", ali tako nekako, zlorabljene, saj so jih uporabljali z enostranskim pomenom in se je odpirala pot popolni prevladi večinskega jezika. Saj vendar ni bil samo Babilonski stolp, ampak so bile tudi Binkošti. Podobno kot se danes tudi dobronamerna multikulturacija brez dosledne enakopravnosti lahko "sfiži" v svoje nasprotje, asimilacijo. Celo tenkočuten bojevnik za pravice manjših skupnosti in jezikov, Južni Tirolec Alexander Langer, je bil v zmoti, ko je na Južnem Tirolskem, Italijani Tirolu pravijo Zgornje Poadižje, predlagal za odnose italijansko govorečih z nemško govorečimi (slednji, sicer državna manjšina, so v bocenski pokrajini sicer večina) tak način: Italijanom se bo predstavljal kot Aleks in enako tudi nemško govorečim. Vendar z navideznim nevtralnim (angleškim) imenom ni rešil položaja, v dve identiteti je vnesel še tretjo.

Foto JMP

To je pa že splošni problem današnjega časa, ko angleščina postaja evropska, če ne že svetovna lingua franca. Nevarno je, da bodo drugi veliki svetovni jeziki šli iz mednarodne rabe in bomo vsi govorili angleško, kar pa ne bi bilo idealno. Neanglosaška Evropa se temu upira, kar je nakazal tudi Jean Claude Juncker, novi predsednik Evropske komisije, ko je na uvodnem govoru v Bruslju govoril v več jezikih in poudaril, da bo vedno bolj potrebno uvajati takšno prakso.

In sedaj kličem na pomoč davne spomine. Po krivični rapalski pogodbi sem bil tudi jaz državno pravno 16 let zamejec. Zato mi je morda nekoliko laže, kot je to osrednjemu Slovencu današnjega časa, sredi neugnane globalizacije, razumeti ta položaj. V našem času se izgubljajo vrednote, v zameno pa se nam vsiljujejo poplitvitve skupne zavesti, neodgovorno podrejanje lažnivim politikom, pačenje jezika, preziranje narodnosti in malikovanje dobička, ne glede na milijone stradajočih v svetu in tudi na ljudi v socialni stiski pri nas.

V času, ko je matična Primorska s Trstom in Gorico (tudi s Kanalsko dolino) živela pod Italijo in je državna meja potekala med Idrijo in Logatcem, v šoli, italijanski, nismo bili nič drugega kot balilčki, volčiči /figli della lupa/ in piccole italiane - italijančice. Naš jezik je bil prepovedan, že samo ime (slovenski) se ni smelo izgovarjati. Učiteljica, doma izpod Etne, se je vedno jezila, če smo sošolci med seboj govorili po slovensko. Takoj je vzkipela: Non parlare in dialetto! Mislili smo, da se po italijansko slovenskemu jeziku reče djaleto. Stroga prepoved slovenščine v javnosti se po vaseh ni mogla uveljaviti, pač pa je v večjih naseljih počasi le prodirala tudi v družinske in osebne odnose. K sreči je vsaka hiša imela doma slovenske knjige, nekaj so jih z veliko težavo izdale redke založbe v Gorici in Trstu. To je vse znano. Na vsakem novem cestnem mostu ali zidu se je košatil snoparski znak, povsod sami "fašiji" in fašistične letnice, Era fascista. Na vseh stenah dučejevi izreki, ki so jih po razpadu Italije, še bolj pa po koncu vojne, zamenjale partizanske parole, vzkliki Titu in nazadnje boju Primorske za meje. Slovenska beseda je po zaslugi nadškofa Sedeja iz Cerknega in njegovih dušnih pastirjev, ki jih je fašizem pregnal – spomnimo se Filipa Terčelja, za katerega je sprožen postopek za blaženega –, kot beseda praznika živela le še v cerkvi. V Beneški Sloveniji pa je bila pred osemdesetimi leti tudi od tam pregnana, a Martin Čedermac in njegovi so ljudi rotili: Ne zatajite svojega domačega jezika, ker je to dar božji!

Foto JMP

Domačije na Primorskem so skrivale bogato zalogo slovenskih knjig, zlasti mohorjevk, starejši so jih brali, mlajši so se iz njih učili jezika. Kdor je takrat doraščal pod fašizmom, je bil že od rosnih let podvržen protislovenski kulturi, kaj kulturi, grobemu nasilju pri načrtovanem poitalijančevanju in zasramovanju maternega slovenskega jezika. To v matični Sloveniji lahko jasneje razumejo le starejši rodovi, ki so to sami preživljali.

Tisto ozračje iz tridesetih let prejšnjega stoletja, ko je naše cerkve v svojem izvirnem slogu in narodnem uporniškem duhu krasil Tone Kralj, veliki slovenski umetnik iz Dolenjske, ki je živel s potlačeno Primorsko in hrabril naše rojake, je pred mnogimi leti v Novem listu verno opisal Marijan Brecelj. Nazorno je izpovedal, kako je kot deček očaran strmel pred slovensko tiskano besedo. Pa tudi sam se spominjam, kako so bile za naše otroške oči skrivnostne slovenske besede, posebno tiskane. S slabo prepleskanih pročelij kake večje hiše so še kukale črke Trgovina ali Gostilna, kjer se je sedaj šopirila Trattoria ali Negozio. To lepo opiše tudi Nedeljka Kacin Pirjevec v svojem zadnjem romanu. Slovenskih javnih napisov, kot rečeno, ni bilo. Kljub mladosti sem začutil, kako slovenski napis pomeni nekaj nedotakljivo spoštljivega. Recimo, na Gasilskem domu iz leta 1906 v sosednji vasi na Cerkljanskem je pisalo Bogu v čast, bližnjemu na pomoč. Fašistična oblast je tisti napis pustila pri miru. Sedaj sta dom in napis na njem obnovljena, napis je večji, sicer pa krajši: Bližnjemu na pomoč! Slovenski Bog, ki je zdržal pod fašizmom, se je v socializmu moral skriti, tako je ostalo tudi v samostojni Sloveniji, ne glede, da ima danes skoraj vsak gasilski dom svojega zavetnika svetega Florijana.

Bilo pa bi neiskreno, če se ob razmišljanju o našem narodu, narodni zavesti in našem slovenskem jeziku ne bi dotaknil trenutnega političnega položaja v Sloveniji, ki je tak, kot ga je na nekem "socialdemokraškem shodu" pred prvo vojsko pred slavnostnim govorom Ivana Cankarja nekje na Dolenjskem enkratno izrazil preprost domači aktivist: Položaj našega naroda je v slabem položaju. V Sloveniji smo danes do kraja sprti, utrujeni, razjarjeni, užaloščeni, opeharjeni, osiromašeni po tajkunih in slabem vladanju, verniki smo brez nadpastirjev, se pravi obe metropoliji brez vodilnih nadškofov, zadolženi smo do grla, da se še naši zanamci dolgo ne bodo znebili hudega bremena. Vendar pa verjamem, da je z dobro voljo in tudi z božjo pomočjo mogoče marsikaj spremeniti na bolje. Predvsem pa je prav, da se udeležujemo volitev in referendumov ter ne prepuščamo odločitev drugim.

Kako bo z našo tranzicijo, mi je preroško vnaprej v osebnem pismu napisal 20. avgusta 1990 velik prijatelj Slovencev profesor Ezio Martin (devetdesetleten je umrl ped dvema letoma) iz piemontskega Pinerola, Provansalec, ki se je naučil slovenščine in prevedel vrsto slovenskih knjig, predvsem Franceta Bevka pa tudi Vorančev Doberdob, ki je ob letošnjem spominjanju stoletnice začetka prve svetovne vojne še posebej aktualen. Martinovo pismo nosi datum 20. avgust 1990, v njem pa stoji naslednje: "Želim vam, poslancem Demosa, da bi delovali složno za prvenstveno dobro naroda. Vaša naloga je trenutno zelo težavna. Prehod od vodenega enostrankarstva k pluralizmu v svobodnem trgu je posuta z ovirami, predvsem na socialnem, gospodarskem in finančnem področju. Problemi so velikanski, kot se kaže iz položaja v Vzhodni Nemčiji, na Poljskem in drugod ... Poleg tega pa v Sloveniji komunistom ni bila v celoti odvzeta vsa poprejšnja moč, zaradi tega bodo lahko ostali na preži, da bi vas zalotili na vsaki vaši napaki: ob vaši najmanjši šibkosti, ob vsakem neuspehu bodo, z njim znano nesramnostjo, slovesno izjavljali: 'Eh, mi znamo, imamo izkušnje'!, pozabljajoč pri tem, do kam so pripeljali Slovenijo s svojo politiko"! Čez dobra dva tedna bo poteklo 24 let od tega preroškega videnja.

Pa pustimo tranzicijo z mislijo, da vremenske pomladi res stalno odhajajo, a se tudi čez leto vračajo, slovenska pomlad skupaj z duhom Demosa pa najzvestejšemu delu ljudstva, po grško demosa, še vedno kaže pot, Janezu Janši na žalost iz zapora na Dobu!

/ dalje str. 12

Nekatera njegova stališča so vzbujala polemiko

Kocbekov odnos do vere

Zanimivo je prebirati Kocbekova dela tudi s pogledom na njegovo vero. Ko se tako pred nami razgrinjajo najrazličnejši dogodki in doživljaji, ki jih opisuje, bralec ob njih velikokrat dobi zelo nasprotujoči si pogled na njegovo osebno vero kot tudi na nevero. Na tem področju obstaja za bralca velikokrat nejasen, celo zagoneten, obenem pa velikokrat prav tako skrivnostno versko zanimiv, da bralca pritegne prav zaradi svojega osebnega verskega sporočila. Pripisujejo mu, da je bil nesporno velika politična osebnost. To se kaže zlasti iz njegovih spisov iz obdobja 1941-1945. Njegovi članki o krščanstvu in marksizmu, o španski državljanski vojni, o našem narodu so nedvomno bili v tistem času, ko so nastajali, nekakšna provokativna literatura. Iz njih vidimo, da je bil poleg politika tudi teolog. Čeprav je napadal tedanji kler kot tudi nedopustne strankarske politične intrige, v katere se je vodstvo tedanje Cerkve vmešavalo. Njegovo realno pisanje, za tisti čas celo drzno, je s temi spisi sprožilo v cerkvenih krogih osuplost, predvsem zato, ker je bilo znano, da on Cerkev pozna, na drugi strani pa je poznal zelo dobro tudi francoske personaliste. Njegova stališča o nekaterih za tisti čas novih, obenem nepojmljivih temah med krščanstvom in marksizmom so vzbudila polemiko, predvsem zato, ker so bila nova in aktualna. Ko jih danes presojamo, vidimo, da so bila velikokrat žal nedorečena in naivna, čeprav so bila za tisti čas, ko so bila napisana, nekaj izrednega.

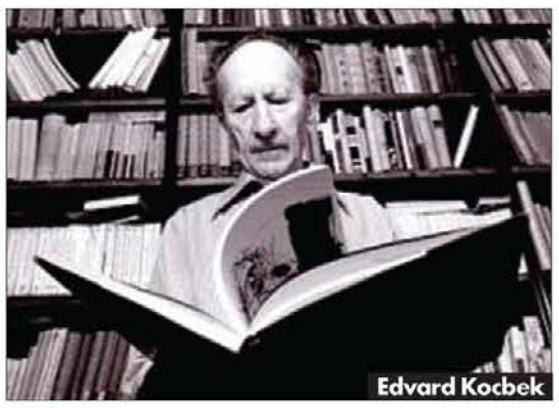
Edvard Kocbek

Ob vsem tem se zastavlja vprašanje: "Je bil Kocbek veren"? Vsekakor, bil je osebno veren, ni pa se opiral na cerkvene dogme, velikokrat tudi ne na cerkveni nauk, čeprav je vse to upošteval! Iz spisov kot tudi iz stikov z njim smo lahko spoznali, da je bil notranje veren, imel je vero srca, kakršno poznamo pri marsikaterem vernem izobražencu. Navadno takšna oblika vere prehaja pri verniku v neki mistični svet, zato tak vernik živi v mističnih sferah, ki jih "običajni nedeljniki" (verniki, ki prihajajo v cerkev na nedeljo) ne dojemajo. Kar takšen človek doživi, to potem sporoča, bodisi z govorjeno ali pisno besedo. Tu prihaja do zanimive zagonetke: nikoli se ne dojema, v kaj pravzaprav takšen vernik veruje, in prav tako tudi ne, kaj mu Bog resnično pomeni, ker oboje, vero in Boga, dejansko on osebno doživlja skupaj. Kot vernik se Kocbek ni oziral na dualizem, ki ga zagovarja Cerkev in temelji na obstoju duha in materije, Boga in sveta, duše in telesa, onstranstva in tostranosti, božjega kraljestva na zemlji in kraljestva večnosti po smrti. Pri taki obliki vere, kot jo je imel Kocbek, govorimo, da je to vera doživetja. Ta pa je bila pri njem vedno vidna. Iz dogmatičnega kot tudi iz versko fundamentalističnega pogleda se pri takem verniku težko presoja njegova osebna vernost, zato tudi nekateri pišejo, da Kocbek ni bil veren, ker ga gledajo s tega zornega kota. On se je skliceval na svoje osebno doživljanje Boga in iz tega doživljanja je tudi živel, razmišljal, pisal, kontaktiral z okoljem in predvsem s "svojim" Bogom! To je tudi njegova vera v evangelij. Vse to njegova literarna zapuščina naravnost izžareva. (Take vrste verovanja, kot je tu omenjeno, se danes zelo poudarja. Res pa je, da v Kocbekovem času niso radi govorili o izkustveni obliki vere. Temu so se začela odpirati vrata šele po koncilu...)

Še nekaj je zanimivo. Nikoli ni ločeval in tudi ne poudarjal tostranosti in onstranstva, to mu je bilo sveto, skupaj s svetostjo zemlje, svetostjo človeka, svetostjo soborca, celo s svetostjo NOB-ja, kar je za marsikoga spotakljivo, svetostjo stvarstva, svetostjo življenja, svetostjo umiranja... To je bila vera misleca, ob katerem so se in se bodo nekateri vedno spotikali.

Ambrož Kodelja

24-30 avgust 2014; Rimini Fiera

Rimini meeting 2014

Letošnje geslo srečanja v Riminiju, ki poteka na gospodarskem razstavišču, je: "Verso le periferie del mondo e dell'esistenza. Il destino non ha lasciato solo l'uomo" (Proti periferijam sveta in bivanja. Usoda ni pustila človeka samega).

Nekateri letošnji predavatelji: Aleksandr Filonenko, filozof iz Ukrajine; msgr. Silvano Maria Tomassi, stalni opazovalec Svetega sedeža v OZN; Joseph H. H. Weiler, predsednik evropskega univerzitetnega inštituta; Andrea Riccardi, ustanovitelj Skupnosti sv. Egidija.

Nekatere razstave: *Proti periferijam sveta. Dostojanstvo in razvoj* (s pomočjo video posnetkov bodo prikazane predvsem situacije na periferijah v Keniji, Ekvadorju in Braziliji); *Exsplorers* (obiskovalci razstave bodo vstopili v Voyager in se podali na potovanje od Zemlje proti sosednjemu soncu, torej na periferijo našega sončnega sistema); *Iz globin časa* (Preteklost je pomembna, ker vpliva na sedanjost. Prikazana bodo arheološka izkopavanja v Georgiji in Siriji); *Zgodba mesene duše* (Biografija Charlesa Peguyja ob 100-letnici njegove smrti); *Matisse Vence* (Predstavitev kapele rožnega venca v kraju Vence v južni Franciji; 20. st., umetnik Henri Matisse; kapela velja za enega največjih dosežkov na področju umetnosti v 20. st.); *Ex oriente lux* (predstavitev krščanskih skupnosti na Kavkazu, v Egiptu, Iranu in na Cipru); *Tolstoj. Krik in odgovor* (Predstavitev kontroverznega ruskega pisatelja, ki je s svojimi iskanji postal simbol celotne Cerkve. Ob njegovih vprašanjih in izkušnjah je dobil intuicijo Solovjov). Več na: **www. meetingmostre. com**

Poleg predavanj, okroglih miz in razstav bodo potekali tudi gledališke predstave, ogled filmov, koncerti (filharmonični orkester iz Armenije; sreda 26. avg. ob 21.45). Poskrbljeno je za varstvo otrok, na sejmišču bodo delovale različne restavracije, na delu bo okoli 3500 prostovoljcev ...

Svetovno srečanje. Meeting je prireditev, na katero prihajajo obiskovalci z vseh celin. Ne le kristjani, tudi budisti, muslimani... Filozofi, teologi, pravniki, ekonomisti, fiziki, biologi, drugi znanstveniki in umetniki vstopajo v dialog in razpravljajo o aktualnih vprašanjih našega časa. Vodenje po razstavah poteka v različnih svetovnih jezikih. Tudi pomembnejša predavanja in okrogle mize prevajajo v večje svetovne jezike.

Parkiranje je zastonj: parkirišče Sud (Jug): 1000 mest; Ovest (Zahod: 8000 parkirišč; za invalide je parkirni prostor na vhodu Est (Vzhod), za avtodome pa na parkirišču Ovest (Zahod).

Več informacij: www. meetingrimini. org.

Ne vem, zakaj je na logotipu obkrožen "ti". Vsekakor si vabljen/a tudi ti!

Bogdan Vidmar

Kratke

Položaj upokojenih nadškofov Antona Stresa in Marjana Turnška

Konec meseca julija je poteklo leto umika upokojenemu ljubljanskemu nadškofu msgr. dr. Antonu Stresu in upokojenemu mariborskemu nadškofu msgr. dr. Marjanu Turnšku.

Po lanskoletnem odstopu (31.7.2013) sta se oba nadškofa, na željo Svetega sedeža, za eno leto umaknila iz javnosti. Tako je nadškof Stres preživel leto v Franciji, nadškof Turnšek pa v Sloveniji (Stična). Konec meseca sta se kot upokojena nadškofa vrnila v krajevno Cerkev, kjer bosta s svojim znanjem in izkušnjami pomagala pri delu in življenju slovenske Cerkve.

Praznovanje sv. Benedikta pri Vižintinih

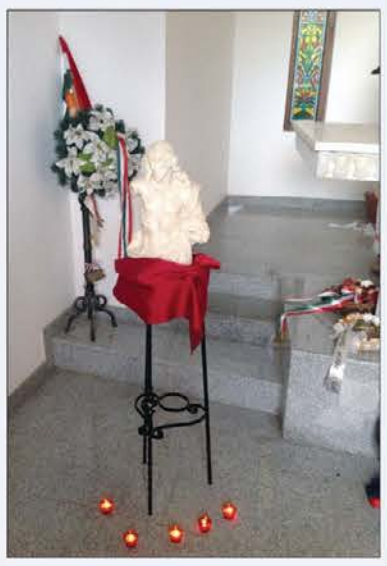

Dne 11. julija smo imeli v madžarski kapelici pri Vižintinih vsakoletno slovesnost na čast sv. Benediktu, ki je zavetnik kapelice in tudi Evrope. Zbralo se nas je lepo število, tako da smo lahko tudi lepo praznovali. Maševal je naš župnik g. Ambrož Kodelja. G. župan Fabio Vizintin pa je vse presenetil, ko je prinesel Kristusov kip iz občinske hiše.

Prav ta Kristusov kip je posebnost, ki spada k naši kapelici. V prvi svetovni vojni je neki madžarski vojak iz neke porušene cerkve odnesel domov ta kip. Narejen je bil v eni od cararskih kiparskih delavnic in je verjetno del neke skulpture, sestavljene iz več figur. Sorodniki vojaka, ki so ta kip imeli na Madžarskem, so ga vrnili, ker so mislili, da spada na naš Kras. Prvič smo si ga lahko ogledali, za kar smo g. županu zelo hvaležni. / Thomas Peric

Karitas vipavske dekanije za družine

Sodelavci Karitas vipavske dekanije stalno in budno spremljamo stiske družin in posameznikov v našem okolju. Še posebej so pozorni do ljudi, ki jih je doletela brezposelnost in se je s tem njihovo socialno stanje bistveno poslabšalo. Tako prejema v Centru karitas v Ajdovščini pomoč 391 družin in 121 posameznikov. Letno pripravijo več kot 2.000 paketov s hrano in higienskimi potrebščinami. Številnim pomagajo z obleko, obutvijo in drugimi osebnimi predmeti (pohištvo, gospodinjski aparati itd.) V lanskem letu so razdelili 64 ton hrane in poravnali 414 položnic, ki so nujne za življenje (elektrika, voda, dodatno zavarovanje itd.). Še posebej so pozorni do otrok, predvsem šolarjev, katerim pomagajo s šolskimi potrebščinami, boni za nakup le-teh v knjigarni, nekaterim tudi s plačilom toplega obroka. Trenutno, poleg razdeljevanja hrane, poteka akcija Otroci nas potrebujejo – Da bo korak v šolo vesel.

Skladi za nakup hrane in plačilo položnic so največ odvisni od darovalcev.

V začetku julija so se pri Karitas vipavske dekanije oglasili nekdanji delavci Primorja, ki so prejeli izplačilo prednostnih terjatev in so začutili solidarnost ter izrazili pripravljenost pomagati najbolj potrebnim. V ta namen je bilo na transakcijski račun Karitas vipavske dekanije do 29. julija darovanih skupaj 5.250 evrov za nakup mleka in plačilo dodatnih bonov za nakup šolskih potrebščin šolarjem iz družin v stiski. / Jožica Ličen

Slovenska maša v Porcinju

V soboto, **6. septembra 2014**, bo v cerkvi Svete Marije Žanjice v Porcinju (Ahten) ob 10.30 sv. maša v slovenščini ob 159. obletnici prikazanja Device Marije.

Daroval jo bo g. Aleš Rupnik, župnik v Kanalu in novogoriški dekan. Ob tej priložnosti bo odprta sprejemna soba.

Onkraj mita novih svetnikov (7)

Senčne strani pontifikata Janeza Pavla II.

Vsak papež, pa če je še tako svet, ni popoln, ker je vendarle človek, vsak človek pa je grešen in dela napake. Zato obstajajo tudi senčne plati pontifikata Janeza Pavla II., vendar pa je treba paziti, da ne bi tu ponujali tistih argumentov in reči, ki si jih je kdo izmislil ali jih je podtaknil zaradi lepšega ali zaradi gršega, ker je pač na vsak način želel bolj kot samo figuro Petrovega naslednika očrniti institucijo, ki jo predstavlja – katoliško Cerkev. Vsekakor torej sence so, koliko so bile pa to zares napake, bo pokazal čas – nekaj se je že pokazalo, še marsikaj pa se bo. Papežu Wojtyli so npr. nekateri očitali preoster antikomunizem, zaradi katerega naj ne bi mu uspelo razlikovati med različnimi situacijami in konteksti. Veliki Poljak je namreč živel v poljskem komunističnem okolju, ki pa naj bi bilo, po besedah tovrstnih kritikov, povsem drugačno od drugih komunističnih okolij, prostorsko in časovno gledano. Mislim, da je v tem primeru čas že dal prav sv. Janezu Pavlu II., ki je bistveno pomagal k padcu komunizma v Evropi, kar so mu ne nazadnje priznale "velike živine" komunizma, pomembni komunistični voditelji – mi smo ob smrti zlasti v tem oziru omenili generala Jaruzelskega, a so bili še drugi, ki so trdili isto. Poleg tega pa so ti voditelji bili vselej presenečeni nad tem, kako dobro je Janez Pavel II. poznal razmere, ki so vladale v njihovih deželah, hkrati pa je poljski papež nanje napravil močan vtis, kadar so se imeli priložnost srečati z njim. V besedah je seveda znal biti še kako oster, kadar je to bilo potrebno, vendar pa je bil tudi neverjetno pozoren poslušalec, kadar je šlo za osebna srečanja, s komerkoli se je pač že srečal. V katoliških vrstah je bilo kar nekaj obtožb s strani predstavnikov ene in druge skrajnosti – preveč napredne in preveč konservativne. Mi se podrobno vanje ne bomo spuščali, temveč jih bomo le omenili. Uporabili bomo znani politični označbi "naprednjakov" (progresistov) in "tradicionalistov", ki sicer nista najbolj posrečeni, a bosta v tem primeru koristni. Naprednjaki so ga obtoževali najprej, da je zatajil tisti fantomatični "duh koncila", v imenu katerega so se v Cerkvi zgodile neverjetne zablode in stranpoti. Potem so mu očitali preveliko togost na moralnem področju, neomajnost glede možnosti ženskega duhovništva in celibata ... Tradicionalistom ni bilo všeč to, da se je opravičil za ne točno določene napake Cerkve v preteklosti. Očitali so mu tudi premajhno pozornost na liturgično področje, kjer so se zadeve sprevrgle in degenerirale. Očitali so tudi preveliko lahkotnost medreligijskim srečanjem, kjer naj ne bi bilo jasno, kdo pije in kdo plača. Gotovo, nekateri od teh očitkov so tudi upravičeni, drugi spet ne, a je treba gledati po katoliškem načelu "et-et" ("in-in"), torej vključujoče. Tu pa imajo tudi senčne plati svoje mesto, saj kažejo, kako je vsak papež tudi človek iz mesa in krvi, ki dela in zato tudi greši. Ne more biti vse samo prav in svetlo, temveč mora biti tudi kaj narobe. To je konkretnost osebe, ki je postala svetnik – s svetlimi in temnimi platmi. To je tisto, kar vsakemu od nas govori in ga nagovarja, da je mogoče, kljub vsem človeškim napakam, postati svetnik. To pa je tudi najpomembneje.

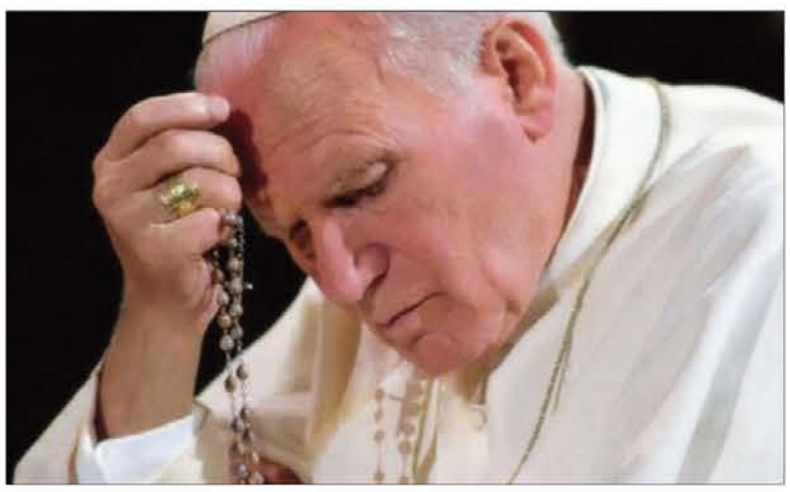

/ konec

Andrej Vončina

GORICA Dekan Karel Bolčina na srečanju "pod lipami"

"Duhovnik je most", ljudi povezuje z Bogom

Duhovnik, dekan in letošnji srebrnomašnik, nepogrešljiv župnik v Štandrežu in vaseh sovodenjske občine, g. Karel Bolčina, je bil v četrtek, 31. julija, gost "srečanja pod lipami", ki je v organizaciji Krožka Anton Gregorčič in Kulturnega centra Lojze Bratuž potekalo v komorni dvorani goriškega kulturnega hrama. Že dejstvo, da se je večera (med drugim sredi poletja!) udeležilo tolikšno število ljudi iz vseh vasi Goriške, od Brd do Krasa, pa tudi iz Tržaške in bližnjih krajev Slovenije, veliko pove o tem, koliko je g. Karel priljubljen oz. pomemben za naše župnijske skupnosti.

Dekan Karel Bolčina in prof. Solange Degenhardt

Njegov nedavni duhovniški jubilej, ki ga je slovesno praznoval 25. junija v Štandrežu, je bil priložnost za pogovor o duhovništvu, vlogi duhovnika v današnji družbi, o slovenski Cerkvi pri nas in v matični domovini, pa še o drugih aktualnih temah. Z jubilantom se je tokrat na iskrivo izzivalen in živahen način pogovarjala na Goriškem znana profesorica verouka Solange Degenhardt, ki je na Gregorijanski univerzi v Rimu diplomirala iz misiologije in med drugim več let delovala v Afriki.

"Kako sva se spoznala"?

Z Bogom sta se spoznala v rojstni družini, je začel pripovedovati g. Karel. "V njej vera ni bila teorija, ampak praksa, življenje". Doma so vsak dan molili, zgledi so bili pomembni, tako mu je krščanstvo kmalu postalo nekaj pomembnega in prirojenega. Izkušnja Boga se je nadaljevala v župnijskem občestvu, predvsem pri sv. Ivanu, v katerem je zrasel. Njegov veliki zgled, kako je treba živeti krščanstvo v ljubezni do bližnjega, je tedaj bil msgr. Franc Močnik, človek, ki je "vedno branil in nikoli kritiziral": "V njem sem najprej čutil človeka, potem vzgojitelja in duhovnika, ki tega ni kazal, ampak je to živel". V času šolanja je g. Karel ugotovil, da je "krščanstvo res živo v ljudeh, predvsem v mladih". Veroučne vsebine so "le podlaga, pravo življenje je v medsebojnih odnosih". Zaznamovali so ga tudi skavti, pa tudi srečanja v Stržišču, ki je bilo zanj "velika namakalna naprava". Prav tam je poleti 1983 - po enourni, "življenjski spovedi" - padla končna življenjska odločitev. V istem poletju je šel zvečer h kaplanu Marijanu Markežiču: njemu je naprej zaupal svoje želje in namere. Ko je to povedal materi, je seveda že vedela; oče pa najprej ni reagiral najbolje, saj nekaj dni ni govoril z njim. Bil je v skrbeh zanj, "vedel je, da je duhovniško življenje lepo, ampak tudi težko".

G. Karel in Cerkev

V finalu nogometnega prvenstva je g. Karel navijal za Argentino "iz družbenih razlogov". Naša evropska celina na splošno umira. Sama vrednota življenja je v globoki krizi. Nasprotno se zbujata južna in vzhodna polobla. "To mora biti nam Evropejcem znamenje"! Umik papeža Benedikta XVI. ga je najprej presenetil, nato pa je kmalu razumel, da je to velik mož: kot teolog je razumel, da Petrove barke ne vodi oseba, ampak izvoljenec. "Važno je, da je nekdo". Ratzinger je pokazal svojo veliko ponižnost: glede na leta in zdravstveno stanje je ugotovil, da ni sposoben voditi Cerkve v tem zelo razburkanem svetu. "Ni se bal kritike, ravnal se je po vesti. Dal je velik zgled doslednosti".

Bratstvo in sestrinstvo

Na vprašanje o bratstvu in sestrinstvu v župnijski skupnosti in med sobrati je g. Karel dejal, da je z mašniškim posvečenjem zapustil svojo družino, da bi stopil v zavezo duhovniške družbe. Postal je član duhovniškega zbora. To je njegova nova družina. "V njej je pač kot v vsaki družini, včasih sončno, včasih senčno. Včasih sodelujemo, včasih pa imamo vsak svoje poglede". Goriško duhovniško občestvo je še bolj posebno, "ker smo tudi kulturno različni". V zadnjih 25 letih pa je g. Karel le videl "razveseljivo rast v medsebojnem sprejemanju".

O zločinih in pomanjkanju duhovnikov

Pedofilija in pohlep po denarju sta zločina, ki ju Cerkvi najbolj očitajo, je dejala Solange Degenhardt. Problem je resnično pereč, pred njim vsakemu poštenemu kristjanu zastane dih, je dejal srebrnomašnik. "Cerkev je tista, ki govori proti pedofiliji, potem pa jo živi"... To je problem. "Otroci so nedotakljiva bitja"! Do tega pa po Bolčinovem mnenju prihaja "zaradi nerešenih osebnih afektov duhovnika". Kdor ne gre skozi pošteno zaljubljenost, kdor ne sprejme celibata in čistosti, bo vedno nosil s sabo nerešen problem. "Kdor je šibak v svoji naravi, se znese nad otroki". Bistvenega pomena je vzgoja v semeniščih, kjer bi morali biti strožji, zato: "Po mojem raje malo poštenih duhovnikov kot pa veliko takih z nepoštenim življenjem". G. Karel je prepričan, da se bo vrnil čas, ko bo spet več duhovnikov. "S tem, da jih sedaj ni, zame ni konec Cerkve". Tudi če ne bo duhovnikov, "če je kristjan veren in se zavzema za svojo vero, jo bo ohranil in posredoval naprej. Bodo že prišli boljši časi"...

Kaj pa molitev?

Molitev je "pogovor z Bogom". Pogovor oblikuje človeka. Ko se dva pogovarjata, si postajata podobna. To še posebej velja za duhovnika, ki se mora preoblikovati po Bogu. "Ko zmanjka molitev, nastane oblikovanje po nasprotju Boga". Zbrano razmišljanje za srebrnomašnika ni nikoli "refleksija o nečem", temveč "meditacija z Nekom". "Veliko se pogovarjam z Bogom... kot otrok". Hvaležen Mu je, ker se je rodil v času po vojni, Slovenec v Italiji, ker ima v genih slovansko in pred seboj vso rimsko kulturo. "V tej luči sem duhovnik: imam veliko bogastvo, da lahko služim svojemu in sosednjemu narodu. Trudim se, da bi v našem prostoru bilo sožitje, da lahko vsakdo živi v svoji istovetnosti". Duhovnik je "most, ki povezuje ljudi z Bogom".

In mladi?

Mladi imajo danes težave, toda "v njih vidim vse lepo". Zato jim daje veliko zaupanja, oni pa tako rastejo v odgovornosti. "Pomembno je, da se zbirajo, da se v naših župnijskih domovih počutijo doma". Mladi naj vzgajajo mlade, "starejši pa jim moramo to omogočiti". Problem je strah, ki ga imajo nekateri samski ljudje srednjih let pred poroko in družinskim življenjem. "Morda niso dovolj vajeni težav".

"Če pa je kaj"?

Posmrtno življenje si g. Karel predstavlja kot veliko veselje. "Smrti se ne bojim, nanjo se pripravljam". Zanj je smrt prehod v srečo. "Če je kdo pa že na tej zemlji brez upanja in cilja, se ta brezciljnost zanj nadaljuje tudi po smrti". Smo morda bedaki, ker "verjamemo v pravljice", je še vprašala prof. Degenhardt. G. Karel je z besedami modrega moža odgovoril: "Če po smrti ni nič, je pač nič. Ampak: vi, ki ne verujete, če pa je kaj"? Nimamo dokazov, "živimo v upanju in veri", je sklenil pogovor srebrnomašnik, ki je nato še rad odgovarjal na več vprašanj občinstva. / DD

Papež Frančišek v nedeljo o sočutju

Sočutje, razdelitev, evharistija

Na Trgu svetega Petra v Rimu je sveti oče Frančišek minulo nedeljo imel odmevno in njemu lastno zgovorno, jasno duhovno razlago evangelija.

"Dragi bratje in sestre, dober dan. Na današnjo nedeljo nam evangelij predstavi čudežno pomnožitev hlebov in rib (Mt 14,13-21). Jezus jo je storil ob Galilejskem jezeru, na samotnem kraju, kamor se je s svojimi učenci umaknil potem, ko je zvedel za smrt Janeza Krstnika. Toda veliko ljudi je šlo za njim in ga dohitelo. In Jezus, ko jih je videl, so se mu zasmilili in je vse do večera ozdravljal bolnike. Tedaj so mu učenci, zaskrbljeni zaradi pozne ure, svetovali naj odpusti množice, da bodo lahko šli v vasi in si kupili kaj hrane. Toda Jezus jim je mirno odgovoril: 'Vi jim dajte jesti'! (Mt 14,16). Ko so mu prinesli pet hlebov in dve ribi, jih je blagoslovil, jih začel razlomiti in jih dajal učencem, ki so jih razdelili med množico. Vsi so se nasitili in še je ostalo"! Tako je papež Frančišek med opoldanskim nagovorom pred molitvijo Angelovega češčenja na Trgu sv. Petra, začel s predstavitvijo evangeljskega odlomka 18. nedelje med cerkvenim letom.

Sočutje

Sveti oče je nagovor množici, ki se je kljub dežju v velikem številu zbrala na trgu, z okna apostolske palače nadaljeval: "Iz tega dogodka lahko razberemo tri sporočila. Prvo je sočutje. Na množico, ki je šla za njim in ga, če tako rečemo, 'ni pustila pri miru', se Jezus ne razburi. Ne reče: 'Ti ljudje so pa res zoprni'. Ne! Ne! Ampak ima do njih sočutje, saj ve, da ga ne iščejo iz radovednosti, ampak ker ga potrebujejo. Toda, bodimo pozorni, saj sočutje, tisto, ki ga ima Jezus, ni preprosto, da se ti nekdo smili, je več. Pomeni prizanesljivost, da se poistovetimo s trpljenjem drugega do te mere, da ga sprejmemo nase. Jezus je takšen, saj trpi skupaj z nami. Znamenja tega sočutja so številna ozdravljenja, ki jih je storil. Jezus nas uči, da postavimo potrebe revnih pred naše. Naše, čeprav upravičene, nikoli niso tako nujne, kot so potrebe revežev, ki nimajo najpotrebnejšega za življenje. Mi pogosto govorimo o revežih. Toda ko govorimo o revežih, čutimo, da tisti moški, tista ženska, tisti otroci nimajo potrebnega za življenje, da nimajo kaj jesti, kaj obleči, da nimajo za zdravila, tudi do tistih otrok, ki nimajo možnosti iti v šolo? In zaradi tega naše potrebe, čeprav upravičene, ne bodo nikoli tako nujne, kot so potrebe revežev, ki nimajo najpotrebnejšega za življenje.

Razdelitev

Drugo sporočilo je razdelitev. Prvo je sočutje, Jezusovo sočutje. Koristno je soočiti odziv učencev pred utrujenimi in lačnimi ljudmi z Jezusovim odzivom. Drugačna sta. Učenci mislijo, da je bolje, da jih odslovi, da bodo lahko šli in si preskrbeli hrano. Jezus pa reče: 'Vi jim dajte jesti'. Dva različna odziva, ki odsevata dve nasprotujoči si logiki. Učenci se odzovejo kot svet, po katerem mora vsak misliti nase. Razmišljajo, kot bi rekli: 'Sami se pobrigajte'. Jezus pa razmišlja z Božjo logiko, torej z medsebojno razdelitvijo. Kolikokrat se mi obrnemo drugam, da ne bi videli pomoči potrebnih bratov! In to, obrniti se drugam, je pač na vzgojen način reči, torej v belih rokavicah, 'sami se pobrigajte! Toda to ni od Jezusa, to je sebičnost. Če bi odslovil množice, bi veliko oseb ostalo brez hrane. Medtem pa je bilo tistih nekaj hlebov in ribi, razdeljenih in od Boga blagoslovljenih, dovolj za vse. Pozor, to ni čarovnija, ampak znamenje! Znamenje, ki vabi k veri v Boga, previdnostnega Očeta, ki nam vedno daje, da ne zmanjka 'našega vsakdanjega kruha', če si ga le znamo deliti kot bratje!

Evharistija

Sočutje, razdelitev. In še tretje sporočilo: čudež s hlebi naznanja Evharistijo. To vidimo iz Jezusove kretnje, s katero je "izrekel blagoslov" (v. 19), preden je razlomil hlebe in jih razdelil ljudem. Isto kretnjo bo Jezus storil med zadnjo večerjo, ko bo postavil večen spomin svoje odrešilne žrtve. V evharistiji Jezus ne podarja nekega kruha, temveč kruh večnega življenja, podarja samega sebe in se daruje Očetu zaradi ljubezni do nas. Mi moramo iti k evharistiji z Jezusovimi občutji, torej s sočutjem in z Jezusovo voljo po razdelitvi. Kdor gre k evharistiji brez sočutja do pomoči potrebnih in da si z njimi razdeli, kar ima, ni v dobrem odnosu z Jezusom ...

Sočutje, razdelitev, evharistija.

To je pot, ki nam jo Jezus kaže v današnjem evangeliju. Ta pot nas vodi, da se bratsko soočimo s potrebami sveta, vodi pa nas tudi onkraj tega sveta, saj se začne pri Bogu Očetu in se vrača k Njemu. Naj nas Devica Marija, Mati Božje previdnosti, spremlja na tej poti".

Papež evropskim skavtom

"Ste resnični protagonisti tega sveta"!

"Molite za mir, varujte krščanske vrednote"! to je povabilo papeža Frančiška v sporočilu evropskim skavtom, ki se te dni udeležujejo jamboreeja oz. njihovega mednarodnega shoda. Ta poteka v Normandiji, kjer je do 10. avgusta zbranih 12 tisoč mladih iz 20 držav, tudi iz Slovenije.

"Vi ste protagonisti tega sveta", jim piše papež. Nato jih spominja, da se je nujno potrebno podati na pot, če želijo

poznati Jezusa. Le na poti lahko odkrijejo, da je Boga mogoče srečati na več načinov: po lepoti njegovega stvarstva, ko z ljubeznijo poseže v našo zgodovino, v bratskih odnosih ali s služenjem našim bližnjim. Papež Frančišek skavtom zatem zaupa poslanstvo, povzeto v treh stopnjah: pojdite, brez strahu, služiti. Z močjo, ki izvira iz srečanja z Bogom po zakramentih, in s pomočjo njegove ljubezni, ki odpravi vse strahove, naj oznanjajo to ljubezen vse do skrajnih meja zemlje in služijo bližnjim na najbolj oddaljenih periferijah.

Mnoge generacije prav skavtski pedagogiki dolgujejo svojo rast na poti svetosti. Zato jih papež, ko mineva sto let od izbruha prve svetovne vojne, vabi, da bi molili za edinost Evrope in za mir. Ne smejo namreč biti samo gledalci, ampak resnični protagonisti tega sveta. Ne smejo se bati soočati se z izzivi, da bi zavarovali krščanske vrednote, še posebej obrambo človeškega življenja, razvoj, dostojanstvo osebe in boj proti revščini.

"V trenutkih, ko bo vaša pot težja", tako papež Frančišek sklene, "pa vam bosta pomagali ljubezen in podpora Cerkve, ki je mati in katero ste poklicani ljubiti in ji služiti z veseljem ter velikodušnostjo, ki sta lastna mladim".

Kratke

V četrtek bo gost pod lipami igralec in kantavtor Iztok Mlakar

Protagonist novega srečanja pod lipami, ki bo v četrtek, 7. avgusta, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž, bo slovenski kantavtor in gledališki igralec Iztok Mlakar. Na večeru, za katerega si organizatorji nadejajo, da bi vendarle lahko bil na odprtem pod lipami, Mlakar ne bo nastopal s svojimi znanimi šansoni oz. interpretacijami dramskih tekstov, temveč bo v ospredju predvsem pogovor, ki ga bo s priljubljenim ustvarjalcem vodil urednik na programskem oddelku tržaškega radia Jan Leopoli. Prisotnim bo tako lahko razkril vzgibe, iz katerih rastejo njegova dela, vsebine, na katere je posebej pozoren in ponosen, govor bo o tem, kako nastajajo njegova besedila, pa tudi glasba, kakšen odnos ima s publiko, kako gleda na slovensko družbo, kulturo, tudi politiko, sicer pa na splošno na slovensko dušo.

Iztok Mlakar je diplomiral na gledališki akademiji v Ljubljani, kot igralec je zaposlen v Slovenskem narodnem gledališču v Novi Gorici. Poznan je torej kot interpret številnih vlog na odrskih deskah, zelo priljubljen pa je tudi kot avtor in pevec hudomušnih in domiselnih šansonov, ki jih piše in izvaja v primorskem oz. goriškem narečju. Iztok Mlakar nima rad masovnih srečanj, nastopa raje v ožjih družbah, njegovi nastopi niso ravno pogosti. Tako da bo večer, ki ga v skupnem sodelovanju prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič nadvse zanimiv in poseben.

SSk / Slovenščina na novih goriških parkomatih mora biti zagotovljena

Občinska svetnica SSk Marilka Koršič se je pred kratkim srečala z goriškim odbornikom Stefanom Ceretto, da bi pobliže spoznala postopek za namestitev novih parkomatov v mestu in se prepričala, ali se upoštevajo in spoštujejo zakonska določila, ki zagotavljajo vidnost slovenščine v javnosti. Svetnica Koršič je občinskemu odborniku razložila, da je bilo v preteklosti kar nekaj težav glede uporabe slovenščine na parkomatih. Slovenski jezik ni bil prisoten v celotnem postopku pridobivanja parkirnega listka, še posebno ga ni bilo na samem parkirnem listku. Dogajali pa so se tudi taki primeri, ko so slovenske napise dodali po namestitvi parkomata, pri čemer je bil prevod večkrat zelo slab. V tem smislu je svetnica Koršičeva zahtevala večjo pozornost goriške občinske uprave, saj gre vendar z ugled mesta, za spoštovanje do njene zgodovinske narodne komponente in do slovenskih turistov in kupcev, ki vsak dan obiskujejo mesto. Goriški občinski odbornik Stefano Ceretta je sprejel nasvete in zagotovil, da bo pristojni službi poveril navodila, da bodo pri nameščanju novih parkomatov dosledno upoštevali vidljivost slovenskega jezika.

V Pevmi nagrajevanje natečaja V domačem vrtu cvetijo...

Ob praznovanju sv. Ane v Pevmi je bilo tudi nagrajevanje 10. natečaja V domačem vrtu cvetijo... Letos je na natečaju sodelovalo 53 udeležencev, in sicer vaščanov iz Pevme, z Oslavja in iz Štmavra. Izbira je bila kar težka, saj so vsi zelo pridni in je vsem pri srcu narava. Nagrajeni so bili: za najlepši balkon Silva Robazza iz Štmavra, za kompozicijo cvetja Bogdana Beuciar iz Pevme, za najlepši cvet Miriam Princi z Oslavja, za najlepši kotiček Joško in Nadja Feri iz Štmavra, za posebnost Silvan in Marija Bensa z Oslavja. Posebna zahvala naj gre društvu Krajevna skupnost, ki je natečaj omogočilo, ter vsem sodelujočim.

Poudariti moram, da je pri tem natečaju najtežje izbirati zmagovalca, saj je cvetje povsod krasno, nagrad pa je samo pet... / Mirjam Radinja

Umrla je grofica Anna Maria Attems

Sredi julija je v 103. letu starost umrla goriška grofica Anna Maria Attems Santa Croce. Kot zadnja izmed petih otrok se je rodila 11. junija 1912 na Moravskem v eni izmed rezidenc matere Anne Kammel de Hardegger, njen oče pa je bil Mario Attems, poročnik avstro-ogrske vojske, ki je po prvi vojni prišel v Gorico in tu ostal do smrti leta 1947. V mladih letih je Anna Maria veliko potovala po Italiji in v tujino. Na poseben način je ljubila umetnost, zlasti glasbo in keramiko, pa tudi šport in jahanje. Leta 1942 se je poročila z Goričanom Riccardom Cunoldijem in se je priselila v mesto ob Soči; živela je v različnih hišah, nazadnje na trgu Battisti, kjer je 14. julija tudi umrla. Seveda je poznala člane goriškega plemstva, med prijatelji pa je imela tudi druge meščanke in meščane, s katerimi se je rada družila. Pogreb je bil 19. julija v goriški stolnici.

POGOVOR Alessandra Schettino

"Čas ni zrel za združitev glasbenih šol"

Sredi poletja je za marsikatero ustanovo najboljši čas, ko vodje lahko potegnejo črto nad preteklim delovanjem in načrtujejo prihodnje. Po zahtevni in pestri sezoni smo se pogovorili z Alessandro Schettino, ravnateljico Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Tudi ob koncu meseca julija je na šoli Komel vse živo ...

Še potekajo lekcije dijakov, ki se pripravljajo na septembrske izpite. Vreme v zadnjih tednih itak ni posebno naklonjeno dopustu na morju, tako so sami učenci sklenili, da bolje izkoristijo čas. Drugi se pripravljajo na poletne delavnice, kjer se ob razvedrilu vedno veliko naučijo. Šolsko leto pa smo sklenili s številnimi uspehi in z uresničenjem načrtovanega dela.

Nekaj številk, prosim!

Letos smo imeli nekaj vpisov manj kot v letu prej, okrog 350. Ohranili smo podružnice v Devinu, Doberdobu, Mirnu in na Plešivem. Profesorjev imamo 38, od teh je 8 redno zaposlenih; na tajništvu sta poleg mene še dva sodelavca. Imamo vse oddelke klasične glasbe - pihala, godala, klavir, harmoniko, brenkala, harfo in kitaro -, pa tudi moderne glasbe. Zelo uspešni so tečaji predšolske glasbene vzgoje, pri katerih otroci dobijo osnove glasbenega ritma in melodije.

Imate tudi odlične zbore...

Da, imamo Mladinski in Otroški zbor Emil Komel, pa tudi Veseljaki in Mali Veseljaki so člani naše šole. Poleg tega naj povem, da sem februarja začela projekt na Plešivem; počasi se tudi tam spet oblikuje otroški zbor.

Kako so šli pa izpiti?

Šola je dobro delovala tudi v učilnicah, o čemer pričajo rezultati javnih izpitov na konservatorijih v Trstu in Vidmu ter na Glasbeni šoli Ajdovščina po slovenskih učnih načrtih. Gojenci so v zadnjem šolskem letu opravili 75 izpitov; štirje so opravili izpite po angleškem sistemu ABRSM, povezanem z Royal Academy of Music. Iz Londona je prišel komisar, gojenci pa so v angleščini uspešno opravili izpit, za katerega so prejeli potrdilo. Ta izpit so pri nas delali tudi učenci drugih šol, npr. z Glasbene matice. Izpit namreč poteka na šoli, na kateri se zanj prijavi največ kandidatov.

Letos ste slavili okrogel jubilej...

Posebno mesto je imela v tem letu obeležitev 60-letnice obstoja in delovanja šole. Celo zimo smo se pripravljali na to: lepo je bilo, ker smo ustvarili dobro delovno skupino, čutiti je bilo močno pripadnost šoli. Slavje smo povezali s "Silvanovim večerom", spominskim koncertom na rojstni dan pokojnega ravnatelja Kerševana. Prikazali smo najboljše točke, zlasti tiste, ki so bile našemu Silvanu najbolj pri srcu. Med drugim so osemročno nastopili štirje pianisti, nekaj zelo nenavadnega in posebnega! Naj povem, da s prof. Gadjievom že snujemo novo presenečenje..., a o tem kdaj prihodnjič!

Na obeh konservatorijih in v Sloveniji so nam profesorji čestitali za pripravo naših gojencev, saj so vsi prejeli zelo visoke ocene. V glasbeni teoriji imajo naši učenci posebno dobre uspehe, tako da marsikdo prihaja z drugih šol, kjer očitno jim ne nudijo ustrezne priprave, se "izpopolnit" k nam. Sploh pa vzdržujemo tesne in plodne stike z obema konservatorijema.

Ponosni smo tudi na druge gojence: spet smo imeli pianista, ki je na zadnji predakademski stopnji prejel desetico z odliko, to je Alessandro Villalva iz razreda prof. Gadjieva. Ta je še vedno "jamstvo" velike kakovosti. Kdor želi doseči kaj več kot pianist, to lahko gotovo doseže z njim. Ima svojo metodo, ki je tudi zahtevna, toda brez garanja se nič ne doseže. Naš gojenec Giuseppe Guarrera, ki sedaj študira v Berlinu, še vedno pravi, da je prof. Gadjiev najboljši. Zavedam se sreče, ki jo imamo, ker poučuje pri nas.

foto dpd

Tudi nastopov smo imeli res veliko, samo notranjih je bilo v tem letu 34; poleg teh so bili božičnice ter številna sodelovanja na razstavah in kulturnih dogodkih. Zbor Emil Komel se je izjemno izkazal na tekmovanju v Zagorju. S številnimi koncertnimi večeri, pa tudi s sodelovanji na Primorskem in v Sloveniji je imel zelo intenzivno sezono. Sodelovali smo tudi pri dobrodelnih večerih: Veseljaki med drugim vsako leto obiščejo dom ostarelih v Ronkah. Letos so izdali tudi ploščo. To so "kamenčki", ki ostanejo v arhivu šole, pa tudi v zgodovini naših društev. Lepo se je izkazal tudi Otroški zbor Komel; povabila ga je Glasbena matica iz Ljubljane, imeli so koncert v Križankah. Seveda so nastopili še na raznih revijah, kot so Mala Cecilijanka, Zlata grla, Naša pomlad itd.

Šola Komel je skratka na Goriškem vedno prisotna, pa naj gre za Dan republike na Travniku ali za odprtje nakupovalnega središča v Vilešu. Mladi se tako tudi zabavajo, veliko delajo, se med sabo soočajo, čutijo se del skupine, ljudje jim ploskajo, vse to jim prinaša velika zadoščenja.

Njim že, gotovo pa tudi vam.

Naredili smo to, kar je naše poslanstvo. Glasba povezuje. Saj ni rečeno, da bodo vsi naši gojenci glasbeniki. V pripravi brošure ob 60-letnici šole pa sem še enkrat uvidela, da vsi, ki se na Goriškem in tudi širše kakorkoli uveljavljajo na glasbenem področju, so šli tako ali drugače mimo šole Komel; veliko je teh, ki vodijo zbore, orglajo po cerkvah, sodelujejo v raznih skupinah, nadaljujejo študij v tujini, pa se vedno radi vračajo.

V zadnjem letu smo dobro sodelovali z Glasbeno šolo Nova Gorica in z različnimi ustanovami iz tujih držav. Novost je bila tudi sodelovanje z društvom Artisti Associati na festivalu eStoria: ustvarili smo 13 glasbeno-gledaliških predstav o temi prve svetovne vojne. Lepo je bilo tudi na festivalu Števerjan 2014: obljubili smo, da se bomo naslednje leto udeležili kot tekmovalci; septembra bodo naši mladi muzikantje šli v ta namen na tečaj k Slavku Avseniku.

Poglavji zase sta niz koncertov Snovanja in pa projekt Kras@event@Carso.

Deveta izvedba Snovanj je bila uspešna, v istih pomladnih mesecih pa smo morali nujno uresničiti tudi projekt Kras@event@Carso. Zraven so bili ob koncu šolskega leta še izpiti, zaključni nastopi itd. Bilo je res intenzivno! Snovanja smo začeli 8. maja, končali pa 18. junija, projekt o Krasu smo začeli 12. aprila in končali 27. junija. Marsikateri dogodek se je križal. Zato moram res pohvaliti profesorje, ki so pomagali zlasti pri Snovanjih. Tu smo najprej predstavili odličnega pianista Villalvo in najmlajše gojence; priredili smo tudi ustvarjalne delavnice in dve glasbeni pravljici. Posebna poslastica je bila komorna opera Histoire du soldat Stravinskega, ki je v dveh ponovitvah izjemno navdušila občinstvo; tudi tu smo navezali nove stike z odličnimi glasbeniki iz Genove, Padove, Vidma, Trsta itd. Na tem področju odlično dela naš Arsatelier.

Na Snovanjih so najboljši gojenci nastopili na tradicionalnem večeru Glasbeni mozaik, večer sakralne glasbe "pod cerkvenim obokom" pa je tokrat potekal v sovodenjski cerkvi: ta je bila res polna, vaščani pa so bili zadovoljni, da smo se po več letih spet prikazali na Sovodenjskem. Kras@event@Carso je projekt, ki smo ga zasnovali z novimi partnerji; to so društvo Juliaest iz Zagraja, ki se ukvarja s promocijo tega območja, Kulturni dom iz Gorice, Arsatelier, društvo Hrast iz Doberdoba, Konzorcij Collio-Carso. Z načrtom smo želeli ovrednotiti področje goriškega Krasa s kulturnimi in rekreativnimi dogodki. Odločili smo se za štiri sklope, in sicer za glasbo, razstave, okrogle mize o temi miru in degustacije tipičnih izdelkov. Tako smo ustvarili pester koledar med sabo tudi zelo različnih dogodkov na Vrhu Sv. Mihaela, v Martinščini, Doberdobu, Devinu, Štivanu, Zagraju, Sovodnjah in še kje. Dali smo tudi možnost mladim silam in talentom, da so se izkazali, po drugi strani pa smo privabili občinstvo tudi od zunaj.

Tudi šola Komel, kot marsikatera druga naša ustanova, je letos prejela manj javnih prispevkov tako iz Slovenije kot iz FJK. V kolikšni meri je vaše delovanje prizadeto in kako gledate na prihodnost?

Res, tako dežela kot Slovenija sta nam dali manj denarja kot lani. Kriteriji, ki so privedli do novih rezov, nam niso zelo jasni. Po drugi strani nam zadnja razporeditev sredstev daje slutiti, kaj hočejo politiki od nas... Smo mnenja, da z Glasbeno matico lahko sodelujemo, o združitvi pa nima smisla govoriti. Preprosto: nočemo se združiti. To bi bilo možno, če bi zahteva prišla s strani dveh šol, profesorjev in dveh vodstev, in sicer kot sad tesnega sodelovanje, nikakor pa ne kot nekaj vsiljenega "od zgoraj". Tega pa žal vsi ne razumejo. Šola Komel je nastala na Goriškem, opravlja kakovostno delo in skrbno varčuje. Če moramo porabiti že samo 10 evrov, dvakrat pomislimo, preden to naredimo. Prva skrb je kakovost učenja gojencev, z njo je povezana dobra organizacija dela. Še pred razdelitvijo italijanskih prispevkov smo se srečali z deželnim odbornikom za kulturo Giannijem Torrentijem. Govoril je o reorganizaciji in prestrukturiranju naših ustanov. Še vedno pa se sprašujemo, kateri so kriteriji porazdelitve sredstev. Ko namreč vidimo številke v razpredelnici primarnih ustanov, kar se tiče našega Centra in sorodne glasbene šole, takoj padejo v oči razlike. Čisto matematično - nekaj ne gre! Prispevek, ki ga prejema Glasbena matica na vsakega gojenca, je dvakrat večji od tistega, ki ga prejemamo mi; v nekaterih letih je bila razlika še večja. Zato se sprašujemo o kriterijih take porazdelitve. O tem bi radi spregovorili na jasen način, nimamo kaj skrivati. Žal nam je, ker se ne daje dovolj pozornosti rezultatom in kakovosti dosežkov. Odbornik je pregledal naše račune, videl je, da smo "pridni", tako nam je še kaj pobral. Pravzaprav je osvojil predlog SKGZ-ja in dal več športnim ustanovam. Upam, da bo novi zakon o financiranju bolj jasen, da bodo jasnejši kriteriji, da bomo vsaj vedeli, kaj je za odbornika pomembno. Nas ne zanima, kaj delajo drugi; radi pa bi pokazali, kar delamo mi, saj smo prepričani, da delamo zelo dobro. Kot sem že povedala, bi združevanje imelo smisel, ko bi do njega prišli po neki "naravni" poti, od spodaj, kot sad sodelovanja. Ne pristajamo na to, da bi "ukinili" šolo Komel. Grdo je uporabljati besedi "mi" in "oni", ker govorimo o glasbi, toda za združitev čas ni zrel. Zase vem, da kot ravnateljica imam svoje odgovornosti; nekaj mi jih "nalaga" tudi predhodnik, prof. Kerševan, ki me je marsikaj naučil in se je vedno boril.

DD

SSk na srečanju z dr. Darkom Žiberno

Govor je bil o čezmejnem zdravstvu

Nedvomno je čezmejno sodelovanje na področju zdravstva velika priložnost še posebno za goriški prostor, kar mora nov deželni zakon za zdravstvo upoštevati. Bolnišnici v Gorici in Šempetru bi zaradi tega morali razviti skupne sinergije, da bi v goriškem čezmejnem prostoru lahko nudili skupne zdravstvene storitve. Tak bi moral biti pristop, če želimo zagotoviti obstoj zdravstva na Goriškem, ki mora tako kot drugje v Evropi spoštovati splošno uveljavljene kriterije, ki občanom zagotavljajo kakovost, varnost in ekonomsko ravnovesje.

Delegacija stranke Slovenska skupnost se je zato prejšnji teden srečala z direktorjem splošne bolnišnice v Šempetru dr. Darkom Žiberno; pokrajinski tajnik SSk za Goriško Julijan Čavdek se mu je zahvalil, da je privolil v ta sestanek. Srečanja so se udeležili še deželni svetnik SSk in podpred-

Julijan Čavdek

sednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, goriški občinski svetnik SSk Walter Bandelj in član deželnega tajništva Miloš Čotar. Namen srečanja je bila predvsem poglobitev vprašanja o čezmejnem zdravstvu, ki mora biti vsekakor vključeno v novo reformo, ki jo bo septembra začel obravnavati deželni svet FJK. Ob tem sta nujno potrebni zavzetost in politična volja. Naivne in zavajujoče izjave, ki so se pojavile ob zaprtju goriške porodnišnice, ter neprimerni izbruhi, ki so spremljali zasedanje občinskega sveta, na katerem sta bili prisotni deželna predsednica Debora Serracchiani in pristojna deželna odbornica Maria Sandra Telesca, pa ne pripomorejo k tem, je poudaril pokrajinski tajnik Julijan Čavdek. Zaprtje tega pomembnega oddelka je seveda huda izguba za Gorico; pozitivno pa je to, da je prišlo do podpisa pogodbe med šempetrsko bolnišnico in deželo FJK, kar se tiče porodov. Po mnenju Miloša Čotarja pa bi bilo še boljše, če bi to v prihodnje razširili tudi na predporodni in poporodni čas. To pa je bil eden glavnih ciljev, zaradi katerega je bila zamišljena t. i. hiša porodov. Deželni svetnik Igor Gabrovec je ocenil, da je bil sestanek spodbuden zaradi iskanja novih rešitev, ki so za goriško zdravstvo temeljnega pomena za prihodnost. Za podpredsednika deželnega sveta FJK predstavlja zdravstvena reforma pomemben trenutek, tudi ker je dežela FJK avtonomna pri urejanju tega važnega področja, kjer morajo biti interesi občanov zaščiteni na najvišji ravni.

Treba je upoštevati pretekle izkušnje in se kaj naučiti od tega, da ne bi ponavljali napak, zaradi katerih se čezmejno zdravstvo ni razvilo, kot bi si želeli in kot so dopuščali pogoji. Po mnenju Walterja Bandlja pa se je to zgodilo, ker goriški politiki pač niso več razmišljali tako kot v času uprave župana Vittoria Brancatija.

Ob koncu srečanja so se predstavniki SSk še enkrat zahvalili dr. Žiberni za obširen in poglobljen prikaz problematik in možnosti za razvoj čezmejnega zdravstva, za uspeh katerega sta najbolj potrebni zdrava pamet in volja, saj so strukture in strokovna pomoč že na voljo.

Evropska zelena vez v Furlaniji julijski krajini

Skrb za okolje

Leta 1989 je potekalo srečanje naravovarstvenikov iz Vzhodne in Zahodne Nemčije, ki so si zadali cilj zaščititi dotedanjo notranjo nemško mejo kot dragocen ekološki pas in živ spomenik polpreteklega dogajanja. Udeleženci omenjenega srečanja so takrat našli izraz "Green belt" (Zelena vez), ki je danes zavarovana kot del naravne dediščine nemške države. Nekaj let pozneje se je začela uresničitev Evropske Zelene vezi, ki naj bi povezovala 24 držav vzdolž nekdanje "železne zavese" od Baltika do Balkana. Da bi seznanili širšo javnost o tem, kar sodelovanje pri tej pobudi ponuja, so organizatorji (nemško ministrstvo za okolje in

zveza za varstvo narave Bund Naturschutz) priredili "press tour", v katerem je pred nedavnim delegacija nemških, avstrijskih in slovenskih novinarjev ter naravovarstvenikov spoznavalo območje v Furlaniji Julijski krajini, kjer je nekoč potekala meja med dvema ideološkima svetovoma, danes med Slovenijo in Italijo. Po jutranjem ogledu nekdanje vojašnice in smodnišnice "Dardi" v Briščikih na tržaškem Krasu so si gostje ogledali še vojaški stražarski stolp in druge objekte pri Vrtojbi in opoldne prisostvovali tiskovni konferenci na sedežu fundacije Carigo v Gorici. "Press tour" vzdolž Zelene vezi po sledovih narave in zgodovine od Jadranskega morja do Alp je vseboval še popoldanski obisk goriškega trga Transalpina, ogled tamkajšnjega muzeja Topografije spominov in centra za obiskovalce Deželnega naravnega parka Julijskih Predalp v Reziji. Po obisku obmejnega območja na Kaninu, kjer so si gostje ogledali botanično pot in spoznavali stvarnost velikih mesojedov, se je pobuda sklenila v Beljaku. Iniciativa ne predstavlja le priložnosti za razvoj naravne dediščine in raznih habitatov, ki obstajajo na območju meje, pač pa tudi možnost spoznavanja izkušenj, jezikov, tradicij in kultur ljudi, ki živijo ob njej.

Na tiskovni konferenci, ki je v okviru "press toura" po Zeleni vezi med Italijo, Slovenijo in Avstrijo, potekala v Gorici, je deželna odbornica za okolje, Sara Vito, poudarila, da omogoča ovrednotenje ekološkega koridorja vzdolž državne meje s Slovenijo "popolnoma novo okoljsko, kulturno in zgodovinsko interpretacijo prostora, ki je pomemben za izvajanje trajnostnega razvoja in torej turizma v Furlaniji Julijski krajini". Deželna odbornica je v tem okviru spomnila, da če je povojno dogajanje pahnilo našo regijo na rob zahodnega evropskega dogajanja, jo je vstop Slovenije v Evropsko unijo in schengensko območje dejansko postavil v središče stare celine. Vitova je tudi spodbudila razne dejavnike, naj pristopijo k predstavljenemu čezmejnemu evropskemu projektu. Italijanska vlada je dejansko določila Furlanijo Julijsko krajino za koordinatorko dejavnosti, ki jih predvideva pobuda. Evropska unija namenja v sklopu programskega obdobja 2014-20 središčno vlogo okolju. Trajnostni razvoj je edini, ki omogoča prenos novim generacijam naravne in okoljske dediščine, ki smo jo podedovali od svojih prednikov. Na srečanju je v imenu organizatorjev spregovoril predsednik nemške zveze Bund, Hubert Weiger; sledila sta posega predsednika italijanske nevladne organizacije CETA, Roberta della Torre, in koordinatorke za Zeleno vez Srednje-Evrope, Liane Geidezis. Zelena vez dejansko združuje skupnosti, ki jih je nekdanja "železna zavesa" ločevala. Septembra naj bi organizatorji pobude, ki je doživela institucionalno podporo Avstrije, Italije in Slovenije, dejansko ustanovili svoje vseevropsko združenje.

MC

In memoriam

Neuklonljivi Anki

Anka, kakor te je Bog v tišini na dan svete Ane vzel iz naših naročij v svoje, tako te je položil v naročje naših staršev in ob njiju so te čakali vsi naši dragi rajni.

Vse svoje težave in bolezni si vedno prenašala v molitvi in tišini, ne da bi koga obremenjevala.

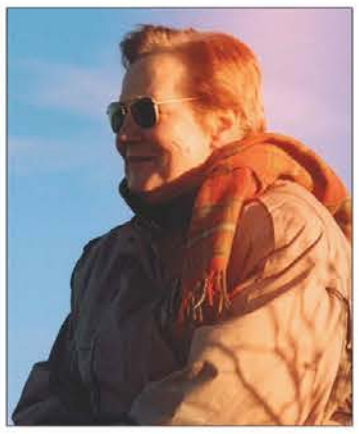

V srcu si nosila poseben čut za naravo in znala si prisluhniti življenjskemu utripu vsake rastline. To priča sedaj na tvojem vrtu cvetoči slak, ki se ovija okrog cvetočega grma vrtnice; oba izžarevata moč rasti proti soncu. Celo govorila si rastlinam in jih neobičajno porazdelila po rastišču, kjer so si ustvarile bujen mikrokozmos in s svojo rastjo osrečevale tvoj vsakdan. Zamislila si se v vsako travnato bilko, cvetico in živalco, ki si jo na poti srečala.

Dolge, dolge noči si zrla v zvezdnato nebo in bila odlična poznovalka vseh ozvezdij. Tudi gore in morje so ti bili domači. Ljubila si petje in glasbo, saj si bila dolga leta pevka zbora Sedej iz Števerjana, zbora Bratuž iz Gorice in travniškega cerkvenega zbora, kjer si tudi skrbela za branje beril pri vsaki nedeljski maši in praznikih.

Najbolj pa si se posvečala vzgoji najmlajših. Bila si prva laična veroučiteljica na Goriškem. Po končanem učiteljišču si namreč opravila teološki tečaj v Ljubljani in se usposobila za poučevanje na osnovni šoli. V svojem poklicu si znala prisluhniti potrebam odraščajočih in se jim približati. Pomagala si tudi pri njihovi pripravi na prva sv. obhajila in birme, in to še posebej stricu Marjanu v Sovodnjah, ko so mu moči pešale.

Bila si tudi prosvetna delavka pri števerjanskem društvu Sedej in odlična šepetalka dramskih družin.

Ne bo nam lahko brez tebe, Anka, ampak molitev zate, stisk rok in tihi pogledi v času tvoje bolezni bodo v nas vseh vedno živi, kakor tudi spomini na skupna doživetja, polna optimizma in vere v prihodnost.

Tebe, draga Anka, pa prosimo, da boš za vse nas priprošnjica pri Bogu, še posebej za vnuka Vladimirja in vnukinjo Vanesso.

Svojci

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage Anke se iz srca zahvaljujemo župniku g. Markežiču za krščansko bližino, somaševalcem dekanu g. Bolčini, msgr. Simčiču in don Sambu, molivkam rožnega venca v števerjanski cerkvi, g. Anici za cvetje, pevskemu zboru Sedej in pevovodkinji g. Aleksandri Pertot, pevcem zbora Bratuž in travniškega cerkvenega zbora; prav tako vsem, ki so se udeležili pogrebne maše, zanjo molili in darovali v dobrodelne namene in nas podpirali med njeno boleznijo.

Zahvala naj gre tudi dr. Gonano, bolniškim sestram združenja A.D.I. in sestrični Damijani za vso strokovno pomoč.

Naj vsem ostane drag spomin na našo pokojno Anko, ki za vse nas že moli pri Bogu.

NJENI NAJDRAŽJI

Obvestila

Praznovanje sv. Lovrenca na Vrhu Sv. Mihaela bo v nedeljo, 10. avgusta, ob 10.30 s slovesno mašo in procesijo. Pel bo mladinski in cerkveni pevski zbor Vrh Sv. Mihaela; sledilo bo družabno srečanje pred cerkvijo.

Dekanijsko romanje Štandrež na Sv. Višarje bo v soboto, 23. avgusta. Vpisujeta Ema (0481-21361) in župnijski urad v Štandrežu (0481-21849). Romanje slovenskih zamejskih župnij **na Barbano** pa bo v ponedeljek, 1. septembra. Vodil ga bo upokojeni goriški nadškof Dino De Antoni, ki nas bo pripravil na obisk papeža Frančiška. Ob 10.30 bo sveta maša, po maši procesija z Marijinim kipom po otoku.

Ženski pevski zbor iz Ronk v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca vabi v soboto, 9. avgusta 2014, ob 20.30 v cerkev sv. Lovrenca na orgelski koncert, ki ga bo izvajal Mirko Butkovič v spremljavi klarinetista Luke Massa in sopranistke Enze Pecorari.

V sklopu projekta "po rekah in po vodah Slovenije" SKRD Jadro iz Ronk v sodelovanju z CTS iz Gorice prireja enodnevni izlet s kosilom v zgornjo dolino Soče oz. Trente, v nedeljo, 31. avgusta. Za informacije in prijave lahko pokličete na tel. 0481-82273 (Roberta ali Sara).

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo urad v Gorici zaprt zaradi dopusta od 4. do 22. avgusta.

Mladinski dom vabi na vpis priprave na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k pošolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero. it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni urad na korzu Verdi 51/int. zaprt od prvega do konca avgusta zaradi poletnih počitnic.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 6. septembra, enodnevni avtobusni izlet v Asiago in v okolico, znano tudi zaradi bojev med 1. svetovno vojno. Vpisujejo do razpoložljivih mest na avtobusu po tel.: 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja S.), 3471042156 (Rozina F.). Na račun 20 evrov.

Prosvetno društvo Štandrež prireja v nedeljo, 7. septembra, enodnevni izlet na avstrijsko Koroško, in sicer v dolino Malte, Gmünd; izletniki si bodo ogledali muzej bonsajev, razstavo dragih kamnov in rudnik, v katerem si bo lahko vsak izkopal poldragi kamen. Podrobne informacije na tel. 0481 20678 (Božo) in 3479748704 (Vanja).

V palači Attems Petzenstein v Gorici je v organizaciji Pokrajinskih muzejev na ogled do 12. oktobra 2014 razstava z naslovom "Saksida. Slikar pravljičar". Urnik: od torka do nedelje med 10. in 17. uro.

Prodajam domač krompir, pridelan na Krasu. Zainteresirani lahko pokličete na tel. 339 3423585.

Prodajam bukova drva za kurjavo. Drva prodajam zaradi žledoleda, ki je v našem gozdu v Gornji Trebuši povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 evrov za prevoz. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809, mail razazia@gmail. com

Iščemo hišno pomočnico in spremljevalko starejše osebe (dnevno delo). Tel. +39 327 3410080

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Hvaležna in spoštljiva gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. štev. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. štev. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. štev. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjska dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. štev. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. štev. (00386) 040484339.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Darovi

Za Novi glas: N. N. Gorica 200 evrov.

V spomin na drago Anko Komjanc daruje sestrična Sonja 50 evrov za društvo krvodajalcev iz Sovodenj.

V spomin na drago mamo daruje Ivica Grudina za cerkev sv. Ivana 100 evrov in za Sv. Goro 100 evrov.

Ob slovesu drage Anke daruje za lačne otroke Pedra Opeke Vida 50 evrov.

Čestitke

Družini Martine Hlede in Evgena Komjanca se je pridružil **mali Mitja**. Iskreno jim čestitajo in želijo veliko lepih trenutkov člani društva "F. B. Sedej" in župnijsko občestvo iz Števerjana.

Sožalje

Člani društva "F. B. Sedej" in župnijskega občestva iz Števerjana izrekajo Damjanu Klanjščku, družini in vsem sorodnikom iskreno in občuteno krščansko sožalje ob izgubi drage none Jožice.

Ob boleči izgubi zveste pevke Anke Komjanc izrekajo družini in sorodnikom iskreno sožalje člani društva "F. B. Sedej" in župnijskega občestva iz Števerjana.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 8.8.2014 do 14.8.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 8. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 9. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 10. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 11. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - zanimivosti in humor.

Torek, 12. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ta visoka rosojanska pot II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 14. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Lahka poletna glasba - Zanimivosti iz sveta in humor.

COMUNITÀ MONTANA DEL

Torre, Natisone e Collio

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obvešča

Gorsko skupnost Ter, Nadiža in Brda sestavlja 25 občin, od teh je 18 vključenih v seznam občin Furlanije – Julijske krajine, v katerih se izvaja zaščitni zakon za slovensko narodno manjšino v skladu s 4. členom zakona 38/2001. Vzporedno s tem zakonom je v veljavi tudi D.Z. 26/2007 Deželni zakon za zaščito slovenske jezikovne manjšine.

Krepitev tako imenovanih kulturnih korenin in spodbujanje spoznavanja tako imenovanih manjšinskih jezikov sta le dve manjši sredstvi, ki nam omogočata poudarek, da je jezikovna identiteta vrednota, ki si zasluži zaščito, kakor je vredno zaščite tudi celotno neizmerno kulturno bogastvo in bogastvo vseh krajevnih jezikovnih različic naših občin.

Italija je bila že od nekdaj država, ki je času pomembnih zgodovinskih procesov kazala svojo raznolikost; poudariti različnost pa hkrati pomeni razumeti tako starodavno zgodovino kot tudi sodobni svet.

Naša ustanova je znala pokazati svojo občutljivost v zvezi s kulturo in jezikom in je vedno poskušala na optimalen način izrabiti vse priložnosti, ki jih zakoni ponujajo v zvezi z zaščito slovenske manjšine.

Spomnimo naj na dejstvo, da omenjena ustanova upravlja zlasti s sredstvi, o katerih govori 21. člen in so namenjena financiranju neposrednih posegov za družbeni, ekonomski in okoljski razvoj našega teritorija, na katerem je naseljena slovenska jezikovna manjšina. Posegom za ekonomski razvoj so se pridružili še kulturni projekti, zlasti tisti, ki naj bi krepili pomen krajevnih jezikovnih variant, in se vzporejajo s standardnimi posegi, kot so npr. uvedba in upravljanje jezikovnih okenc in organizacija tečajev za slovenski jezik.

Končno pa je Dežela Furlanija – Julijska krajina v - skladu z 8. členom zakona 38/2001 Raba slovenskega jezika v javni upravi - poskrbela za financiranje pričujočega projekta za slovenski periodični tisk, ki je namenjen širjenju informacij institucionalne in promocijske narave o naši gorski skupnosti.

Promocija teritorija je dandanes osrednja tema, ki jo moramo uresničevati z uporabo različnih razpoložljivih sredstev, vključno s pričujočim programom, ki si zastavlja končni cilj pospeševanja spoznavanja našega čudovitega področja, informacije o že uresničenih in o načrtovanih posegih ter širjenja obvestil o številnih kulturnih, športnih in družbenih pobudah.

Sandro Rocco
Izredni komisar Gorske skupnosti Ter, Nediža in Brda

Terske doline

Ozemlje Terskih dolin se nahaja na osrednjem območju gorskega loka Julijskih Predalp; na južni strani se dotika skrajnih primestnih naselij mesta Viden, za tem pa se ob Nadiških dolinah dviga vse dotlej, dokler ne zariše italijansko – slovenske meje.

Gorska veriga Mužcev ga na severni strani ločuje od Rezije, na zahodu pa to ozemlje meji na huminski okoliš.

Zanj je značilno, da se je razvilo pretežno v širino na različnih nadmorskih višinah, ki postopoma naraščajo; južni predeli težijo (ne le v zemljepisnem smislu) proti spodaj ležeči videmski nižini, više ležeče severno področje pa ima značaj izrazito obrobnega ozemlja.

Tako zaradi oblik kot zaradi videza, ki jih v osnovi določa raznoliki značaj naravne in antropične pokrajine, značilne za področje na prehodu, so razpoznavni naslednji štirje geološki faciesi na osnovi horizonta latitude in nadmorske višine: - nižinska cona; - gričevnata cona; - podgorska cona; - gorska cona.

Značilnost te orografije so vzpetine, ki se dvigajo iz nižine v zaporednih obronkih s postopnim višinskim naraščanjem in so ti v splošnem na severnem in zahodnem delu usmerjeni od zahoda proti vzhodu (alpske orogenetske silnice), proti jugu in na vzhodu pa od severovzhoda proti jugozahodu (dinarske orogenetske silnice); tako se dolini, zarezani od hudournikov Ter in Karnahta, nahajata na premici S-J, hudourniki Reka, Malina in Breg pa brazdajo vzpetine na premici SV-JZ.

Most nad hudornikom Grivò (foto Agostino Moretti).

Gorske skupine so v smeri od severa proti jugu čedalje manj izrazito začrtane, njihov naklon pa se postopoma zmanjšuje; ta značilnost je v tesni zvezi z erozijsko podvrženostjo kamnin: na severni strani se nahajata apnenec in dolomitska skala, na južni strani pa klastične usedlinske kamnine (kalkareniti, laporji, peščenjaki).

Opisana ortografska razporejenost je odločilnega pomena za klimo, in je konec koncev pomemben dejavnik pri človekovem odločanju o naselitvi, kakor tudi o proizvodni namenskosti ozemlja.

S hidrografskega stališča pripada ta skupni rečni okoliš območju reke Soče in se deli na sledeča podpodročja (v smeri od vzhoda proti zahodu): hudournika Urana in Ledra, hudournik Ter (glavno podpodročje), hudournik Karnahta, hudournik Malina, reka Nadiža in hudournik Breg.

Površinska hidrogeografska mreža je torej zelo gosta, kar po eni strani kaže na precejšnjo orografsko kompleksnost, po drugi pa na s kakšnim drugim težko primerljivo vodno bogastvo, ki odločilno zaznamuje pokrajino.

Nadiške doline

Travniki v Tarbiju (foto Alberto Dorbolò).

Nadiške doline se nahajajo v najvzhodnejšem delu dežele Furlanije – Julijske krajine in povezujejo Čedad, starodavni Forum Julii, s Soško dolino v Sloveniji. Sestavljajo jih dolina reke Nadiže in doline njenih pritokov - hudournikov Aborna, Kozica in Arbeč. Skupaj ustvarjajo edinstven pahljačasti sistem, ki se steka proti jugu. Na severu se nad dolinami dviga Matajur (1641 m). Ta je postal njihov simbol. Nadižo ločujejo od njenih pritokov nizke gorske verige, ki ne presegajo 1100 metrov višine.

Ta posebna lega in razgibana pokrajina raznoliko zelenih gozdov in travnikov, sprehajalne poti in reke nudijo obiskovalcem posebno priložnost za sprehode, izlete z gorskimi kolesi in za športni ribolov.

V deželnem kontekstu so Nadiške doline značilne ne le po svoji posebni zemljepisni legi, pač pa tudi z zgodovinsko – kulturnega vidika.

To okolje je še zlasti bilo naklonjeno človeškemu naseljevanju v prazgodovinski dobi; najstarejša naselbina – votlina pod skalnim previsom, v katero se je človek zatekal v paleolitiku in v neolitiku, je v Jami par Malne v bližini Špetra.

Starodavne sledi pričajo, da je bila Nadiška dolina že v predrimskem času pomembna trgovska pot med Čedadom in zgornjo Soško dolino ter kraji v Noriku.

Prav zaradi posebne lege teh dolin in zaradi tesnega stika z vzhodnimi deželami so nanje stalno pritiskala barbarska ljudstva.

V 6. stol. se je začelo preseljevanje Slovanov na furlansko ozemlje.

Temu je sledila intenzivna in stalna kolonizacija, ki se je znala upreti kasnejšim prevladam oglejskega patriarhata in Beneške republike, za časa katere so Slovani uveljavili posebno vrsto samouprave. Za časa Serenissime republike sv. Marka so namreč izpopolnili avtonomijo Beneške „Sklavonije" in njenih ustanov – sosedenj in bank.

V Nadiških dolinah so še živi izvorna kultura in običaji, ker jih vzdržujejo slovenska govorica, toponomastika, repertoar ljudskih pesmi, verska in druga tradicija, obredje in navade ...

Med najpomembnejše spomenike tega ozemlja se uvršča Landarska jama, o kateri govorijo že dokumenti iz 9. stol. Ta jama ni pomembna le zaradi naravoslovnih posebnosti, pač pa tudi zaradi svoje zgodovine, umetniške vrednosti in verskega pomena.

Tudi neštete votivne cerkvice iz 15. in 16. stol., s katerimi je to področje gosto posejano, so zelo zanimive.

S prirodoslovnega zornega kota so poleg Landarske jame privlačne še vse številne naravne votline, nekatere še zlasti s speleološkega vidika.

Te doline se torej upravičeno ponašajo z imenom reke, ki jih je tako močno zaznamovala s prirodoslovnega in zgodovinskega zornega kota.

Brda

Brda (foto Mario Riz).

Ime Brda nosi tisti gričevnati pas goriške pokrajine, ki se razteza ob meji s Slovenijo med Sočo in reko Idrijo v sosledju prisojnih pobočij, ki so zlasti primerna za specializirano vinogradništvo, usmerjeno v pridelovanje odličnih vin. Za Brdi se namreč nahajajo Julijske Predalpe, ki ustvarjajo varnostno pregrado pred mrzlimi severnimi vetrovi; poleg tega pa bližina Jadranskega morja ugodno vpliva na klimo in preprečuje hitre termične spremembe ter dela podnebje milo in zmerno; sama narava tal, ki jih sestavljata lapor in peščenjak eocenskega izvora, in naravni naklon pobočij sta idealni pogoj za vinogradništvo, saj se na tak način uresničujejo najugodnejši pogoji za pridelovanje vin, ki se po svoji značilni finosti, mehkobi in nežnosti po pravici uvrščajo med svetovna vrhunska vina. Vinogradništvo je tukaj doma že iz davnine.

V 3. stol. po Kr. je cesar Maksimin, na svoji poti k osvajanju Ogleja, prečkal Sočo po mostu, sestavljenem iz sodov in vinskih kadi, ki so jih rekvirirali v okolici. Iz pripovedke izvemo, da so iz Števerjana odnesli na Madžarsko trto furmint, ki so jo na obali Blatnega jezera preimenovali v tokaj. Benečani naj bi med gradiščansko vojno zasegli vse vino in prav sodi polni vina naj bi bili najbolj zaželen plen.

V drugi polovici 19. stoletja je v Brdih nastalo moderno vinogradništvo na pobudo grofa Teodora Latoura. Po njegovi zaslugi so vinogradniki začeli uvajati gojenje najbolj cenjenih sort trte francoskega in nemškega izvora, ki so zamenjale nekatere stare trte slabše kvalitete.

Ohranili pa so vsekakor gojenje nekaterih najbolj znanih tradicionalnih sort, ki jih uspešno ohranjajo in gojijo še danes. Temeljnega pomena za razvoj vinogradništva za pridelovanje plemenitih vin je bil četrti avstrijski enološki kongres, ki se je odvijal v Gorici leta 1891.

Bilo je v času, ko je trte zdesetkala trtna uš. Na omenjenem kongresu so se odločili, da bodo znane vrste evropske trte cepili na osnovo ameriške trte.

Brda ponujajo gostom neskončno vrsto poti, usmerjenih v enogastronomijo, naravo, šport, zgodovino, kulturo ter v versko in drugo arhitekturo. Zvrstijo se ob Cesti vina in češenj, prvi cesti te vrste v Italiji. Obiskovalcem je na razpolago niz vabljivih ponudb: gostoljubne gostilne in turistične kmetije, kjer z dišečo kuhinjsko ponudbo stapljajo različne tradicionalne narodne jedi in dosegajo čudovite rezultate, vrsta prazničnih vaških šagr, od katerih od maja do septembra odmevajo zvoki v nežno pokrajino, številne kulturne in folklorne prireditve in vinske kleti, ki so zelo pogosto tudi pravi arhitektonski dragulji.

Danes je gorsko področje Brd razdeljeno na sedem občin. Gorica leži na stičišču dveh naravnih komunikacijskih poti med zahodom in vzhodom - Soške in Vipavske doline. To je bilo pomembna prometna točka že v pradavnini.

Gorica je prvič omenjena v zgodovinskih zapisih leta 1001 v dokumentu, s katerim je nemški cesar Oton III. podaril oglejskemu patriarhatu polovico vasi, imenovane Gorica. Še drugi dokumenti o njej, ki se nanašajo na goriškega grofa Majnharda, so iz leta 1127, ko se je najverjetneje začela gradnja gradu, ki je postal simbol mesta. Zemljepisne meje goriške grofije so se v času zelo pogosto spreminjale, vse do leta 1500, ko je rodbina goriških grofov izumrla in je grofija prešla pod oblast Avstro-ogrskega cesarstva. Po koncu prve svetovne vojne, v katero je bilo posoško glavno mesto s svojo okolico globoko in tragično vpleteno, je bila Gorica priključena Italiji. V drugi svetovni vojni je bilo mesto v središču ozemeljskih sporov, ki so se zaključili šele leta 1947, ko je bila po jugoslovanski zasedbi Gorica znova priključena Italiji, mestno naselje pa se je znašlo na dveh straneh meje.

Gorica ima zaradi svoje zgodovine in vloge, ki jo je odigrala v dolgih stoletjih, zelo bogato in izredno zanimivo arhitektonsko in umetniško dediščino.

Števerjan je vas, strnjena okrog gradu istega imena iz 12. stol., (sedaj sta v njem znano vinogradniško podjetje in gostinski obrat), ki ponuja še krasen razgled in možnost obiska zanimivega Muzeja vina.

V zaporedju ovinkov sredi kostanjevih in akacijevih gozdov, vinogradov in sadovnjakov, so v pobočja vpeta naselja Dolenje, Kopriva, Sv. Lovrenc in Moša, ki nudijo prekrasen pogled na pokrajino in na zanimivo okolje ter dajejo čudovito opravičilo za postanek ob krožniku narezka in kozarcu dobrega vina. Ko gremo po Cesti vina in češenj, prispemo na polovici poti do starodavnega naselja Krmin, ki ima zelo bogato zgodovino in tradicijo, tako da še danes velja za ekonomsko in kulturno središče Brd.

REGIONE AUTONOMA FRIULI VENEZIA GIULIA

Financirano iz skladov zakona št. 38/2001, 8. člen in deželnega zakona št. 26/2007, 19.člen – Zakonska določila za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, "Projekti v zvezi z rabo slovenščine v javni upravi Furlanije – Julijske krajine."

Prevodi: Jelka Daneu Cvelbar

Življenjski jubilej Vinka Globokarja

V Franciji živeči Vinko Globokar se je kot poustvarjalec, skladatelj in glasbeni pisec zapisal med vodilne glasbene osebnosti druge polovice 20. stoletja. Glasbenik, ki se vsako leto vrača k svojim slovenskim koreninam v Žužemberk, je praznoval visok življenjski jubilej - 80 let. Globokar se je v Franciji, kjer so starši našli delo v rudniku, rodil in preživel otroška leta. Leta 1947 se je preselil v takratno Jugoslavijo in se začel učiti pozavne. Študij pozavne je nadaljeval na nacionalnem konservatoriju v Parizu. Po končanem študiju pozavne in komorne igre je zasebno študiral kompozicijo pri Reneju Leibowitzu in Lucianu Beriu. Od leta 1967 do leta 1976 je bil profesor na Visoki šoli za glasbo v Kölnu, med letoma 1973 in 1979 vodja odseka za vokalno-instrumentalno glasbo na Inštitutu za raziskovanje in koordinacijo akustike in glasbe (IRCAM) v Parizu. Bil je tudi soustanovitelj skupine za svobodno improvizacijo New Phonic Art, s katero si je nabral bogate izkušnje v improvizaciji. Deloval je tudi v Buffalu v ZDA in Zahodnem Berlinu ter v letih 1983-1999 v Firencah vodil tečaje za glasbo 20. stoletja. Najprej se je uveljavil kot virtuoz na pozavni, skladati pa je začel v začetku 70. let minulega stoletja. Za njegovo glasbo so značilni družbena angažiranost, raziskovanje glasbenega gledališča, iskanje nenavadnih instrumentalnih tehnik in svobodna improvizacija. Globokar po presoji muzikologa Leona Stefanije tematizira nekatera osrednja bivanjska in psihološka vprašanja sodobnega človeka, medtem ko njegova umetnost učinkuje kot pravi zvočni laboratorij: kot zvočno gledališče, v katerem nastopa igra ozvočenih idej, igra, ki zahteva za vsako delo na novo iznajti obliko, tehniko, sredstvo in prezentacijo. "Zato ima njegov zvočni jezik široko besedišče: vključuje ton in hrup, krik in tišino, zvočno gestiko in deklamacijo, akustične prispodobe in podobe, različne odtržke slišnega sveta, ki se do potankosti domišljeno vpletajo v ustvarjeno glasbeno celoto", je za STA ocenil Stefanija. Globokarjev opus je zelo raznolik. Obsega teatralna, orkestrska in zborovska dela ter glasbo za solistične instrumente. Za izvedbe njegovih del v Sloveniji sta bila doslej zaslužna predvsem Festival Ljubljana in pihalni kvintet Slowind.

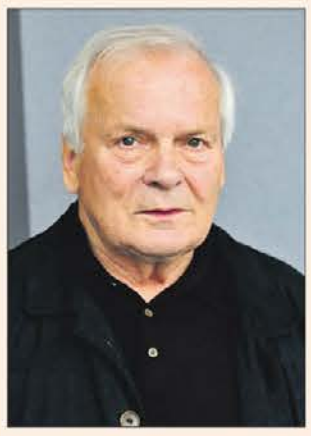

Nenehno nihanje "migracijskih" tokov

Izobraženi Slovenci v tujino, izobraženi tujci pa v Slovenijo

Slovenija je v petih letih zaradi izseljevanja izgubila skoraj tisoč v Sloveniji rojenih državljanov, starih med 25 in 44 let, z najmanj terciarno izobrazbo, ugotavljajo v statističnem uradu. Po drugi strani pa je v istem obdobju iz tujine pridobila več kot 4000 prebivalcev z vsaj višješolsko izobrazbo.

Mednarodni dan migrantov so razglasili leta 2000, 18. december pa je bil izbran za ta dan v spomin na sprejetje Mednarodne konvencije o zaščiti pravic delovnih migrantov in članov njihovih družin v letu 1990. Konvencijo je doslej ratificiralo 45 držav, med njimi pa ni držav članic EU. Države s podpisom omenjene konvencije priznavajo pravice migrantov ne glede na njihovo državljanstvo ali migracijski status.

Gibalo sodobnih meddržavnih migracij so predvsem ekonomske neenakosti in velike razlike v razvitosti posameznih delov sveta, ugotavljajo v Statističnem uradu RS (Surs). Po oceni Mednarodne organizacije za migracije je na svetu več kot 200 milijonov prebivalcev, ki ne prebivajo več v svoji izvorni državi.

Vsi ti meddržavni selivci bi tako predstavljali peto najštevilčnejšo državo sveta.

V zadnjih petih letih, torej med letoma 2008 in 2012, so na Statističnem uradu zabeležili skoraj 40.000 meddržavnih selitvenih dogodkov slovenskih državljanov, od tega okoli 14.000 priselitev in okoli 25.000 odselitev. Statistični podatki o meddržavnih selitvah tudi kažejo, da se je v obdobju 2008-2012 povprečno vsak stoti državljan Slovenije vsaj enkrat selil iz države ali v državo.

Odselitve so značilne zlasti za starostni skupini med 60 in 69 let ter med 25 in 44 let. Pri tem na Sursu ugotavljajo, da so bolje izobraženi državljani Slovenije dejansko bolj mobilni kot drugi prebivalci in da se v večji meri odseljujejo iz države. Vendar pa velja enako tudi za njihove priselitve iz tujine.

Slovenija je tako v petih letih izgubila skoraj tisoč v Sloveniji rojenih državljanov, starih med 25 in 44 let, z najmanj terciarno izobrazbo. Višješolsko izobrazbo jih je imelo okoli 240, univerzitetno okoli 700, magisterij oz. doktorat pa približno 60. Po zadnjih razpoložljivih podatkih tujih statističnih uradov več kot 22.000 državljanov prebiva v Nemčiji, 8.300 v Avstriji, 3.400 v Italiji, 2.650 v Švici in 2.000 na Hrvaškem.

V istem obdobju, torej med letoma 2008 in 2012, pa se je v Slovenijo priselilo skoraj 78.000 tujih državljanov. Od tega jih je v začetku letošnjega leta pri nas še vedno prebivalo 56.000. Tuji državljani s svojo starostno sestavo po izsledkih Sursa še vedno pomlajujejo slovensko prebivalstvo, saj povprečna starost prebivalcev Slovenije presega 42 let, povprečna starost priseljenih tujih državljanov pa je bila v zadnjih petih letih 33 let in pol. Vsak četrti priseljen tuj državljan je imel vsaj srednjo strokovno izobrazbo, dva od treh pa več kot dokončano osnovno šolo. Delež priseljenih tujih državljanov s terciarno izobrazbo v obdobju 2008-2012 je osemodstoten in tako sicer ni primerljiv z deležem terciarno izobraženega prebivalstva Slovenije, ki je 19-odstoten.

Glede na število priseljenih pa ta delež pomeni, da je Slovenija v zadnjih petih letih pridobila več kot 4.000 dobro izobraženih prebivalcev. Med temi jih ima 1.200 višješolsko, 2.400 univerzitetno izobrazbo, 400 pa magisterij ali doktorat.

V Trstu rojena pevka je slavila okrogel jubilej

Diva Ondina Otta Klasinc je praznovala 90 let

Ena največjih še živečih slovenskih umetnic svetovnega slovesa, sopranistka Ondina Otta Klasinc, je 16. julija praznovala 90. rojstni dan. V Trstu rojena pevka slovensko-italijanskega rodu je v svoji karieri oblikovala skoraj vse lirične, koloraturne in dramske vloge standardnega opernega repertoarja.

Klasinčeva je študij petja končala v Trstu pri profesorjih Luigiju Toffoli in Valdu Medicusu, po zmagi na prvem povojnem tekmovanju pevcev v Trstu pa je leta 1946 prejela ponudbo za svoj prvi angažma v opernem gledališču v Ljubljani. Debitirala je z vlogo Rozine v Rossinijevem Seviljskem brivcu.

Kot je pred dvema letoma povedala v pogovoru za STA, je vlogo naštudirala v slovenščini, "vendar se je slabo razumelo dikcijo, ki sem jo imela takrat".

"Kajti ko sem prišla prvič v takratno Jugoslavijo, nisem znala niti treh besed, mogoče ravno tri. To je bila sicer vročična Rozina, saj veste, kaj pomeni debi: želja, da se pokažeš občinstvu. Sledil je ogromen aplavz, saj sem bila sveža 20-letnica, vsi so mi čestitali. In to ti da zagona, da si želiš vedno več. Bilo je kot 'žegen'", je pojasnila.

Po delu v ljubljanski operni hiši je Klasinčeva odšla v Milan, kjer je od leta 1951 kot svobodna umetnica gostovala domala po vsem svetu. Od leta 1958 do 1972 je bila prvakinja mariborske Opere, nato pa se je posvetila pedagoškemu delu. Po njej se imenuje tudi mednarodno tekmovanje mladih opernih pevcev, ki od leta 1999 poteka v Mariboru.

Njen repertoar je obsegal več kot šestdeset vlog iz italijanskega, francoskega, nemškega in slovanskega klasičnega repertoarja. Za svoje delo je prejela številne ugledne domače in tuje nagrade ter priznanja, med drugim nagrado Prešernovega sklada leta 1967 ter leta 2011 najvišje slovensko stanovsko priznanje na področju glasbene umetnosti - Betettovo nagrado.

V pogovoru za STA je Klasinčeva poudarila še, da operni umetnosti tudi danes ne manjka pozornosti: "Popularna glasba se od Beatlesov in Michaela Jacksona nenehno spreminja, opera pa stoji: barok je barok, klasika je klasika. In več je poslušaš, bolj jo vzljubiš. Ljudje radi hodijo v opero, to je sanjska stvar, ki te sprošča. Tisti dan si nekje drugje, spodbudi te k razmišljanju".

Ob tem je dodala, da gre danes vse v smer perfekcionizma, česar včasih ni bilo. "V mojih časih ni bilo toliko preciznosti, kaj je šlo tudi narobe, tudi glasovi niso bili vsi perfektni. Ampak navdušenje je bilo večje kot danes. Povojni čas je bil lačen kulture, lačen razvedrila. Če bi se danes prikazali s takratnimi kvalitetami, bi verjetno rekli - ne potrebujemo vas. Ampak naredili smo, kar je bilo treba narediti", je pojasnila.

Ljubljana / Galerija Jakopič

Razstava del češkega fotografa Josefa Koudelke

V Galeriji Jakopič so odprli razstavo Sledi/Vestiges 1991-2012 češkega fotografa Josefa Koudelke. Razstava postavlja na ogled serijo črno-belih panoramskih fotografij, ki jih je Koudelka posnel ob grških in rimskih arheoloških spomenikih v 19 državah ob Sredozemskem morju. Na ogled bo do 3. septembra.

Postavitev, ki je bila doslej na ogled le v Marseillu leta 2013, združuje fotografije ruševin, ki jih je svetovno znani fotograf posnel ob več kot dvesto arheoloških spomenikih v Grčiji, Turčiji, Tuniziji, Alžiriji, Siriji, Jordaniji, Egiptu, Libanonu in drugih sredozemskih državah.

"Ko potujem, opazujem svet okrog sebe, in če se mi kaj zdi zanimivo, to tudi posnamem. Včasih naredim številne fotografije iste stvari, ne da bi natanko vedel, zakaj", je Koudelka povedal v pogovoru pred odprtjem razstave.

Koudelka, čigar osebna raziskovalna pot dokumentiranja ruševin po sredozemskih arheoloških lokacijah še ni končana, s svojo fotografijo prinaša vpogled v svet, od katerega se oddaljujemo in ga pred svojimi očmi izgubljamo. Umetnine, mogočne sledi delovanja človeške roke, beleži v delih dneva, ko zaživijo v svoji najbolj notranji luči in v odsotnosti vsakršne žive pojavnosti veličastnih prič preteklosti, so zapisali v galeriji.

"Vse moje fotografije so v svojem bistvu usmerjene k hrambi nečesa, kar ne bo več obstajalo. Fotografije Romov npr. govorijo o koncu nekega romantičnega, svobodnega obdobja, fotografije invazije o koncu sanj, koncu socialne pravičnosti, krajinske fotografije pa o smrti, o nečem, kar se končuje", je dejal Koudelka.

V Galeriji Jakopič so fotografije predstavljene kot prostorski elementi, postavljeni vzporedno s tlemi galerije znotraj prepleta, ki označuje tloris nekdanjih emonskih stavb. Postavitev, ki tako ponuja sprehod med arheološkimi ostanki trgov, forumov in drugih stavbnih elementov antičnih civilizacij, dopolnjujejo še velike panoramske fotografije ter projekcija 180 drugih fotografovih del.

Razstava, ki je del festivala Mesec fotografije - fotonični trenutki 2014 in projekta Emona 2000, je nastala v produkciji Muzeja in galerij mesta Ljubljane v sodelovanju z avtorjem in z agencijo Magnum Photos.

Koudelka, ki se je rodil leta 1938 v Boskovicah na Moravskem, je študiral na tehniški univerzi v Pragi, kjer je leta 1961 diplomiral in se zaposlil kot inženir letalstva. S fotografijo se je začel ukvarjati v 50. letih minulega stoletja in sprva v svoj objektiv lovil češkoslovaške Rome in predstave v praških gledališčih.

Fotografiji se je povsem posvetil leta 1967 in leto kasneje posnel znamenito serijo fotografij enot Varšavskega pakta, ki so zasedle ulice češkoslovaške prestolnice in s tem zaustavile praško pomlad. Fotografije mu je uspelo pretihotapiti v ZDA, kjer jih je ob pomoči Elliotta Erwitta in agencije Magnum prvič objavil pod anonimnima inicialkama P. P. oziroma "praški fotograf". Zanje je bil istega leta nagrajen z zlato medaljo Roberta Cape.

V začetku 70. let minulega stoletja je zapustil Češkoslovaško in se nastanil v Angliji ter naslednje desetletje svoje kariere posvetil fotografiranju Romov in njihovega načina življenja v Franciji, Španiji in drugih državah.

Leta 1974 je postal član agencije Magnum Photos, leto kasneje pa je izdal svojo prvo knjigo z naslovom Gypsies. Delu je sledilo še več kot deset fotografskih monografij, med njimi Exiles iz leta 1988, Chaos iz leta 1999, Invasion Prague 68 iz leta 2008 in Wall iz leta 2013.

Koudelka je za svoje delo prejel vrsto nagrad, med njimi nagrado Združenja češkoslovaških umetnikov leta 1967, Grand Prix National de la Photographie leta 1989, nagrado Herija Cartier-Bressona leta 1991 ter nagrado hasselblad leta 1992. Od leta 2009 je tudi član berlinske akademije umetnosti.

Njegova dela so bila razstavljena v številnih galerijah po vsem svetu, med njimi v newyorških galerijah MOMA in Mednarodnem centru za fotografijo, londonski galeriji Hayward, muzeju Stedelijk v Amsterdamu, galeriji Palais de Tokyo v Parizu, losangeleškem muzeju Getty in galeriji MOMAT v Tokiu. Med drugim je leta 2013 s samostojno kompozicijo fotografij soustvaril tudi vatikanski paviljon na beneškem bienalu, konec maja pa bo njegovo retrospektivo gostil Art Institute iz Chicaga.

Odprli so Vojni mestni muzej za mir Diego de Henriquez

Zgodba o človeku, ki bi 'zanetil' vojno zato, da bi prevladal mir

Zaradi prisotnosti velikega števila kasarn je bilo svojčas med ul. Rossetti in ul. Cumano mogoče srečati nič koliko mladeničev iz notranjosti Italije, ki so v odrinjenem, obrobnem, obmejnem Trstu opravljali vojaški rok. Teh vojakov ni več. Zakonska določba, ki tudi v Italiji uvaja profesionalizacijo vojaških sil, je predrugačila podobo masikaterega italijanskega mesta: tudi Trst v tem vidiku ni izjema.

Področje okrog ul. Cumano, ki dokaj položno prehaja v spodnji predel rolske doline, je bilo resnici na ljubo vedno odmaknjeno od mestnega dogajanja: tamkajšnje vojašnice so zaprli krepko pred kasarno v ul. Rossetti, sredi 80. let. Ostaja nekaj enonadstropnih hišic z vrtom in nekaj poslopij, namenjenih raznolikim gospodarskim in javnim dejavnostim (tudi silam javnega reda), ki se postopno redčijo zaradi vse bolj vsiljivega predmestnega zelenja. Dejansko je predznak tega na pol rezidenčnega na pol nedorečenega okolja (katerega zrak je še danes, skladno s koledarjem dirk bližnjega konjskega dirkališča, prepojen z živalskim 'agonizmom') v letih ostal vojaški.

In prav na področju enega izmed kompleksov zgradb, kjer je bila kasarna Duca delle Puglie, je končno našel primerno prostorsko ovrednotenje del dragocene zapuščine ene izmed najbolj zagonetnih osebnosti našega mesta v prejšnjem stoletju. V ponedeljek, 28. julija, so namreč končno predali namenu Vojni mestni muzej za mir Diego de Henriquez.

Mirovnik po značaju

Diego de Henriquez je bil Tržačan po rodu, svetovljan po značaju: še bolj pomembno pa je poudariti, da je bil strasten mirovnik po prepričanju, saj je v prvi osebi preizkusil toliko vojnega gorja, da se mu je v vsaki vrsti orožja zrcalila želja po miru v sebi in med narodi. Bil je človek iz časa avstroogrskega cesarstva (rodil se je leta 1909) in je v svojem življenju doživel marsikatero pustolovščino: kot pomorščak je prepotoval svet. Poročil se je in imel dva otroka. Zaljubljen je bil v Kras, kjer je med neštetimi izleti zbiral predmete iz časa prve svetovne vojne. Tovrstne ostaline je skladiščil skozi vse življenje, od najmanjših uniformnih gumbov do tankov in orjaških topov. Dejansko je ta zbirateljska strast kovala njegovo življenje vse do take mere, da je v času druge svetovne vojne kot italijanski vojak uspešno prepričeval nadrejene o pomenu sestavljanja zbirk vojnih eksponatov: po kapitulaciji Italije je iz pivške kasarne pripeljal v Trst dragoceno zbirko orožja. V zalivskem mestu je imel ključno vlogo kot pogajalec med zavezniškimi silami in zadnjim nemškim hierarhom, ki se je s svojo četo branil v poslopju, kjer domuje sodišče in kjer so leta 1930 obsodili na smrt naše štiri antifašistične junake. Kot poroča Primorski dnevnik v nedavnem članku, posvečenem de Henriquezu, je bil zbiratelj vojaške opreme kot rezervist fašistične policije prisoten na bazovski gmajni, da bi nadrejenim poročal o eksekuciji Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Svoja tedanja pričevanja je 'zaupal' papirju, zaradi tega so se ohranila do danes. Diego de Henriquez je bil namreč celo življenje strasten pisec dnevnikov (zapustil je presenetljivih 50 tisoč zapisov memoarske narave). Veliko zaslugo nosi zato, da je natančno zapisoval v svoje zvezke napise in grafite ujetnikov, ki jih je našel v Rižarni takoj po osvoboditvi. Temu prepisovanju je de Henriquez dal dnevniško obliko: material obsega kar tristo zvezkov.

"Diego de Henriquez je bil Tržačan po rodu, svetovljan po značaju: še bolj pomembno pa je poudariti, da je bil strasten mirovnik po prepričanju..."

Umor ali nesreča?

"Res zapisoval si je vse! Bil je zelo vljudna oseba, po svoje čudaška, sicer prijazna. Ni se izmikal nikomur, ki bi ga na cesti rad nagovoril. Tudi sam sem rad kramljal z njim: in prepričan sem, da je v svoje dnevniške zapise uvrstil tudi najin pogovor! Tak je pač bil po značaju", nam je povedal nekdanji časnikar Radia Trst A **Miro Oppelt**, ki smo ga srečali nekaj dni po uradnem odprtju muzeja v osrednjem pritličnem prostoru razstavišča v ul. Cumano.

"Ali ste imeli posebne stike z njim"? smo ga vprašali.

"Sploh ne. Včasih sem ga le srečal in se zaustavil z njim. Rad je zbiral informacije glede različnih tematik, da bi jih preverjal s svojimi. Mah, ne vem. Njegova smrt je bila tudi nekaj posebnega".

Našli so ga mrtvega, zadušil se je med požarom, ki je nastal v njegovem skladišču v bližini stare mitnice. Našli so ga v krsti, ki jo je navadno uporabljal za spanje. Baje si je izbral tako nenavadno 'prenočišče', ker ga je obloga krste branila pred vlago skladišča...

"Tako. Najbrž je s svojim raziskovanjem odkril nekatere stvari, ki bi morale ostati tajne ...", nam je odvrnil Oppelt.

In prav to je nemara najbolj zagonetno poglavje de Henriquezovega življenja, ki je do danes ostalo odprto.

"Tudi sam verjamem, da je bila njegova smrt 'zrežirana'. Čeprav sodstvo jasne besede v to smer ni nikoli izreklo, je po mojem mnenju sumljivo že to, da so oblasti začetno preiskavo o njegovi smrti prehitro končale. Poleg tega je iz njegovega arhiva izginilo nekaj zvezkov ...", nam je povedal prof. **Samo Pahor** po telefonu. Zgodovinarja smo vprašali, ali je de Henriqueza poznal in kakšen odnos je zbiratelj imel do Slovencev.

"Ne, osebno ga nisem poznal. Nekoč je sicer prišel v stik z mojim očetom, ki je načeloval zgodovinskemu odseku Narodne in študijske knjižice. Spominjam se, da je de Henriquez zapustil mojemu očetu pozitiven spomin in Slovencem ni bil nasproten. Res je, bil je ekstragavanten in strasten popisovalec 'ljudskega izročila': redno je med drugim prepisoval napise po javnih straniščih v času fašizma".

"Celo! Zakaj pa"?

"Trdil je, da so stranišča tudi v času diktatur edini prostor, kjer so ljudje sami in si zato upajo svobodno in iskreno izraziti svoje misli. Baje, da je v nekem svojem zvezku prepisal tale napis: Qui la faccio, qui la lascio, metą per il duce, metą per il fascio".

Prof. Pahor nas je sicer napotil k zgodovinarki **Claudi Cernigoi**, izvedenki na področju krajevne zgodovine. Cernigoievi smo poslali mail, v katerem smo jo prosili, da bi povedala svoje mnenje. V sporočilo smo pripisali citat iz Wikipedie (spletne enciklopedije), ki sicer postavlja v dvom tezo o naključnih okoliščinah de Henriquezove smrti in navaja vrsto govoric, ki naj bi jih potrdili tudi nekateri nekdanji policijski funkcionarji, po katerih naj bi zbiratelj vojaškega gradiva odkril nekatere kočljive 'resnice' v zvezi s krvavo afero o fojbah in bi jih nameraval v kratkem razkriti. 'To tezo podkrepi dejstvo, da so nekateri dokumenti zbirke še tajni' – piše na spletu.

V vljudnem odgovoru je bila zgodovinarka, ki je o primeru de Henriquez med drugim že pisala, izjemno jasna. "Wikipedia piše o 'govoricah', za katere še nikoli nisem slišala. Kar je meni znano, so se hipoteze glede de Henriquezovega umora nanašale na dogodke v zvezi z Rižarno, na vpletenost črnega terorizma in kolaboracionizma: ponavljam, nikoli nisem slišala, da bi kdo povezal smrt de Henriqueza z domnevnimi 'resnicami' v zvezi s fojbami". Cernigoieva je v priponko povratnega sporočila priložila svoj dosier, v katerem analizira t. i strategijo napetosti, ki se je v Italiji stopnjevala od konca 60. let vse do začetka 80. let. Smrt Diega de Henriqueza uvršča v širši okvir delovanja desničarskih krogov na krajevni in državni ravni. Po de Henriquezovi smrti so se zvrstile tri preiskave: nobena izmed teh ni jasno potrdila, ali je bil zbiratelj umorjen ali gre njegovo smrt pripisati naključnim okoliščinam. Cernigoieva demantira tezo, po kateri je bil zbiratelj nevaren za levičarske kroge zaradi domnevnih informacij glede fojb. De Henriquez v svojih dnevnikih navaja namreč izjavo vodje tržaške sekcije državnega komiteja za osvoboditev (CLN), nacionalista in protikomunista Ercoleja Mianija, ki trdi, 'da je med 40-dnevno jugoslovansko okupacijo izginilo okrog 500 oseb, ne pa na tisoče, kot zahteva proti slovansko-komunistična propaganda'. Se pravi, da je de Henriquez bil bolj nevaren za desnico kot pa za levico.

In v tem vidiku Cernigoieva navaja vrsto podatkov, ki naj bi smrt mirovnika vzporejali z dinamikami, v katerih je bila vpletena krajevna desnica v letu 1974.

Bomba proti slovenskim otrokom

Anonimnež je 2. maja tistega leta silam javnega reda napovedal, da bodo v telefonski kabini na trgu Garibaldi našle posebno sporočilo, kar se je tudi zgodilo. Na letaku, ki ga je podpisala skrajna desničarska organizacija Ordine Nero – sekcija Codrenau, je bila napisana namera o ugrabitvi nadomestnika javnega tožilca Claudia Coassina. Ta je namreč preiskoval bombni atentat na slovenski šoli v ul. Caravaggio pri Sv. Ivanu 30. aprila istega leta: bomba je odjeknila v večernih urah, tako da žrtev na srečo ni bilo. To ni bil sicer edini napad na svetoivansko slovensko šolo. Prvi atentat je namreč doživela 6. oktobra 1969. Takrat bomba ni eksplodirala zaradi okvare, bila pa je tempirana tako (ob 12.30!), da bi v primeru eksplozije povzročila pravi pokol. Coassin je spekter preiskave takoj usmeril v tržaške desničarske loge, ki so se zbirali na sedežu Avanguardia nazionale. Sedež desničarske organizacije je bil v bližini ul. Sv. Mavricija, kjer je imel svoje skladišče in dom Diego de Henriquez.

Livio Fogar, proučevalec življenja in dela de Henriqueza, je v sodnih aktih našel podatek, da je leta 1994 anonimen policijski informator navedel besede nekaterih skrajnežev na sedežu desničarske organizacije, ki so govorili o tem, kako zanetiti neki požar: baje, da so med pogovorom dejali: "No, mrtev je že, saj spi v krsti".

Claudia Cernigoi se sprašuje, koliko so lahko verodostojne te izjave, priznava pa, da je de Henriquez poznal veliko 'cameratov', ki so k njemu redno zahajali, da bi si ogledovali njegovo zbirko orožja. (Baje je zbiratelj vojnega materiala po atentatu v Petovljah zaupal sinu, da verjetno pozna krivce.) Ne glede na to se je strokovnjak 2. maja zvečer sprehajal po območju stare mitnice s svojo psičko: ali je morda takrat videl v bližini telefonske kabine na trgu Garibaldi osebe, ki so bile tako ali drugače povezane na prej omenjene grozilne letake – se sprašuje Cernigoieva.

"Po de Henriquezovi smrti so se zvrstile tri preiskave: nobena izmed teh ni jasno potrdila, ali je bil zbiratelj umorjen ali gre njegovo smrt pripisati naključnim okoliščinam."

Sam Miro Oppelt nam je po mailu posredoval preslikavo nekaterih zanimivih strani knjige, v kateri je Franco Rosso intervjuval nekdanjega časnikarja italijanske sekcije deželnega sedeža RAI, "svojevrstnega" (tako ga je označil Oppelt) Tullia Mayerja. Mayer pravi, da je morda de Henriquez poznal marsikaj glede italijanskih in nemških kolaboracionistov, ki so bili vpleteni v Rižarno. Resnici na ljubo se Claudia Cernigoi s to razlago ne strinja, res pa je – kot navaja Mayer -, da po smrti raziskovalca ni bila - glede na usodni izid morebitne nesreče - odrejena nikakršna obdukcija. Prav tako so bila po de Henriquezovi smrti leta 1977 požgana še nekatera njegova skladišča, zaradi česar je sodnik Gianfranco Fermo odredil izkop posmrtnih ostankov. Pri ponovni obdukciji so ugotovili, da je ob smrti imel de Henriquez skoraj vsa rebra polomljena: ni bilo sicer mogoče ugotoviti, ali zato, ker bi ga pred smrtjo morebitni morilci pretepli, ali preprosto zato, ker je nadenj padla krsta.

Muzej

Ko smo se od Mira Oppelta poslovili, smo si ogledali muzej. De Henriquez je vselej znal pridobiti pri javnih sogovornikih naklonjenost svoji zbirateljski strasti. Že konec 60. let je tržaška občina privolila v ustanovitev muzeja, ki bi hranil zbirateljeve eksponate. Občina je po de Henriquezovi smrti odkupila zbirko leta 1983, leta 1999 so eksponate večjih dimenzij (topniške primerke) namestili v kasarno Duca delle Puglie, leta 2011 tudi dokumente in fotografsko gradivo. Pred dvema letoma je občina začela prenovitvena dela, ki so tamkajšnje področje predrugačila v muzejski pol. Muzej razpolaga danes s površino 2.600 kvadratnih metrov, ki se bo po popravitvenih delih drugih dveh hangarjev povečala za dodatnih 3.500 kvadratnih metrov.

De Henriquezova zbirka šteje 15 tisoč katalogiziranih predmetov. Od teh je 2.800 primerkov orožja, 24 tisoč fotografij, 287 dnevnikov, 12 tisoč knjig, 2.600 letakov in podobnega materiala, 500 grafik, 470 geografskih in topografskih kart, 30 arhivskih fondov, 290 glasbenih dokumentov, 150 slik in filmski fond (250 filmskih dokumentov), ki ga hranijo na Inštitutu Luce v Rimu.

Iz te obširne zbirke so snovalci muzeja izbrali eksponate, ki bi se usklajevali z obhajanjem stoletnice začetka prve svetovne vojne. Glede na bližino soške fronte je sporočilnost razstavne postavitve v pritlični hali tržaškega muzeja verjetno še bolj odmevala kot sicer. Že prvi eksponat obiskovalca postavlja pred neizbežno ugotovitvijo, da sta vojna in smrt v vrtoglavi, intimni, pa čeprav kričeči perverznosti tesno povezani. Sarajevski atentat je v roku štirih let v temačen, sicer razkošen mrliški voz, kakršen je prevažal truplo nadvojvodinje Sofije po tržaških ulicah, potisnil na milijone človeških žrtev.

/str. 11

IG

Tržaška občina

Odobrili so proračun za leto 2014

"Tudi tržaška občina se tako kot ostale javne ustanove sooča s težavo, ki jo povzroča vse bolj pozno sprejetje proračuna: zaželjeno bi bilo, da bi to občinski svet izvedel v začetku vsakega leta, žal pa ta posel zdrkne navadno v poletne mesece, kar onemogoča občini, da tvorno načrtuje svojo politiko. Tako je bilo tudi letos, saj je občinski svet komaj prejšnji teden izglasoval pozno ponoči proračun za leto 2014. Ta hiba je nameč odvisna tudi od nenehnega 'posodabljanja' normativ, ki po eni strani določajo okvir bilance javnih ustanov, po drugi pa spreminjajo določila v zvezi z davki in tarifami", nam je povedal občinski svetnik in predsednik pristojne proračunske komisije Igor Švab.

Čeprav je bilo mnenje opozicije o proračunu levosredinske uprave negativno, češ da je družinam odredil povišek davkov za okrog 700 evrov in je obenem pomanjkljiv oziroma celo porazen glede krčenja stroškov in krepitve storitev (zlasti za domače prebivalce), je levosredinska koalicija s 23 svetniki vsekakor prodrla.

Švab se je v prostem pogovoru poglobil v vsebino dokumenta. Proračun 2014 bo znašal skoraj 527 milijonov evrov. Del tega zneska bodo krili davčni priliv (138 milijonov evrov), reden prenos denarnega priliva od državnega oziroma deželnega financiranja (146 milijonov evrov), zneski v višini 58 milijonov evrov, ki jih občina novči na podlagi raznih dohodkov: tem gre prišteti še vsoto 37 milijonov evrov terjatev in 43 milijonov posojil. Tekoči stroški znašajo 326 milijonov evrov, stroški za osebje pa 102 milijona evrov (uslužbencev in upraviteljev je skupno 2.408).

Vsota programa javnih del znaša nekaj manj kot 30 milijonov evrov: od teh 10 milijonov izhaja iz proračuna, preostali pa izhaja iz prihodkov, katerih namembnost je določena po zakonu. V tem vidiku je pomembno poudariti, da je državna vlada izdala določila, ki podpirajo obnovo šolskih poslopij: ta sredstva znašajo 12 milijonov evrov (nekaj več kot 3 milijone je določenih za popravila šol Tommasini/Kosovel na Opčinah). Poleg tega velja spomniti, da je vlada v svoj prioritetni seznam vključila tudi škedenjsko poslopje šol De Marchi/Grbec.

Občina se je obenem obvezala, da glede plačila davka na nepremičnine (prvo stanovanje) bo uvedla odbitke za številne družine (to potezo je občina vseeno storila, čeprav državna zakonodaja tega ne določa), poleg tega bodo najemninske pogodbe za sorodnike do drugega kolena zastonjske (zakon določa, da je to mogoče za sorodnike do prvega kolena). Sociali bo občina namenila 62 milijonov evrov (9 milijonov primanjkljaja prihodkov, ki znašajo 52 milijonov evrov, bo namreč krila iz svojega budgeta). Šolski sektor bo deležen 13 milijonov evrov. Glede tega velja poudariti, da je bila potrjena konvencija z zasebnimi jaslimi. Na podlagi popravka predstavnika opozicije Bertolija bodo občinskim jaslim dodali 10 mest (23 pa ustanovam, ki so z občino podpisale dogovor). Poudariti gre tudi, da količnik davka Irpef ostaja enak kot leta 2008, kar pomeni, da bodo občinske blagajne imele od te postavke manjši prihodek. Pristojni načrtujejo, da bodo od davka Imu prejeli 4 milijone evrov manj kot lani (od 55 na 51 milijonov), davek Tari za zbiranje odpadkov pa ostaja v primerjavi z lanskim količnikom nespremenjen.

Švab je v posegu, ki ga je imel v občinskem svetu dan pred odobritvijo proračuna, poudaril nekaj pomenljivih smernic, ki zadevajo prihodnost mesta. Izhajal je iz citata letošnjega jubilanta, pisatelja Alojza Rebule, ki poudarja zgodovinsko prisotnost Slovencev na tem področju, da bi izrazil še danes izrazito večetnično podobo Trsta. Med prednostmi, ki naj jih Trst izrabi v vidiku mednarodnih navez, sodi nedvomno pristanišče. Švab se je navezal na komaj odobren prostorski načrt in na prometne infrastrukture, ki pa so se doslej izkazale za pomanjkljive (tudi glede perspektivnejše turistične ponudbe): odobrava zato prizadevanje občine in dežele, ki sta spodbudili italijanske železnice, naj posodobijo železniško traso med Benetkami in Trstom: čas vožnje naj bi se tako skrajšal za 40 minut!

IG

Obvestila

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo urad v Trstu zaprt zaradi dopusta od 4. do 22. avgusta.

Romanje slovenskih zamejskih župnij na Barbano bo v ponedeljek, 1. septembra. Vodil ga bo upokojeni goriški nadškof Dino De Antoni, ki nas bo pripravil na obisk papeža Frančiška. Ob 10.30 bo sveta maša, po njej procesija z Marijinim kipom po otoku.

Darovi

Za poplavljence na Balkanu daruje Pavel Vidau 50 evrov.

V spomin na moža Gioacchina daruje Graziella Sluga 50 evrov za Marijih dom pri Sv. Ivanu.

Za cerkev na Pesku: namesto cvetja na grob pokojnega Mariota Rasenija in Vesne Fonda daruje Marija Bernetič (Gročana 14) 20 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Valentina Rupnik 20 evrov; na Krištofovo nedeljo za prevozna sredstva v misijonih: nabirka v Rojanu 154 evrov, Vincencijeva konferenca Barkovlje 100 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Izvidniki SZSO med Kamnom in Kobaridom

Petnajstdnevni Taborix 2014

Galca Asterix in Obelix sta šla v Egipt pomagat Kleopatri graditi mesto. Medtem pa so družine poslale svoje mlade fante in dekleta na Taborix, da bi postali bolj hrabri in pogumni. Proti Kobaridu so se z Opčin odpeljali v nedeljo, 20. julija, in se udeležili sv. maše na Goriškem. V prvih dveh dneh si je triinšestdeset izvidnikov Slovenske zamejske skavtske organizacije zgradilo svoje domove in zgradbe, kot so menhir ali jambor, velika in mala ognjišča, izvir - vodne pipe in veliko dvorano - pagodo. Z vsakodnevnim programom so se urili, da bi postali močnejši in premagali Rimljane. V sredo so imeli Galci vodni dan, ko so se z miniraftingom in vodnimi igrami preizkusili v plavanju in veslanju.

Taborixu sta poveljevala Načelnix - Matia Mosenich in Kapix - Nada Petaros, ob njih pa so bili še Mustafix - Matej Kos, Automatix - Mojca Briščik in Panoramix - Jasna Briščik ter nepogrešljivi pomočniki in kuharice. Dvanajst vodov si je postavilo domove in pridobilo novo ime. Tako so vidre in kobre postale čevljarji, zebre kovači, srne peki, jeleni tesarji, galebi in antilopa stražarji, kondorji, volk in orel so se spremenili v ribiče, pande v glasbenice, delfini pa v lovce. Vsi so se izmenjavali za dežurstva, in sicer za kuhinjo, duhovnost, zgradbo in program tabornega ognja, za čistočo, straže in dnevnik ter zastave.

Četrtek je bil namenjen spoznavanju okolice, zato so si z velikim zanimanjem ogledali muzej v Kobaridu, v petek pa so se odpravili na celodnevni izlet na Kolovrat. Dva tedna so Galci kljubovali "navideznim" Rimljanom, to je vsem stvarem, ki so slabo vplivale nanje. Tako je Panoramix zamešal čarobni napoj iz zdravilnih rastlin, ki ohranijo svojo moč, samo če jih odrežemo z zlatim srpom. Prav na Kolovratu so nabrali te zdravilne rastline, dan pozneje pa so se Galci s pomočjo voditeljev izobrazili glede zdravilne moči rastlin in imeli delavnice o Morsejevi abecedi, risanju na majčke, prvi pomoči in nasvetih za kuhanje. Sledil je program za duhovnost, ki ga je vodil Ivo Miklavec.

Na dan obiskov, ko so se Galcem pridružili svojci, da bi bolje spoznali Taborix, je g. Ivo Miklavec daroval sv. mašo na travniku, popoldne pa je bil na vrsti taborni ogenj s skeči in skavtskimi pesmimi. Čeprav je bilo vreme v nedeljo, kot tudi vse ostale dni, precej muhasto, ni deževalo, zato jim ni pokvarilo dobrega vzdušja.

V zadnjem tednu bivanja v Taborixu so se Galci za veliko igro, ki je trajala kar dva dneva, spopadli v galskih olimpijskih igrah oziroma v dvanajstih Asterixovih preizkušnjah v okolici tabora in prespali v bivakih. Po dnevu vodnikov so bili v petek na vrsti hiki, ride in bivaki, ko so Galce poslali po svetu, da bi jih preizkusili, ali so pripravljeni se sami odpraviti na dolge poti in biti samostojni. Za ride so se v spremstvu voditeljev odpravili na Matajur.

Na dan obiskov so nam Neža, Noel in Vida iz voda srn in pand zaupale, da so se kljub slabemu vremenu in vlagi zabavale, saj je na taboru bilo lepo vzdušje. Najbolj jim je ostal v spominu vodni dan zaradi miniraftinga in ker so spoznali skavte iz Logatca, nepozabno pa je bilo tudi stražiti med napadom.

Kot se za vsak tabor spodobi, na predzadnji dan skavti pripravijo slovesen taborni ogenj, zadnji dan ali dva pa pospravljajo šotore in zgradbe. Medtem ko se v nahrbtnikih kopiči umazano perilo in tisti značilni vonj po dimu tabornega ognja, so srca tako izvidnikov kot voditeljev ob odhodu domov prežeta z najlepšimi spomini na čudovito preživete dni v naravi, na novo prijateljico ali prijatelja in na tisti posebni odsev tabornega ognja, ki se zrcali v očeh zamišljenega fanta ali dekleta.

Metka Šinigoj

Z 10. strani

Zgodba o človeku, ki bi 'zanetil' vojno ...

Po prehodu v osrednjo halo stoji ob začetku muzejskega popotovanja prav ta eksponat, ki je zvesta reprodukcija tedanjega voza podjetja Zimolo. Postavitev se nato od tega ključnega dogodka kronološko vije po vijugastih, umazanih, krvavih jarkih vojnih dogodkov: obiskovalca vselej spremljajo primerki orožja iz takratnega obdobja, od pušk, pištol, bajonet, čelad do ostale bojne opreme; baterije havbic različnih milimetrskih dimenzij; protitankovski topovi in ofenzivni topovi velikih dimenzij. Spoznati pa je mogoče tudi značilnosti uniform in življenja na bojni črti. Med dragocenimi eksponati, ki so jih restavrirali (desetletja so namreč samevali na kraških gmajnah med Bani in Trebčami, kamor jih je začasno nameščal de Henriquez), je tudi voz za prevoz hrane vojakom na fronti, tovornjak, oklepno vozilo in še marsikaj. Beseda, ki sintetizira vsebino poteka vojnega dogajanja ter gospodarske, finančne in družbene premike, ki jih je s seboj prinesel konflikt, se na panojih sočasno dopolnjuje s fotografskim gradivom velikih dimenzij, ki ponazarja vojne prizore na tržaškem in goriškem Krasu.

Drugi del muzejske postavitve je nameščen v gornji etaži prenovljenega hangarja in na podlagi časopisnega materiala, fotografij ter drugih eksponatov ponazarja usodo Trsta od konca prve svetovne vojne do priključitve Italiji l. 1954. Gre za zapleteno in boleče zgodovinsko obdobje za zalivsko mesto in za njegove ljudi, ki so se borili proti fašizmu: najbrž je za pripadnika slovenske narodne skupnosti v tem muzejskem razdelku še kako pretresljivo videti v neposredni bližini ogromno fotografijo Narodnega doma v plamenih in originalen črnobarvni kroj fašističnih škvadristov, ki so požar zanetili. Poseben razdelek so prireditelji na koncu posvetili še samemu de Henriquezu.

Muzej bi morali v prihodnje, s popravilom še dveh hangarjev, povečati. V pritlične prostore prenovljene lokacije nameravajo namestiti še ostale eksponate večjih dimenzij (samohodno topništvo, podmornico italijanske mornarice idr.), predvsem pa bi pristojni želeli, da bi zgornje hale postale neke vrste 'laboratorij za mir'. Tu naj bi se obiskovalci na podlagi materiala o številnih spopadih, ki so skovali drugo polovico 20. stoletja (od hladne vojne do konfliktov, ki so v krvi razkosali Jugoslavijo), naučili vrednotiti medsebojno spoštovanje in mir med ljudmi. Prireditelji upajo, da bo nov muzejski pol postal ključnega pomena v turistični ponudbi Trsta, predvsem pa da bi nagovarjal mlade in dijake.

Tako bi najbrž želel sam Diego de Henriquez, Tržačan, svetovljan in mirovnik ter človek, ki se je rad pogovarjal z vsemi.

S 3. strani

"Slovenija, ostani ..."

Za nami so predčasne parlamentarne volitve. Verjamem, da z mnogimi od vas delim upanje, da bo v novi slovenski vladi prostor tudi za krščanske vrednote in vrednote slovenstva.

Zakaj se bojim za ohranjanje vrednot slovenstva? Jezen in užaljen sem vedno, ko si kakšen sicer ugleden in izobražen sodržavljan za pripadnike našega naroda izmišlja izraze, kot so "slovenceljni" ali "butalski podalpinci", hkrati pa je prepričan, da to velja za vse druge, samo zanj ne. Bodimo raje ponosni nase, na svoj narod in svoje simbole ter z veseljem uporabljajmo izraze Slovenec in slovenski, saj niso daleč časi, ko tega nismo smeli odkrito početi. Spomnim se, da smo pred dobrimi 40 leti, ko smo ustanavljali od režima nekontrolirano revijo Kaplje, z veseljem naznanjali, da izide nova slovenska revija, pa so nas znanci, sodelavci Udbe, po ovinkih spraševali, zakaj slovenska revija in ne samo revija.

Bolelo me je tudi, ko v času ministra Šturma, številni šolski ravnatelji in ravnateljice po slovesnem koncu šolskega leta niso hoteli izobesiti slovenske zastave, za katero so bila žrtvovana življenja osamosvojitvenih borcev. Želim pa si, da bi v šolah dajali več poudarka vzgoji v domoljubju.

Sicer ne živim v našem glavnem mestu, tako da ne vem zanesljivo, kako je zdaj s tem, vem pa, da je vsaj do nedavnega na Ljubljanskem gradu stalno plapolala samo ljubljanska mestna zastava, slovenska zastava pa žal le ob zelo redkih priložnostih. Tudi sam sem sodeloval pri naporih slovenske civilne družbe, da bi s predlogom, da bi slovenska zastava stalno visela na Ljubljanskem gradu, prepričali župana Ljubljane, odločno zahtevo mu je poslal tudi Svetovni slovenski kongres. Morda pa vsi ti napori le niso bili zaman in bodo nekoč tudi ljubljanske mestne oblasti prepoznale, da bi bilo primerno, da bi slovenska nacionalna zastava obeleževala naše glavno mesto, tako kot je to v navadi v drugih evropskih prestolnicah! Moram pa priznati, da mi je kot Slovencu všeč, da na Trbiškem že dolgo plapolata poleg italijanske tudi slovenska in avstrijska zastava.

V zvezi s tem še to: spoštujem čiste partizane, tudi moj oče je bil partizan, kot najstnik sem hodil na mitinge in na pogrebe padlih partizanov. Zato rdeče zvezde ne preganjam, če je tam, kamor spada in jo nekateri častijo. Tisti vsiljivi sabotinski in stožiški kult pa zavračam, oziroma ga gledam skozi dva vidika: res je po eni strani normalno gojenje mita manjšega dela naših sodržavljanov, hkrati pa je (zaradi prednosti in nasilnosti v odnosu na prave nacionalne simbole) simbolni psihopolitični napad na našo domovino, demokratično državo, Republiko Slovenijo.

Prav na tem mestu sem nekoč že omenil, kako srečen sem bil, ko sem 19. julija 1991 v gorah valdostanske doline na italijansko švicarski meji papežu Janezu Pavlu II. kot poslanec prvega demokratično izvoljenega parlamenta nove države Slovenije lahko izročil okroglo značko s slovensko zastavo in napisom Slovenija samostojna in neodvisna. Še danes sem na to izredno ponosen, kot sem ponosen tudi na to, da sva si s svetim očetom izmenjala nekaj besed v slovenščini, kar je bilo zabeleženo tudi v italijanskih nacionalnih medijih.

In še nekaj besed o jeziku, kar se sicer bolj tiče matičnih Slovencev, ki bi morali zanj najbolj skrbeti, pa ga v resnici mrcvarimo in uničujemo na razne načine. Ob spremljanju televizijskega pogovora z gospo Lučko Kralj Jermanov, ki je že starejša dama iz Argentine in živi v Sloveniji, sem se še posebej zamislil, ko je le-ta v svoji lepi slovenščini potožila, da jo v Sloveniji moti zanemarjanje in uničevanje jezika ter splošno poprostašenje. Jezik, materinščina kot narečje in knjižna oblika, je pač najvidnejša značilnost in pričevalna moč kakega naroda, malega ali velikega po številu.

Ob tem bi rad poudaril, da smo toliko Slovenci in toliko Evropejci, kot želimo biti. Veliki in zvesti prijatelj Višarskih srečanj, in drznim si reči tudi moj dragi prijatelj evropski poslanec Lojze Peterle, je zagotovo velik vzor v tem, kako se bori za Slovenijo in slovenski jezik ter ima hkrati pristno veselje z Evropo, kjer ga tudi, tako sem prepričan, izjemno cenijo.

Dovolite mi, da se spet nekoliko zatečem v spomine. Ko sem pred petdesetimi leti šel prvič na Višarje z rodnega Cerkljanskega, z mopedom, sem navsezgodaj pred križiščem za Žabnice prehitel pet fantov Benečanov s kosami na ramenih. Vprašal sem jih po slovensko za pot in veselo so mi odgovorili: "Pojta kar napri, bota preca ušafu"! Doživel sem prvo višarsko romanje, popoldne pa sem se ustavil v gostilni v Ukvah. Z brhko natakarico sva se lepo pogovarjala. Ob slovesu sem jo pohvalil za njeno dobro slovenščino. To ni slovenščina, to je vindiš, me je že nekoliko manj prijazno poučila. Skoraj razočaran sem ji dejal: Kakorkoli rečete, tudi to je slovenščina. To vprašanje se je na avstrijski strani več ali manj že razrešilo, medtem ko pa v videnski pokrajini še vedno obstaja in celo nekatere upravne oblasti podpihujejo tiste, ki nočejo dokazati, da narečje v nadiških in terskih dolinah niso del slovenskega jezika, kaj šele rezijanščina, ki so jo pripisovali tatarsko-turanskemu izvoru! To pa je tako neumno potvarjanje znanstveno preverjenih resnic na škodo Slovencev in slovenskega jezika, in prav je, da je to obsodil dr. Dimitrij Rupel, ko je bil generalni konzul v Trstu. Pripadnikov slovenske narodne skupnosti v videnski pokrajini ni treba več strašiti s slovenstvom, jim dokazovati, da niso Slovenci in da žlahtno pojoča benečanščina ali rezijanščina ni slovenščina, v obliki kot se je skozi stoletja razvila v teh krajih.

Vsak Slovenec je lahko ponosen, to velja tudi za "po naše govoreče" v Zavarhu ali Djekšah ali v Gornjem Seniku, na Brižinske spomenike in na Dalmatinovo Biblijo, slovenski prevod Svetega pisma, ki je bil tiskan med prvimi v krogu evropskih narodov. Zato pa je treba slovensko ime uporabljati in ne ga skrivati. Slovenski pesnik je pred več kot sto leti zaklical: Pokaj tako hrumite, Slovana se bojite? (Mislil je seveda predvsem na Slovence, ki smo tudi Slovani). Če je to izziv, pa naj bo izziv. Matere vendar ne bomo zatajili. Treba je imeti več narodne zavesti. Prešeren nas je obranil ilirizma, v katerem so nekateri naivno videli našo narodno rešitev, a bi bilo naše zamrtje. Prešeren je bil slovenski subjekt, izhajal je iz našega bistva. Beli grad v Povodnem možu je "kjer Donava bistri pridruži se Savi" in ne, kjer se mala Sava steka v veliko Donavo. Podobno moško samozavest je izrazil tudi Ivan Cankar. Ko ga Izidor Cankar v knjigi Obiski vpraša: "Kaj mislite gospod Cankar, ali se bosta nekoč slovenski jezik in slovenska literatura stopila v srbohrvaškem jeziku in literaturi"?, mu Ivan Cankar odgovori: "Trdno sem prepričan, da bo slovenščina kot jezik obstala še dolga stoletja in prav tako slovenska literatura, če pa bi Hrvati in Srbi prevzeli slovenščino za svoj knjižni jezik, pa nimam nič proti".

Višarsko ozračje treh Slovenij me vsako leto navdihne in srčno ogreje. Ko čutim ob sebi slovenske brate in sestre iz treh duhovnih svetov, sem vesel, da sem Slovenec. Vedno se spomnim na pisatelja Vinka Ošlaka, ki nam je nekoč na Dragi prepričljivo predočil, kako na takih shodih, kot je današnji, nismo nikoli sami. Z nami so nekdanji rodovi in posamezniki, ki so se zavzemali za iste ideali kot se mi ta trenutek. To je pravzaprav notranja moč, ki jo dobivamo naravnost od teh, ki so telesno odšli od nas, a so nam v pomoč kot angeli varuhi; v narodnih in državniških zadevah, kot na primer Prešeren, Slomšek, Gregorčič, general Maister in drugi. Ob takih srečanjih, kot je današnje, ki sedaj poteka in se trenutki sedanjosti že spreminjajo v preteklost, se spominjam pesmi našega dobrega Edvarda Kocbeka, ki je bil svetilnik naroda, a je preveč zaupal krivim prerokom in je doživel in z njim vsi dolomitstvo kot brezsramno zlorabo zaupne tovarišije. Pa vendar, to romarsko srečanje je slaven hip, ki se prav tak nikoli več ne vrne:

Ta trenutek se nikoli več ne vrne.
Bil je slaven hip med tihimi glasniki.
Z razodetjem je napolnil žejne žile,
Sapa ga raznaša po večernih lehah.

Dragi prijatelji!

To naše celotno srečanje s škofovo romarsko slovesno mašo in kulturnim nastopom domačih pevk in pevcev Kanalske doline vidim kot nekakšen simbolični krst za slovenstvo na tej sveti višarski gori ali še bolj kot neko zrelostno birmo, da svojo morda nekoliko premlačno narodno zavest okrepimo in potrdimo kot prepričani in vzajemni Slovenci, kot udje narodov našega planeta, ki nam je narodna istovetnost, preskušena in ohranjena skozi stoletja, božji dar in doprinos človeštvu.

Ne bom vas več dolgo zadrževal na tem soncu. Sklenil bom s pesmijo, Poslanico malemu narodu, ki jo je ustvaril Rado Bordon pred šestdesetimi leti, ko se je bil sprožil novi val.

V prvem delu pesnik tako začenja: Iz svojih korenin te je rodila ta zemlja, ki je tvoja dobra mati, potem pa nadaljuje v drugem sonetu:

Ostala ti bo dobra mati,
Nikoli v stiski te ne bo izdala;
Nikoli tujcu te ne bo prodala,
Ki z zlatom se pred revežem košati.

Le v njenem varstvu moreš pot ubrati/
Skoz neštevilnih ljudstev širna vrata,
Objeti tujerodca, kakor brata
In vendar vedno svoj ob njem obstati.

Hvaležno srkaj sok iz njene trte
In žgi obličje svoje v njeno glino
In v svoje vdano dolbi njene črte!

Samo če v srcu nosiš domovino,
So ceste ti na vse strani odprte.
Le z njo se šteješ v narodov družino.

(In kot vedno na Višarjah: ŽIVIO SLOVENCI!)

Foto DP

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (61)

Mariza Perat

Brezje na Gorenjskem

Glavna vhodna vrata svetišča je izdelal Vurnikov učenec Janez Resman. Na njih so upodobljene osebe, ki v Stari zavezi predstavljajo Marijino predpodobo.

Ob cerkvi se dviga mogočen zvonik, iz katerega so že pred prvo svetovno vojno doneli štirje zvonovi. Kot poroča p. Odilo Hajnšek, so trije manjši bili še iz stare cerkve. Leta 1893 je Miha Studen, posestnik iz Tupalič, daroval veliki zvon. Na njem je pisalo: *"Daroval me je Miha Studen, da žive razveseljujem, mrtve obžalujem, slavo Mariji oznanjujem"*.

Cerkev Marije Pomočnice in frančiškanski samostan ob koncu 19. stol.

Žal so te zvonove, razen najmanjšega, med vojno pobrali.

Po vojni so se nekaj let iz zvonika oglašali jekleni zvonovi, katerih zvok pa ni bil prijeten. Pozneje so te zvonove zamenjali bronasti, ki s svojim mogočnim, lepo donečim glasom, še danes razveseljujejo romarje.

Papež Pij X.

Zaradi vedno večjega števila romarjev, ki so prihajali na Brezje, je bilo nujno, da bi se tu za stalno naselili redovniki, ki bi bili romarjem vsak čas na razpolago. Takratni ljubljanski škof dr. Jakob Missia je tako naprosil frančiškane, ki so občasno že od leta 1894 prihajali na Brezje za pomoč romarjem, da bi se tam za stalno naselili. To pa ni bilo mogoče, saj ni bilo samostana, v katerem bi prebivali, in tudi denarja ni bilo, da bi ga zgradili. Nepričakovano pa so do tega prišli z oporoko gospe Frančiške Ovijač iz Ljubljane, ki je za gradnjo samostana na Brezjah zapustila svojo hišo. Le-to so prodali in 5. septembra 1897 pričeli gradnjo. Po enem letu je bil samostan že dozidan. Dne 9. oktobra 1898 ga je ljubljanski škof Jeglič blagoslovil in frančiškani so tako prevzeli oskrbo brezjanske božje poti. Romarji so se tega nadvse razveselili, saj je bilo tu zdaj vedno dovolj spovednikov, ki so jim prisluhnili, jim pomagali z nasveti ter jim delili zakramente.

Romarska cerkev na Brezjah l. 1907

Zaradi velikega slovesa, ki je obdajal Marijino božjo pot na Brezjah in zaradi izrednih milosti, ki so jih bili romarji tu deležni, je škof Jeglič 16. marca 1907 Sveti sedež naprosil za dovoljenje, da bi milostno podobo na Brezjah smeli kronati. Sv. oče Pij X. je to dovoljenje izdal že 15. junija istega leta. Slovesno kronanje je nato bilo na angelsko nedeljo 1. septembra 1907.

Bogoljub je v septembrski številki tega leta objavil celotno pismo Pija X., s katerim sv. oče dovoljuje kronanje Matere Božje na Brezjah. Prvi del pisma se glasi:

"Častitemu bratu Antonu Bonaventuri Jegliču, škofu ljubljanskemu:
Papež Pij X.
Častiti brat, pozdrav in apostolski blagoslov! Predložil si nam gorečo prošnjo, da bi hoteli podobo blažene Marije Device, ki se z veliko pobožnostjo časti pod imenom Pomočnice kristjanov v javnem svetišču kraja, ki se imenuje Brezje, ležečega v mejah župnije Mošnje tvoje ljubljanske škofije, in se slavi od pobožnih vernikov, po našem apostolskem dovoljenju z zlato krono okrasiti. Mi pa, ki nam ni nič bolj všeč, kakor da se češčenje in spoštovanje do presvete Device, božje Porodnice, od dne do dne bolj množi, kakor tudi slava imenovanega svetišča, izročenega skrbi manjših bratov (frančiškanov) in obiskovanje prosečega naroda, smo sklenili tvojim željam ustreči... "

/ dalje

V tedniku Družina komentar o tem, da je samostojna Slovenija ogrožena

Prva razočaranja bodočega premierja pri oblikovanju vlade

Tisto, kar se zdaj dogaja v slovenski politiki, je zrcalna podoba skoraj vsega, kar omogoča in ponuja demokracija. Pri tem pa je v Sloveniji zaradi nizke ravni politične kulture in ostalin sistematičnega vcepljanja ene ideologije v zavest naroda in posameznikov v preteklosti še vedno mogoče voljo in usmeritve ljudi voditi in usmeriti zgolj v določeno smer. Po mnenju sociologa dr. Boruta Rončeviča Stranka Mira Cerarja na preteklih parlamentarnih volitvah ni zmagala zaradi Mira Cerarja, ampak je bil volilni izid posledica izjemno natančnega volilnega inženiringa in odlične kampanje. Zato je treba njenim strategom iskreno čestitati in izraziti občudovanje".

Zaradi možnosti, še bolj pa zaradi pomanjkljivosti in vrzeli v slovenskem pojmovanju demokracije se je nekakšna idilična podoba Slovenije v prihodnosti, ki so jo politiki napovedovali in obljubljali pred volitvami, po le-teh v mnogih primerih sprevrgla v politikantstvo in sebična stremljenja posameznih novo izvoljenih vplivnežev iz posameznih strank, ki naj bi sicer sestavile vladno koalicijo najbolj verjetnega premierja Mira Cerarja. Alenka Bratušek, predsednica vlade v odstopu, se je brez sramu sama kandidirala za položaj slovenske komisarke v novi evropski komisiji. Za svoje nastopanje se ni nikomur opravičila, tudi ne ministru v odstopu Gregorju Virantu, ki je z gnusom zavrnil omenjeno samokandidiranje in protestno zapustil vladno sejo, na kateri je premierka v odstopu ministrom vsiljevala svoje samokandidiranje za izredno dobro plačano komisarsko funkcijo v Bruslju. Zmagovalec volitev Miro Cerar je sicer posredoval, a Alenke Bratušek ni mogel obrzdati v njenih načrtih. Miro Cerar je tudi brez velikih možnosti v soočanju s Karlom Erjavcem, predsednikom stranke Desus. Erjavec je po uspehu na volitvah pozabil na upokojence in zdaj zahteva bodisi položaj evropskega komisarja, ali pa čim več pomembnih ministrstev v novi vladi. Navaja, da bo kot pogoj za vstop v koalicijo stranka Desus zahtevala tudi položaj predsednika parlamenta. To bi pomenilo, da bi se moral komaj izvoljeni predsednik Milan Brglez, ki je bil na mesto predsednika državnega zbora izvoljen kot kandidat zmagovite Cerarjeve stranke, kmalu umakniti s komaj pridobljenega fotelja. Miro Cerar sicer nasprotuje zamenjavi na vrhu parlamenta, a medlo, saj se zaveda, da se bo moral s Karlom Erjavcem še trdo pogajati za sodelovanje stranke Desus v novi koaliciji in vladi.

Skladno s svobodo izražanja, ki je sestavina parlamentarne demokracije, je bil državni poglavar Borut Pahor deležen mnogih kritik, resda pa tudi pohval, ker se je ob prihodu na otvoritveno zasedanje novega sklica državnega zbora rokoval in pozdravil z Janezom Janšo. Vodja SDS je za poslanca kandidiral iz zapora, kljub zelo omejenim možnostim za volilno kampanjo pa je prejel kar 6.116 glasov volivcev. Noben drug slovenski politik, tudi Miro Cerar ne, ni bil izvoljen s tolikšno podporo volivcev. Sicer pa je poslanski mandat Janeza Janše še vedno nejasen in negotov. Mandatno-imunitetna komisija je njegov mandat skupaj z drugimi poslanci brez pripomb potrdila, vendar gre Janšev primer posebej preučiti, in sicer zaradi pravnomočne obsodbe v zadevi Patria. Deveti člen zakona o poslancih namreč določa, da poslancu preneha mandat, če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora daljšo od šestih mesecev. Vendar pa lahko vseeno opravlja mandat, če poslanci sklenejo, da lahko obsojenec opravlja poslansko funkcijo.

Milan Brglez

O primeru Janeza Janše, ki deli mnenja in stališča pravnikov, politikov poslancev in tudi javnosti, bodo razpravljali v kratkem. Odločitev naj bi sprejeli ali na seji mandatno-imunitetne komisije parlamenta ali pa na izrednem zasedanju državnega zbora.

Spremljevalcu dogajanj v Sloveniji, volivcu, ki ima rad svojo domovino in državo, pa je žal in težko pri srcu, ko ugotavlja, ali je res, da demokracija v našem primeru pomeni le fasado za ohranjanje prejšnje totalitarne družbe in njenih ostalin, kar seveda pomeni tudi grožnjo za prihodnost. Tako namreč lahko prebiramo in razumemo komentar z naslovom Komu zvoni? in s podnaslovom Samostojna Slovenija je v nevarnosti, ki ga je za novo številko slovenskega katoliškega tednika Družina napisal teolog in publicist prof. dr. Janez Juhant. Na mnoge bodo zagotovo zelo boleče delovale njegove trditve, "da je človek, ki mu je mar ta država, vse bolj zgrožen, kaj vse se ponuja ljudem, da bi omajalo še tisto malo zaupanja, kar nam ga je ostalo za sobivanje in za vero v to družbo, ko se na vseh ravneh načrtno podirajo temelji države. Vse bolj glasni pa postajajo tisti, ki niso hoteli te države in še zdaj omalovažujejo osamosvojitelje in tudi samostojno Slovenijo. Če zdaj niso posledica okrvavljene glave, so pa oprani možgani, krivice in zavajanje, vedno pa je žrtvovana človeškost. Bolj so prefinjene le metode, toda cilji so isti: odstraniti vse, ki mislijo in hočejo drugačnost. Zato vas sodniki, politiki in vsi odgovorni, pozivam k človeškosti. Kaj pomagajo sodišča, ustanove človekovih pravic in vsi drugi mehanizmi urejene družbe, če ne opravljamo svojega poslanstva v skladu s človeškim dostojanstvom. Ali boste res dopustili, da se bomo pogreznili v blato. Vam je vseeno za vaše otroke, za državljane te države in njene prihodnje rodove. Kako daleč smo že, potrjuje tudi medijska gonja okrog maše za Janeza Janšo v Mekinjah, kjer je nekatere motila celo molitev za krivično obsojenega. Ni pa bodlo v oči, ko so pred desetletji slovenski mediji skrbno poročali o zvonjenju za nekdanjim diktatorjem. (Očitno je mišljen tedanji predsednik Tito). Ali je to normalna država. In kako naj imamo za etičnega novega mandatarja Mira Cerarja, ki nima besede za moralno krivico svojega zaprtega volilnega tekmeca Janeza Janšo in celo ne odločne besede o nedelovanju naših sodišč".

Po napovedih zmagovalca parlamentarnih volitev Mira Cerarja naj bi nova slovenska vlada pričela delovati v drugi polovici meseca septembra.

Marijan Drobež

Iskanje evropskega komisarja in predsednika DZ

Kralji na Betajnovi

Cirkus slovenske politike se nadaljuje. Obljubljena je bila osvežitev, obljubljeni so bili novi politični obrazi, obljubljen je bil neki nov začetek. Kar smo pa gledali prejšnji konec tedna, je bila spet samo pregreta juha slovenske bolestno ambiciozne in nesposobne politike. Dva dogodka sta odločilno vplivala na razvoj politične slike povolilne Slovenije. Oba sta bila prepletena, oba sta se izrodila v farso. In v tej farsi starih oblastnikov je najverjetnejši novi mandatar Miro Cerar (p) ostal še najbolj pozitiven lik. S tem, da v bistvu ni storil ničesar. In to veliko pove.

Predzgodba farse

Zgodba je seveda šla skozi kadrovska imenovanja, kako pa drugače. Če so bile programske smernice in vsebinski del programa skozi volilno kampanjo vedno nekje v drugem planu, so se stranke nenadoma kar razživele v trenutku, ko je bilo potrebno opraviti prve "markacije teritorija". Kdo bo kje sedel in kdo bo imel katero funkcijo. Kot povedano, so se v tem naprezanju v prejšnjem tednu pri zasedanju stolčkov "izkazale" predvsem stranke dosedanje vladne koalicije. Simultano se je na slovenski politični sceni odvijal psihološki triler iskanja novega predsednika Državnega zbora in novega kandidata za slovenskega evropskega komisarja. Poskušal bom narediti čim bolj jedrnato kronologijo tega dogajanja.

Mesto predsednika DZ po tradiciji pripada drugi največji stranki v vladni koaliciji. To bo skoraj gotovo Desus. Zato je bil najbolj naraven kandidat za to mesto njegov predsednik Karl Erjavec, ki je na "ponudbo" pristal. Do 31. julija, dneva pred konstitutivno sejo DZ, je bilo na prvi pogled to vprašanje rešeno. Drugo odprto kadrovsko vprašanje, ki pa je bilo veliko bolj zapleteno, je bilo glede imenovanja kandidata za slovenskega evropskega komisarja. Že dalj časa se za to mesto ponuja premierka v odhodu Alenka Bratušek. Zadeva je zelo nehigienična, predvsem ker se je Bratuškova samokandidirala in oklicala za najprimernejšo predstavnico Slovenije v Komisiji. Že pred tem se je šušljalo, da bi tudi Erjavca utegnil zanimati ta stolček, a so se po njegovi kandidaturi za mesto predsednika DZ te govorice znatno ublažile. SMC je kot zmagovalka volitev ob vsem tem opozarjala Bratuškovo, da bi moral biti kandidat za tako pomembno mesto sad dogovora med nekdanjo vlado in stranko, zmagovalko nedavnih volitev. No, to je bilo stanje v sredo, 30. julija.

Miro Cerar

Farsa arogance

In takrat se je začel vrtiljak. Usklajen dogovor med Bratuškovo in Cerarjem ni bil dosežen. Zato se je prva stranka nastajajoče vladne koalicije odločila, da bo predstavila svojega kandidata: želela je potrditi Janeza Potočnika, slovenskega komisarja, ki je v Bruslju preživel zadnja dva mandata oziroma celotno obdobje od vstopa Slovenije v EU. Svojo kandidaturo je SMC javno objavila v sredo, 30. julija. Le nekaj ur zatem je Bratuškova vrnila udarec: v številnih medijih se je pojavila novica, ki naj bi jo razširili viri iz Bruslja, da želi novi predsednik Komisije med svojimi komisarji imeti Bratuškovo. Po nekaterih zapisih naj bi ji celo obljubljal stolček podpredsednice Evropske komisije. Kako verodostojna je ta novica, ni bilo pojasnjeno. Takoj za objavo novice so namreč na dan začele prihajati informacije, naj ne bi bila resnična in naj bi ta "skriti vir iz Bruslja" bila sama Bratuškova v bojazni, da bi z nastopom naslednje vlade pristala na obrobju dogajanja. Zadnji preobrat v tej farsi je zrežiral Karl Erjavec, ki se je le dan pred konstitutivno sejo DZ, na kateri bi moral biti izvoljen za predsednika DZ, odpovedal kandidaturi za to mesto in tudi sam kandidiral za evropskega komisarja. Zmeda je bila tako popolna. Tudi SD je najavil svojo kandidatko, evroposlanko Tanjo Fajon. Ob tem je seveda pomladna stran zatrjevala, da bi moral biti komisar iz njenih vrst, ker sta SDS in Nsi bili zmagovalki evropskih volitev: evidentirana pa so bila imena nekdanje evroposlanke Romane Jordan ter evropsolancev Lojzeta Peterleta in Milana Zvera.

Odločitev je padla na seji vlade, v četrtek, 31. julija: vlada je za kandidate predsedniku Jeanu-Claudeu Junckerju predlagala Alenko Bratušek, Karla Erjavca in Tanjo Fajon.

Farsa pomanjkanja odgovornosti

Komentar k vsemu temu je lahko zelo preprost: Slovenija je spet padla na izpitu politične zrelosti. Predvolilna kampanja in politične igrice bi morale imeti neko mejo, predvsem ko gre za resnejše zadeve. Predlog enotnega kandidata za mesto v Evropski komisiji je eden od "resnejših" trenutkov, v katerih mora država dokazati neko minimalno koherentnost in sposobnost enotnosti. Žal pa je Slovenija to priložnost zamudila. Tokrat v oči dejansko niti ne bodejo toliko strankarska nasprotja, ampak aroganca in brezbrižnost nekaterih vodilnih politikov: Alenka Bratušek je izkoristila zadnjih "pet minut slave", da bi si poiskala novo ugledno in dobro plačano službo. Pa čeprav si je ne zasluži. Karl Erjavec je že spet deloval na čisto svoj način, ki ga označuje populizem in dojemanje politike kot cirkusa. Namesto da bi se vodilni obrazi vlade v odhodu v teh ključnih trenutkih, ko se Slovenija predstavlja pred celotno Evropsko unijo, spraševali, kaj je bolje za državo, je bilo prvo vprašanje seveda, kaj je najbolje zame. Odgovor je preprost: 20 tisoč evrov komisarske plače nikomur ne smrdi.

Med tremi kandidati bi bila nedvomno najprimernejša Tanja Fajon. Drži, da jo je stranka SD predlagala iz osebnega interesa, ampak evroposlanka Fajonova je prejšnji mandat opravila pohvalno in bi bilo njeno imenovanje tudi neka logična posledica dosedanjega dela. Z istimi argumenti bi lahko podprli tudi kandidaturo Romane Jordan ali Lojzeta Peterleta.

Odločitev je sedaj pri Junckerju. In to je sramotno. Vlada ni bila sposobna najti enotnega kakovostnega predloga, obesila se je na osebne ambicije posameznikov in težo odgovornosti odločitve prevalila na Bruselj. Gre za precedens v zgodovini imenovanj komisarjev. Glede na to, kaj vse še čaka Ljubljano v luči evropskih zavez, gre seveda za zelo slabo popotnico. Predvsem gre za dokaz, kako slovenski "kralji na Betajnovi" spoštujejo evropske institucije.

P. S. Po odstopu Erjavca z mesta kandidata za predsednika DZ so novega kandidata našli v SMC le nekaj ur pred konstitutivno sejo. Prejšnji petek, 1. avgusta, so tako po zelo hitrem postopku izvolili Milana Brgleza na mesto prvega med enakimi v slovenskem hramu demokracije. Način kandidature in imenovanja predsednika DZ pa kaže tudi na to, kako slovenski "kralji na Betajnovi" spoštujejo slovenske institucije.

Andrej Černic

Skrb vzbujajoči podatki

Slovenci s povprečno 11,6 litra popitega čistega alkohola letno tik za prvo dvajseterico

Slovenci se po litrih čistega alkohola, ki ga vsak prebivalec nad 15. letom povprečno popije na leto, uvrščamo tik pod prvo dvajseterico držav, kaže raziskava Svetovne zdravstvene organizacije. Rekorderji Belorusi so med letoma 2008 in 2010 povprečno na leto spili 17,5 litra alkohola, Slovenci pa z 11,6 litri zasedamo 23. mesto.

Druga glede na popit alkohol je Moldavija (16,8 litra), tretja Rusija (15,1 litra), četrta pa Litva (15,4 litra).

S povprečno 14,4 litri čistega alkohola na prebivalca letno se na peto mesto uvršča Romunija, sledi Ukrajina (13,9 litra), Andora je na sedmem mestu s 13,8 litra. Našim sosedom Madžarom gre osmo mesto (13,3 litra), deveto Čehom (13 litrov), deseterico pa sklepajo Portugalci (12,9 litra). Svetovno povprečje znaša 6,2 litra.

V Sloveniji sicer poraba alkohola upada, bi lahko sklepali po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije (WHO). Povprečje med letoma 2003 in 2005 je znašalo 15,4 litra, v obdobju med 2008 in 2010 pa je padlo na 11,6 litra. Kot kaže graf WHO, smo v Sloveniji še pred 30 leti povprečno popili okrog 20 litrov čistega alkohola na leto. Kar 61,7 prebivalcev po svetu 12 mesecev pred raziskavo ni pilo alkohola, v Sloveniji je ta odstotek nižji - 32,4 odstotka. Abstinentov je tako po svetu kot v Sloveniji več med ženskami kot moškimi. Med tistimi, ki so uživali alkohol, so moški v povprečju spili 22,4 litrov čistega alkohola letno, ženske pa 11,2. Če litre čistega popitega alkohola pretvorimo v vrste alkoholnih pijač, Slovenci najraje posegamo po vinu (46,9 odstotkov), nato pa po pivu (44,5 odstotka). Žgane pijače smo Slovenci pili v 8,6 odstotkih primerov.

Odmeven vsakoletni festival metal glasbe na Tolminskem

"V dolini tihi je vasica mala ..."

"... v večernem mraku vse že mirno spava". Tako je pel Lojze Slak, ki verjetno ni mislil na Tolmin, sicer tiho vasico, ki pa vsaj enkrat v letu gotovo ne more mirno spati. V zadnjih desetih letih se namreč v juliju prav v Tolminu zbere na tisoče mladih in starejših ljubiteljev glasbe iz vse Evrope. Skupaj prisostvujejo svojevrstnemu dogodku, glasbenemu festivalu, ki ga v zadnjih dveh letih imenujemo MetalDays (do leta 2012 smo ga poznali kot Metalcamp!). Letošnji festival MetalDays je potekal v čudoviti lokaciji Sotočja pri Tolminu od 20. do 26. julija in je imel v gosteh več kot 70 metal skupin, od novonastalih do starejših in mednarodno poznanih, kot so Volbeat, Megadeth, Sabaton, Children of Bodom.

V kraju, ki spada v Triglavski narodni park, v idiličnem prostoru med hribi, na bregovih kristalno prozorne Soče so organizatorji festivala postavili dva odra: na glavnem, ogromnem odru so nastopale poznane skupine, na manjšem pa new entries, ki se morajo še predstaviti poslušalcem. Med praznikom so se obiskovalci lahko okrepčevali v različnih "kulinaričnih kotičkih", ki so ponujali hrano za vse okuse, pili v baru, ki je stal tik ob bregu reke Soče, in si ogledovali številne stojnice z oblačili in najrazličnejšimi predmeti.

Foto D&M

Festival je bil tudi letos prežet z ljubeznijo do glasbe in s spoštovanjem naravne. Da bi organizatorji zaščitili okolje, so namreč prodajali omejeno število vstopnic (12.000), ki so bile sicer razprodane že veliko časa pred začetkom dogodka. Nakupi na območju festivala so bili možni samo s posebno predplačniško elektronsko kartico, na katero so vsakič akreditirali še dodaten evro, ki so ga vrnili, če si prazno embalažo oddal na posebnem zbiralnem mestu.

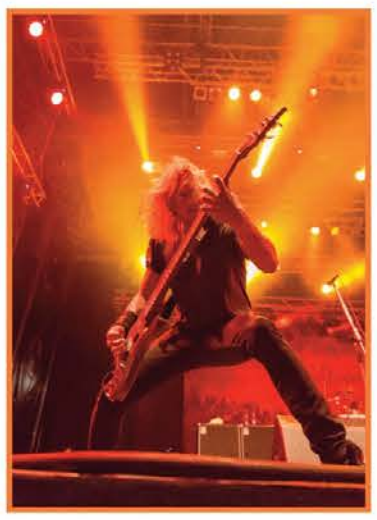

Obiskovalci MetalDays so si začenjali postavljati šotore na travniku v bližini koncertnega prizorišča že dan pred odprtjem festivala. Število šotorov se je v kratkem pomnožilo, naval ljubiteljev metal glasbe in vseh ljudi, ki so bili tako ali drugače soudeleženi, je pripomogel, da se je število prebivalcev Tolmina zvišalo od 4.000 na skoraj 20.000. To so številke, ki en teden v letu popolnoma spremenijo življenje v vasi. Tamkajšnji ljudje rade volje sprejmejo "miroljubno metal invazijo", saj so hoteli, bed and breakfast, restavracije in drugi lokali popolnoma zasedeni. Odprli so celo trgovino, ki prodaja samo šotore in opremo za kampiranje, in tri velike markete. Vse to kaže na učinek, ki ga ima dogodek na gospodarstvo Tolmina in okolice.

Letošnji festival je sicer spremljalo v glavnem deževno vreme, ki pa seveda ni skazilo lepega vzdušja. Koncerti so se začeli v ponedeljek, 21. julija, ko je bila headliner finska skupina Children of Bodom, za njo pa so nastopili Švedi Opeth. Kot pravi profesionalci so vžgali 12.000 ljudi, ki so se zbrali pod odrom kljub dežju; deževalo je skoraj do 18. ure, nato pa je posijalo toplo poletno sonce. Med drugimi je v sredo zvečer nastopila danska metal skupina Volbeat, ki uživa velik svetovni uspeh, spremljal pa jih je Rob Caggiano, nekdanji kitarist znane skupine Anthrax. Volbeat so svoje fanse razočarali, saj so po slabih 25 minutah koncerta brez vsakršne razlage ali pozdrava končali svoj nastop. Množica ni mirno sprejela tega obnašanja, zato je moral na oder stopiti eden od organizatorjev, ki je razložil, da je pevec Michael Poulsen moral zaradi težav z glasom končati nastop skupine. Volbeat so se sicer pred koncertom dobre pol ure ustavili s svojimi fansi, se z njimi slikali in delili avtograme, a po tem dogodku je vsekakor v ozračju prevladovala nejevolja, saj se je Poulsen izredno neolikano obnašal in njegovi fansi so mu to zelo zamerili.

Foto D&M

Zelo pomemben dan je bil tudi četrtek, 24. julija, ko so nastopili Megadeth, kralji ameriškega thrash. Pod vodstvom Davea Mustainea, ki je bil eden od ustanoviteljev skupine Metallica v 80. letih, so ponudili občinstvu lep izbor svojih uspešnic. Nastopili so na velikem, tokrat še posebno pozorno in dobro osvetljenem odru; na posebnem velikem HD zaslonu pa so v živo predvajali video posnetke s koncerta. Bil je pravi spektakel!

V petek, 25. julija, je bil zadnji dan festivala MetalDays. Na sporedu sta bila nastopa Britancev My Dying Bride in Nemcev Heaven shall Burn, največjo pozornost pa so priklicali Švedi Sabaton, pomembni predstavniki zvrsti powermetal. Tudi med njihovim nastopom so pomembno vlogo igrali osvetljava, pirotehnični učinki in scenografija (na odru je kraljeval tank, v notranjosti katerega so bili nameščeni bobni). Med dveurnim koncertom je pevec Joakim Broden večkrat nagovoril občinstvo. Prisotne je zabaval s svojim izrednim talentom in s pripovedovanjem anekdot iz svojega zasebnega življenja.

MetalDays so se končali že pred dvema tednoma, Tolmin in okolica sta se vrnila v svojo mirno vsakdanjost ...

...le eno okno še odprto je, žalostno dekle, ki sloni na njem, pa lahko potolažimo tako, da ji zagotovimo, da se bodo MetalDays drugo leto ponovili, in sicer od 19. do 25. julija, in tisti teden dolina gotovo ne bo več tako tiha!

Katja Ferletič

Več slik na www. noviglas. eu ali na spodnji povezavi:

VIDEMSKI GRAD Koncert sodobne pop glasbe

George Ezra in Bastille navdušila mlade

Skupina Azalea Promotion, ki v naši deželi in bližnjem Venetu skrbi za to, da lahko v poletnih mesecih prisluhnemo dobri, predvsem pa popularni glasbi, je priredila v nedeljo, 27. julija, na lepem grajskem dvorišču v Vidmu koncert, ki si ga bodo zapomnili predvsem mladi. Vreme se je tokrat organizatorjev usmililo; v Vidmu je bilo v mestnem središču vse živo že v nedeljo popoldan, saj je prišlo na koncert uspešne pop rock skupine Bastille precej mladih iz Avstrije, Slovenije, Hrvaške in tudi od drugod, predvsem pa so se v vrsto postavili mladi iz naše dežele in Veneta, ki so hoteli prisluhniti glasbi skupine mladih glasbenikov iz Londona, ki so prinesli v sodoben rock ter pop kar nekaj svežine. Pa vendar si upam zapisati, da je bil pravo odkritje pevec, ki je nastopil pred skupino Bastille; poznamo ga sicer predvsem iz televizijskih predvajanj video pesmi in z Youtuba, kjer je George Ezra tudi zaslovel s svojo uspešnico Budapest. George Ezra Barnett, kot se ta britanski pevec imenuje, se je rodil leta 1993 v Bristolu, dejansko pa je zaslovel sam, saj je sam posnel svojo uspešnico Budapest in jo objavil na Youtubu, kjer je v nekaj tednih pesem imela več milijonov ogledov, nanj so seveda postali pozorni takoj glasbeni producenti in njegov prvi album Wanted on Voyage se sedaj dobro prodaja. George Ezra je v Vidmu prepričal s svojim nastopom in še bolj s svojim baritonsko žametnim glasom, njegove pesmi spominjajo na najboljše pesmi in balade bolj znanih kantavtorjev in dejstvo, da so mladi v Vidmu z njim prepevali nekaj njegovih najbolj znanih pesmi, pove dovolj: pred fantom je obetavna kariera, veseli pa nas tudi dejstvo, da ni noben proizvod nobenega televizijskega glasbenega šova, ampak je zaslovel samo zato, ker sam odlično piše, igra in poje svojo glasbo.

George Ezra (foto JMP)

Skoraj uro po nastopu Georgea Ezre so končno le začeli igrati Bastille, na katere je čakalo na stotine najstnic in najstnikov, saj je skupina, ki je zaslovela s pesmijo Pompeii in albumom Bad Blood, danes ena tistih skupin t. i. alternativnega britanskega rocka, ki najbolj nagovarja mlade.

"Imamo vas rade! Imamo vas rade! Ljubimo vas"! so kričala dekleta na Videmskem gradu in njihovi fantje so jim sramežljivo pritegnili, ko so končno na oder, ki ga je krasil prepoznavni znak skupine, trikotnik iluminatov, stopili vodja in ustanovitelj skupine Bastille Dan Smith, Chris Wood, Kyle Simmons ter Will Farquarson. Dan Smith, ki je dal skupini ime zato, ker se je rodil na isti dan, kot je padla Bastilja, 14. julija, je začel peti in potem je bilo ves koncert en sam "uuuuuuuu", "ooo---oooo---oooo" in "aaaaaaa" ter eno samo plapolanje rok in Dan Smith se je razdajal in pokazal, da je on lider ter da zna. Dekleta in fantje so se drli z njim, starejši smo to početje opozovali z varne razdalje in si med sabo tudi povedali, da pri skupini Bastille ne gre za nikakršno alternativno rock skupino, ampak za sodoben pop band, ki gradi svoje pesmi na maloštevilnih akordih, dobrem vokalu vseh članov skupine in pa na veliko, veliko elektronike. Če je kdo iskal kako sled rock glasbe, se je moral pošteno potruditi, glasbo označuje predvsem elektronska obdelava tolkal, ritem, Dan Smith pa je vseeno pokazal, da zadevo obvlada, ko je zapel sam na klaviaturah sicer res precej depresivno balado, ki je prisotne precej presenetila.

Bastille (foto JMP)

Fantje so začeli z uspešnico Bad Blood in seveda končali s še večjim hitom Pompeii, vmes pa so zapeli še Weight of Living, Pt. II in očarali prisotne z znano Laura Palmer, ki so jo peli vsi poslušalci, ni manjkala pa niti Poet. Zapeli so še Overjoyed, No Scrubs, Blame, These Streets, The Silence, Things We Lost in the Fire, Laughter Lines, Oblivion, Icarus, The Draw, Flaws, Skulls, Of the Night.

Kot že povedano, skladba Pompeii je mlade pospremila na pot domov, dve mladi Novogoričanki sta po končanem koncertu dobesedno vriskali na klancu z gradu: "Noro, kako so bili dobri, noro! In Dan se me je dotaknil, ko je prišel z odra dol! Uauuu! Noro"!

In ob pogledu na njun srečni nasmeh, žar v njunih očeh, ni bilo potrebno ničesar dodati.

Jurij Paljk

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 5. avgusta, ob 14. uri.

Poletje, vračanje v otroštvo ...

Tisti vonj po kremi za sončenje

Verjetno bo marsikdo odložil časnik, ko bo prebral, da imam rada poletje. To sem namreč povedala in napisala tolikokrat, da so ljudje tega že naveličani. Predvsem letos, ko poletja ni in se zato pritožujemo in jamramo. Jaz še najbolj. In se čudim nad tem, da se vseeno najde kdo, ki se veseli tega, da lije in da ni vroče.

Sicer pa poletje ni samo sonce, niso samo visoke temperature. Poletje je nekaj, kar ima svojo moč, svojo energijo, svojo barvo, svoj zvok in svoj vonj. In vse to "nekaj" se nam zdi samoumevno, ker čutenje tega nosimo v sebi že od nekdaj. Že od otroštva.

Sama sem take vrste človek, da hrupa in vpitja nimam rada, prav zato pa ljubim gozdove in naravo ter tisto samoto, v kateri lahko poiščeš samega sebe. A vendar brez plaže in značilnega poletnega vrveža tudi sama ne zmorem.

Ljudje, ki jih poleti srečujemo na letovanju ob morju, so nekako drugačni. Ob morju se ljudje pozdravljajo, smejejo, odrasli se igrajo, kot bi bili ponovno otroci, in vsi uživajo v veselem brezdelju. In glasovi množice so podobni valovom, ki se zajedajo v pesek in ga spet odnašajo s seboj. Ponavljajoč isto, večno pripoved, ki se ponavlja iz poletja v poletje.

Ob morju je vsekakor najlepše zjutraj, ko so galebi razburjeni zaradi ribičev in ko so vonjave najmočnejše. Tisti vonj po soli, po školjkah, po morskih travah človeka polni z energijo in veseljem. V njem so valovi, v njem je sonce, v njem je krik galebov. In spomin na mladost.

Kajti nekoč, veliko let je že mimo, sem se ob takih poletnih jutrih kot otrok najraje sprehajala po Trstu. Tedaj avtomobilov in njihovega smradu ni bilo veliko. Zjutraj, ko se je v Terezijanski četrti in na Rusem mostu življenje šele začenjalo, je veter z morja prinašal vonj po poletju. In bil je tako močan, da se ga spominjam še danes. In z njim tistih svojih sanj o produ in valovih, tistih sanj o plaži in morju. Kajti otroci imajo radi morje. Na tistem produ, ki se končuje daleč na obzorju, so namreč otroci svobodni.

A v Trstu sedaj tistega vonja po morju ni več. Mesto je preveliko, preveč je prometa, preveč vsega. Samo morja je ostalo zelo malo.

Zato pa so v letoviščarskih krajih zgodnja poletna jutra najlepša. Ker je vonj čist in močan, ne moti ga smrad po sončnih kremah in hot dogih, niti razigranega vpitja ni še nikjer. Samo ti in morje. Samo človek in morje. Ki je zjutraj čisto in mirno. Ne vem zakaj, a zjutraj je morje vedno mirno, kot bi se v noči znebilo vse jeze in skrbi. V njem je čisto človeška jasnina in pričakovanje najlepšega. V takem morju je najlepše plavati. Proti obzorju. Največkrat me ima, da bi se sploh ne vračala.

Potem začno prihajati. Najprej družine z majhnimi otroki. Z velikimi vrečami in torbami, prepolnimi vsega. Današnji otroci namreč ne vedo več za morske zaklade, niso jim povedali zanje, tudi morje jim ni dovolj. Nekateri starši nosijo na plažo po cele plastične igralnice. In otroci sploh ne vedo, da iz školjk govorijo valovi.

Pozneje začno prihajati mladi pari, utrujeni in zaspani, kajti na morju so noči neznansko dolge, na morju je ljubezen brez konca in sanje zaživijo šele, ko je tema.

Za njimi gredo počasi še vsi ostali, starejši, samotneži, tisti, ki gredo na plažo s psom, in tisti, ki nosijo s seboj knjige in časopise, da se zatopijo v branje. Sama na plaži, poleg tega da plavam, najraje spim. Mislim, da nikjer tako lepo ne zaspim kot na plaži. In mislim, da ni lepše uspavanke, kot je pripoved valov.

A vendar morje ni samo plaža. Tisti znani, stoletni vonj po kremi za sončenje, ki mi je domač že iz otroštva, ko sem z mamo hodila v tržaški "Pedočin" in z očetom v Barkovlje, se z obale širi med tlakovane ulice, med stojnice in trgovine. Morje, stojnice in trgovine gredo nekako od nekdaj skupaj. Ni ga kraja, kjer ljudje tako radi hodijo po ulicah, se smejejo, sprehajajo, jedo in kupujejo, kot na obali.

In vse skupaj je tako veselo, tako preprosto. Tako, kot je bilo nekoč, in tako, kot je bilo v mojih otroških letih. Kajti edino pri morju imajo ljudje še radi majhne trgovine in ne marajo veleblagovnic. Tako, kot bi tu mi vsi postali drugačni, taki, kot smo bili nekoč. Morda v otroštvu.

Poletje ob morju je vrnitev v otroštvo, kajti med prodom in valovi, med galebi in obzorjem, nekako ne moreš, ne smeš biti odrasel. Samo otroci, majhni in veliki, namreč lahko gradimo peščene gradove, poslušamo pravljice o oddaljenih deželah in lovimo valove, ko skušamo ujeti obzorje. In pozabiti na vse, kar puščamo za seboj na obali.

Suzi Pertot

Pomemben športni dogodek

Septembra v Trstu svetovno prvenstvo v ženski odbojki

Kmalu potem, ko se bodo dopustniki vrnili na svoja mesta, odrasli v službo, mlajši pa v šolo, bo pri nas v središču pozornosti vrhunski športni dogodek – žensko svetovno odbojkarsko prvenstvo. Trst bo imel v gosteh eno od predtekmovalnih skupin, pa tudi srečanja druge faze tekmovanja. Od 23. do 28. septembra bodo v dvorani PalaTrieste merile moči v kvalifikacijski skupini B izbrane vrste sedanjih svetovnih prvakinj Brazilije, Bolgarije, Kameruna, Kanade, Srbije in Turčije. Tri tekme na dan, od 10.00 do 22.00, petnajst dvobojev v petih dneh. Med prvim in petim oktobrom pa bo v Trstu nato še razigravanje reprezentanc, ki se bodo prebile iz predtekmovanja iz skupin v Bariju in Rimu, dobre možnosti so, da bomo na delu videli ekipe, kot so Japonska, Kitajska, Hrvaška in druge. Novi štirje tekmovalni dnevi in skupno dodatnih osem srečanj. Svetovno prvenstvo pa se bo nato s sklepnim delom nadaljevalo v celoti v Milanu, kjer se bo končalo 12. oktobra.

Moško svetovno prvenstvo leta 2010 v Trstu

Organizacijski odbor s pokrajinskim in deželnim odborom vsedržavne odbojkarske zveze FIPAV na čelu je izziv vzel zelo resno, tudi zaradi tega je mednarodna federacija FIVB poverila tržaškim športnim delavcem tudi gostitev druge faze. V podobni zasedbi se je organizacijski odbor izkazal že leta 2010, ko je imel v gosteh eno od skupin moškega svetovnega prvenstva. Tedaj ni bilo pripomb na račun prirediteljev, same lokacije in vsega, kar spada zraven, spomnimo pa se, da je bilo mesto v zalivu prizorišče zelo izenačene skupine in oder za vrhunsko odbojko. Med drugimi sta tedaj navduševala srbska virtuoza Nikola Grbić in Ivan Miljković, sodelovale pa so tudi selekcije Poljske (naposled prva v skupini), Kanade in Nemčije.

Seveda si je mogoče za septembrske obračune že nabaviti vstopnice (pohitite!), vse informacije so nazorno prikazane na spletni strani www.triestevolley2014.it. Pri organizacijskem odboru, na čelu katerega sta deželni predsednik FIPAV Giorgio Tirel in zanesenjak Sandro Michelli, so se že od začetka projekta trudili, da bi v akcijo vključili vso odbojkarsko deželo 2014. Naj ne bo torej to vizitka samo za Trst, pač pa za celotno Furlanijo Julijsko krajino. Pa vendar bije srce pod Svetim Justom. Junija je predjed že predstavljala tekma moške reprezentance azzurrov v PalaTrieste v Svetovni ligi proti Iranu, dogodek – generalka je v bistvu povsem uspel. V okviru priprav na svetovno prvenstvo je gledališče Rossetti imelo v gosteh odbojkarski spektakel, ki si ga je omislil legenda italijanske igre pod mrežo Andrea Zorzi. Uresničili pa so tudi na Velikem trgu množično manifestacijo za miniodbojkarje. Skratka, vse kar sodi k tako odmevni mednarodni pobudi, ki ni samo športna prireditev. Veliko stavijo namreč tudi na turistični vidik. V mestu bo živo kar 12 dni, prosti dnevi bodo trije, privrženci bodo prišli od vsepovsod, tako da jih želijo prestreči tudi s paketi za oglede znamenitosti in okolice.

Tu pa je ne nazadnje med nastopajočimi tudi italijanska izbrana vrsta (slovenske na mundialu ni), ki v Trst sicer v vsakem primeru ne bo prišla. Se pa pod taktirko selektorja Marca Bonitte temeljito pripravlja na prvenstvo, prav v prejšnjih dneh se je na Sardiniji začel svetovni Grand Prix. Pred začetkom predtekmovanja v Rimu čaka italijansko šesterko, ki goji pred domačim svetovnim prvenstvom seveda visoka pričakovanja, še dolgo romanje po svetu za pripravljalne tekme, na katerih med drugim preverja formo tudi proti nasprotnikom, ki bodo tekmovanje nato začeli v tržaški skupini.

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 178

Minulo nedeljo sem bil za naš tednik na že 26. Romanju treh Slovenij na Svetih Višarjah, kot sem bil že veliko let, saj gre za romanje slovenskih vernikov z vsega sveta, ki presega pomen navadnega romanja. Že res, da se veliko ljudi zbere tudi pri maši, ki jo po navadi daruje slovenski škof, še bolj res pa je, da se veliko ljudi odpravi na Svete Višarje, da bi prisluhnili predavanju, ki ga Zveza izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba po navadi zaupata vidnemu Slovencu z namenom, da spregovori o sedanjem trenutku slovenskega naroda in predvsem zato, da prikaže svojo vizijo za naprej. Tokrat sem bil vesel že na samem začetku poletja, ko me je poklical prijatelj prof. Tomaž Pavšič, kateremu so letos prireditelji svetovišarskega romanja zaupali predavanje. Tomaž mi je po telefonu rekel, da je sicer povabilo sprejel, a da se boji, da sam ne bo kos zadevi, in se je zato želel pogovoriti z mano. Že po telefonu sem mu povedal, naj na Svetih Višarjah pove le tisto, kar vse življenje živi, a Tomaž ne bi bil tako velik, kot je, če ne bi prišel osebno v uredništvo, kjer sva sedla in skupaj razmislila sedanje stanje duha na Slovenskem. Tudi sam je uvidel, da sem imel prav, ko sem mu rekel, naj se naveže na svojo osebno življenjsko zgodbo in naj to razširi, in bo imel dosti, še preveč tem, o katerih bo lahko na Svetih Višarjah spregovoril. In priznam, da mi je bilo kar nerodno, ko mi je prijatelj Tomaž dan pred romanjem na Svete Višarje poslal svoje predavanje po elektronski pošti in me prosil za mnenje. Takoj sem ga z užitkom prebral in sem bil vsebine vesel, še bolj pa njega, ki sem ga v zapisu zagledal: pokončnega primorskega Slovenca, ki je trpel pod fašizmom, se kalil v času socializma, v bistvu pa ostal zvest svojim koreninam in slovenstvu vse življenje, zavezan krščanstvu, demokraciji, svobodoljubju, predvsem pa slovenstvu in zato so njegove besede o tem, kako bi morali na Slovenskem ceniti svoje simbole in slovenski jezik, še bolj pomembne, kot bi sicer bile. Zato so pomembne, ker za njimi stoji mož, ki je te vrednote vedno živel, kot profesor, kot kustos Goriškega muzeja ali kot državni poslanec v slovenskem Državnem zboru ali pa kot služabnik domovine, ko je služil svojemu narodu kot izjemno dober konzul v Trstu, predvsem pa kot kulturnik in pisec, mož ubranih besed in plemenitih misli. Saj vem, mogoče se vam bo zdelo plehko, a sam sem vesel in srečen, da sem take može spoznal že pred desetletji in so mi bili vedno vzor, predvsem zato, ker so vedno in povsod s svojimi dejanji stali za v javnosti izrečenimi besedami. In sem hvaležen življenju in časnikarskemu poklicu, da sem lahko prijatelj takih mož, kot je Tomaž Pavšič.

Ko mi je Tomaž v uredništvu rekel, da se zares tudi sam sprašuje: "Kaj sploh počnem tukaj"?, ker je, "morda prehitro in neodgovorno", sprejel povabilo za predavanje na Svetih Višarjah, sem mu rekel, naj ne skrbi, naj napiše samo tisto, kar sam živi in je živel, in tega je bilo veliko. Modri mož z belo brado me je v soboto kar trikrat poklical, vprašal, kako se mi zdi njegov zapis, kot mi je pozno ponoči poslal še enkrat popravljeno verzijo predavanja in s tem samo še bolj pokazal, kako resni možje so vsi tisti, ki zares verjamejo v to, kar delajo, in se obnašajo tako, kot govorijo. Če k temu dodam še to, da me je v ponedeljek znova poklical, da bi izvedel, kako se mi je zdelo na Svetih Višarjah, in se mi zahvalil, potem razumete, zakaj ga imam rad. "Hvala tebi, Tomaž"! sem rekel, "za vse"!

Zato se nisem čudil umirjenemu tonu predavanja in tudi poudarku v njem, da je sam sin partizana: "V zvezi s tem še to: spoštujem čiste partizane, tudi moj oče je bil partizan, kot najstnik sem hodil na mitinge in na pogrebe padlih partizanov. Zato rdeče zvezde ne preganjam, če je tam, kamor spada, in jo nekateri častijo. Tisti vsiljivi sabotinski in stožiški kult pa zavračam... " Širina pokončnega moža je to. Pa kaj naj še nadaljujem, Tomaža imam rad in njegove misli in vsebine tudi, tudi to, da si je ob Višarski Materi Božji upal povedati to, kako nas vse boli, da v domovini danes nimajo skoraj nobenega narodnega ponosa več in skoraj nobenega odnosa več ne do jezika in ne do slovenske simbolike.

Z veseljem sem v Tomaževem predavanju naletel tudi na ljubega Edvarda Kocbeka, ko je Tomaž zapisal: "Ob takih srečanjih, kot je današnje, ki sedaj poteka in se trenutki sedanjosti že spreminjajo v preteklost, se spominjam pesmi našega dobrega Edvarda Kocbeka, ki je bil svetilnik naroda, a je preveč zaupal krivim prerokom in je doživel in z njimi vsi dolomitstvo kot brezsramno zlorabo zaupne tovarišije. Pa vendar, to romarsko srečanje je slaven hip, ki se prav tako nikoli več ne vrne:

"Ta trenutek se nikoli več ne vrne,
Bil je slaven hip med tihimi glasniki.
Z razodetjem je napolnil žejne žile,
Sapa ga raznaša po večernih lehah".

Na Svetih Višarjah ga je bilo lepo poslušati, ko je s poudarki bral svoj esej, kajti to, kar je rekel Tomaž Pavšič, namreč to, da smo včasih priča dogodku, ko v sebi začutimo globoko povezanost s svojimi predniki, je še kako res.

Ko sem pozdravljal znance in prijatelje na Svetih Višarjah, med njimi s (m) o predvsem taki, ki se vsako leto zberemo ob krasni cerkvici Matere Božje s čudovitimi Kraljevimi poslikavami, sem pomislil nase in na svoje nenehno spraševanje: "Kaj sploh počnem tukaj"?, ki nekatere tako moti, češ da gre za vedno in isto temo, a ni res, v bistvu gre za nenehno osmišljevanje prozaičnega, plehkega, plitvega vsakdanjika, v katerem pa so trenutki, hipi, da, Kocbek!, da, Tomaž!, "slavni hipi med tihimi glasniki", ki osmislijo dan in "napolnijo baterije", kot prozaično rečemo temu v vsakdanjem jeziku.

Na Svetih Višarjah mi je bilo žal, da na romanje ni prišlo še več naših, predvsem mladih ljudi, ki se vsi preveč čutijo in čutimo utesnjene v našem malem zamejskem svetu in nam je naše zamejstvo za znosno življenje pretesno ter premajhno. Pomislil sem, da bi bilo dovolj od časa do časa iti malo na podobna srečanja, kot je svetovišarsko, kjer srečaš slovenski svet v malem, saj na to romanje prihajamo Slovenci od vsepovsod in po njem lažje in lepše zadihaš, ne nazadnje se zaveš, da na svetu nisi sam, da nisi noben "slovencelj", ampak je kvečjemu to neprištevna, duševno hudo motena oseba, ki s tem sramotno grdim vzdevkom zmerja druge, se zaveš, kako res je, da je lepo biti del, četudi majhen, a vseeno pomemben del neke celote.

Zvečer sem doma poiskal poezije Edvarda Kocbeka in tudi zbirko pesnika Toneta Kuntnerja, a pesmi, ki jo je ob božjepotni cerkvi citiral Tomaž, nisem našel, odmeval pa mi je verz iz Kuntnerjeve pesmi Mati Slovenija:

"Kdo je sanjal slovenske sanje,
ko ni bil čas za take sanje"?

In sem bil vesel, da smo jih sanjali, in sem si zaželel, da bi jih še sanjali in jih tudi izsanjali še veliko!

LJUBLJANA Ob godu sv. Ignacija Lojolskega zaobljube dveh patrov in zamenjava provinciala

"Da bi bili sveti jezuiti", vedno osnovani na edinem trdnem temelju

V cerkvi sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani, kjer ima slovenska Družba Jezusova rezidenco in Ignacijev dom duhovnosti (IDD), je v četrtek, 31. julija, potekalo osrednje slovensko praznovanje ob godu sv. Ignacija Lojolskega. Slavje v spomin na ustanovitelja jezuitov je bilo posebej praznično iz več razlogov. Pri maši, ki se je je udeležila res velika množica ljudi, so se spomnili 200-letnice ponovne vzpostavitve Družbe Jezusove, ki je bila ukinjena leta 1773; obenem je prišlo do zamenjave predstojnika Slovenske province DJ, dva patra pa sta izrekla zadnje, slovesne zaobljube.

Pred obredom je p. Jože Roblek spregovoril o prehojeni poti p. Damjana Ristića in p. Mirana Žvanuta, ki sta z zaobljubami sklenila približno 15-letno predpisano duhovno, intelektualno in pastoralno formacijo ter postala "polnopravna člana" Družbe. V besedi "zaobljubiti" je glagol "ljubiti", je dejal p. Roblek, član ekipe IDD in izkušen duhovni spremljevalec. "Ko želimo dati nečemu trdnost in gotovost, naredimo to z besedo 'ob'; npr. stati-obstati, delati-obdelati, krožiti-obkrožiti, ljubiti-obljubiti". Tako se poudari trajnost ljubezni. Z besedico 'za' za 'obljubiti' pa poudarimo, da "gre za osebno, globoko in čisto ljubezen, gre za zaljubljenost". Kdor izrazi trajno in zvesto ljubezen, "ob-ljubi in se za-ljubi"; ko se ves preda, se "za-ob-ljubi". Zato so zaobljube "izraz najvišje, najgloblje in osebne nepriklicne ljubezni do troedinega Boga". Javno in slovesno sta p. Miran in p. Damjan izrekla ljubezen do Očeta z zaobljubo pokorščine, ljubezen do Sina z zaobljubo večnega uboštva, ljubezen do Sv. Duha z zaobljubo čistosti. Poleg tega sta obljubila posebno pokorščino papežu. Vse to sta storila v najbolj svečanem in zbranem trenutku sv. maše, tik pred sv. obhajilom, po molitvi "Glejte, Jagnje Božje", na kolenih pred provincialom, ki je v rokah držal posvečeno hostijo. "Častiti pater" provincial je tokrat prvič bil p. Ivan Bresciani: prav s tem slavjem je namreč nastopil novo službo, ki mu jo je januarja letos zaupal vrhovni predstojnik jezuitov p. Adolfo Nicolás. P. Ivan Bresciani je doma iz Gorice, kjer se je rodil januarja 1970. V jezuitski noviciat je stopil leta 1993, nato je študiral filozofijo v Ljubljani, teologijo pa v Rimu. V duhovnika je bil posvečen natanko pred 10 leti v Ogleju, novo mašo pa je nato pel v svoji "domači" župniji, goriški stolnici. Po posvečenju je bil najprej kaplan v ljubljanski župniji Dravlje. Po treh letih je šel študirat duhovnost na Gregoriano v Rim. Po magisteriju je šel v Avstralijo na zadnji del redovne jezuitske formacije. Po vrnitvi v Slovenijo je deloval v Dravljah še naprej kot kaplan, od leta 2011 pa kot župnik. Od leta 2012 je bil predstojnik jezuitske skupnosti v Dravljah, sedaj pa je prevzel vodenje province od p. Milana Bizanta, ki se mu je iztekel šestletni mandat. Somaševanja pri sv. Jožefu so se - poleg številnih jezuitov in drugih duhovnikov - seveda udeležili svojci in znanci dveh zaobljubljencev, pa tudi za novega provinciala je prišlo kar nekaj zamejcev in Primorcev: poleg staršev, drugih družinskih članov in prijateljev tudi goriški stolni župnik g. Sinuhe Marotta in nekdanji veleposlanik RS pri Svetem sedežu Karel Bonutti.

Med zaobljubami

P. Milan Bizant DJ

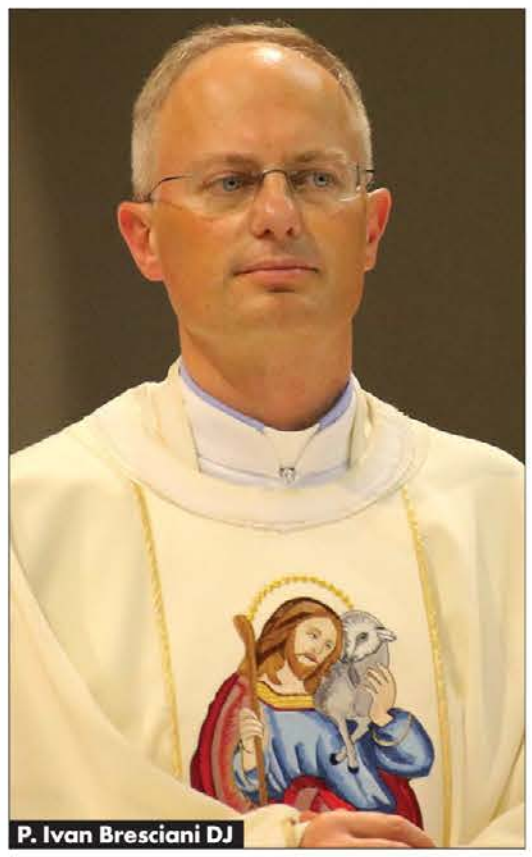
P. Ivan Bresciani DJ

Ob začetku maše je vse navzoče "Ignacijeve prijatelje" pozdravil rektor svetišča p. Silvo Šinkovec, p. Bresciani pa je z besedami apostola Pavla - v Ignacijevem duhu - prisotne spodbudil, da bi vse, karkoli delajo, delali "v večjo Božjo slavo". P. Bizant se je v homiliji ustavil ob "kar živi" zgodbi Družbe Jezusove: zlasti je obrazložil, zakaj je papež l. 1773 ukinil jezuite in jih l. 1814 spet vzpostavil. Od 22 tisoč jih je po 40 letih ostalo le še 600. Nov začetek je bil zelo počasen. "Kritičen trenutek je težak trenutek", je dejal p. Bizant, "Bog pa ne gre proč: ravno v takem dramatičnem času daje prav posebno milost". To je veljalo za judovski narod in tudi za jezuite. To je bilo obdobje očiščenja. Šli pa so naprej, ker so v sebi imeli neko vitalnost, notranjo moč, s katero so preživeli stisko. Gospod Jezus Kristus je "edini trdni temelj", ki ima moč, da nosi križ in prenaša krivice, moč za odpuščanje in očiščevanje. To je "temeljna ignacijanska drža".

Tik pred blagoslovom se je p. Ivan Hočevar, predstojnik jezuitske skupnosti Srca Jezusovega v Mariboru, zahvalil provincialu v odhodu, p. Bizantu, za ponižno služenje, aktivno poslušanje, podarjeni čas in razumevanje, "pa tudi za jasno in odločno besedo, ko je bilo to potrebno". V imenu sobratov mu je vse odpustil, pa tudi prosil odpuščanja za vse, kar je morda bilo narobe. Prosil ga je tudi, naj še naprej moli, "da bi bili sveti jezuiti, učinkoviti v pastoralnem delu". Za dragoceno in skrito delo se je p. Hočevar zahvalil tudi sociju oz. pomočniku p. Bizanta, p. Francu Kejžarju, ki bo odslej predstojnik v Dravljah in eden izmed svetovalcev novega provinciala. Patru Ivanu Brescianiju pa je p. Hočevar čestital ob prevzemu "odgovorne in lepe službe". General ga je na predlog province imenoval, "kar je nedvomno znamenje velikega zaupanja naše province in tudi Družbe Jezusove. To je velika popotnica". P. Bresciani dobro pozna Družbo Jezusovo, slovensko provinco in tudi slovensko Cerkev, pomembno pa je, da je ponotranjil duha Družbe Jezusove. "Imaš vse lastnosti, ki so potrebne za to delo in poslanstvo". Če človek "računa na Boga, potem je vse lažje". Patroma Damjanu in Miranu, pa tudi novemu provincialu je čestitala predstavnica draveljske župnijske skupnosti. Na koncu je pred mikrofon stopila še odv. Kati Cukjati, predsednica Slovenske kulturne akcije iz Buenos Airesa, ki je poudarila, da so bile na slavju prisotne in združene tri Slovenije. Dejala je, da je imenovanje novega predstojnika slovenskih jezuitov za vse zamejce zelo pomembno, razlog za velik ponos. P. Brescianiju je podarila publikacijo *Meddobje*, v kateri je med drugim zanimiv članek o znanem sobratu p. Vladimirju Kosu, ki skoraj 60 let živi kot misijonar v Tokiu, pa tudi o jezuitskih misijonih v Latinski Ameriki. Besede, polne zahvale in zaupanja v Božjo milost ob tako pomembnem dnevu, sta izrekla tudi patra Damjan in Miran, nato pa se je ljudsko slavje nadaljevalo ob pogrnjenih mizah. / DD

P. Jože Roblek, p. Viljem Lovše, p. Ivan Bresciani, p. Milan Bizant, p. Silvo Šinkovec ter dva "zaobljubljenca", p. Damjan Ristić in p. Miran Žvanut

P. Bresciani in odv. Kati Cukjati

Imenovanje novega predstojnika slovenskih jezuitov je za vse zamejce razlog za velik ponos.

(odv. Kati Cukjati)